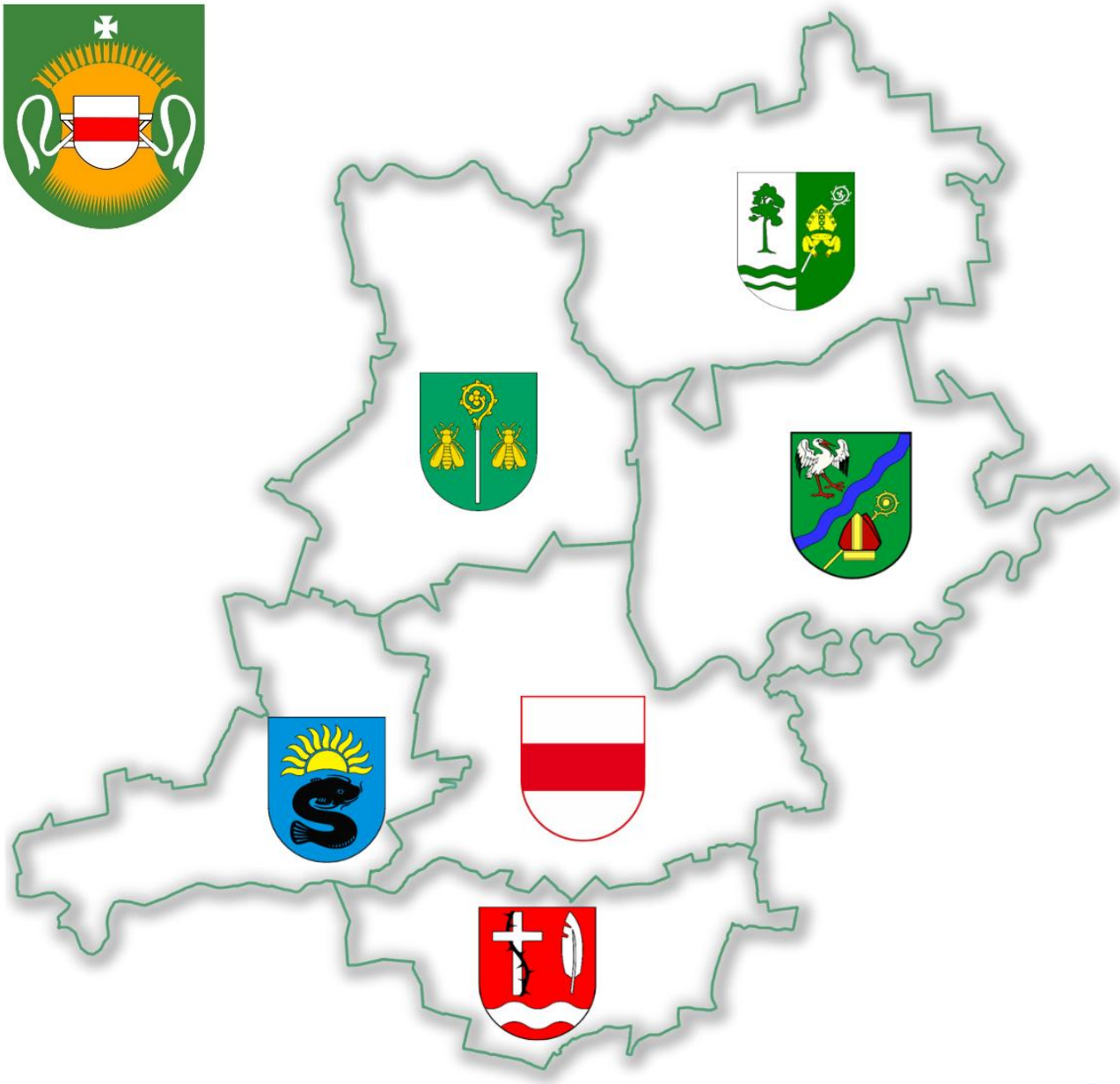
Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Obszaru Funkcjonalnego miasta Wyszkowa ze szczególnym uwzględnieniem mobilności na lata 2026-2050

POWIAT WYSZKOWSKI

Utila

Zamawiający:

Gmina Wyszków

ul. Aleja Róż 2
07-200 Wyszków

Gmina Wyszków działająca jako Lider zgodnie z Porozumieniem Międzygminnym z dnia 17 lipca 2025 r. zawartym pomiędzy: Gminą Wyszków, Gminą Rząśnik, Gminą Somianka, Gminą Brańszczyk, Gminą Zabrodzie, Gminą Długosiodło oraz Powiatem Wyszkowskim.

Wykonawca:

Utila sp. z o.o.

ul. Łotewska 17 lok. 01
03-918 Warszawa
www.utila.pl

Wyszków, 2026

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie 5
2. Metodyka prac nad Strategią 6
3. Zgodność Strategii z dokumentami wyższego szczebla 8
   3.1. Cele społeczne, gospodarcze, przestrzenne oraz klimatyczno-środowiskowe 8
   3.2. Cele rozwoju mobilności 9
4. Synteza wniosków z diagnozy 14
   4.1. Sfera społeczna 14
   4.2. Sfera gospodarcza 15
   4.3. Sfera przestrzenna 15
   4.4. Sfera klimatyczno-środowiskowa 16
   4.5. Mobilność 17
   4.6. Analiza SWOT/TOWS 20
5. Wizja i misja rozwoju Obszaru Funkcjonalnego miasta Wyszkowa w perspektywie do 2050 roku 23
6. Cele i kierunki rozwoju 24
   6.1. Solidarna wspólnota 24
   6.2. Odporność klimatyczna 25
   6.3. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka 27
   6.4. Turystyka i aktywny styl życia oparty na dziedzictwie i walorach przyrodniczych 28
   6.5. Spójna i funkcjonalna przestrzeń 29
7. Plan rozwoju mobilności 30
   7.1. Wizja rozwoju mobilności w horyzoncie 10-letnim 30
   7.2. Cele strategiczne rozwoju mobilności 31
   7.3. Cele operacyjne rozwoju mobilności 32
   7.4. Scenariusze przyszłości 33
8. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej 37
   8.1. Sieć osadnicza 37
   8.2. Powiązania przyrodnicze 38
   8.3. Sieć transportowa i infrastruktura techniczna 39
   8.4. Infrastruktura społeczna 40
   8.5. Docelowy układ funkcjonalno-przestrzenny 41
   8.6. Obszary strategicznej interwencji i polityka terytorialna 42
9. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej 47
10. Wykaz projektów kluczowych 59
11. System realizacji i finansowania Strategii 70

11.1. System wdrażania 70
11.2. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych 70
11.3. Ramy finansowe i źródła finansowania 71
12. Monitoring i ewaluacja 73
12.1. Założenia monitoringu 73
12.2. Wskaźniki 73
12.1. System ewaluacji 79
13. Spis elementów graficznych 80
14. Załączniki 82
14.1. Analiza SWOT/TOWS 82
14.2. Projekty uzupełniające 89

1. WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Wyszkowa na lata 2026-2050 stanowi dokument określający długofalową wizję rozwoju oraz kierunki działań podejmowanych przez jednostki samorządu terytorialnego tworzące obszar funkcjonalny. Dokument ten powstał w odpowiedzi na potrzebę prowadzenia skoordynowanej polityki rozwojowej w skali ponadlokalnej, uwzględniającej powiązania społeczne, gospodarcze, przestrzenne, środowiskowe oraz transportowe pomiędzy jednostkami tworzącymi obszar funkcjonalny miasta Wyszkowa. Wspólne planowanie rozwoju pozwala na skuteczniejsze wykorzystanie potencjałów terytorialnych, a także lepsze odpowiadanie na wyzwania rozwojowe, które wykraczają poza granice administracyjne pojedynczych samorządów.

Podstawę prawną opracowania strategii ponadlokalnej stanowią przepisy Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2026 r. poz. 662), Ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2025 poz. 1684 z późn.zm.) oraz Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2025 r. poz. 198 z późn. zm.), które umożliwiają jednostkom samorządu terytorialnego przygotowywanie wspólnych dokumentów strategicznych obejmujących obszary funkcjonalne.

Strategia jest również ważnym narzędziem koordynacji działań rozwojowych oraz planowania inwestycji w perspektywie długoterminowej. Dokument wyznacza cele strategiczne oraz kierunki działań w kluczowych obszarach rozwoju, takich jak rozwój usług społecznych i jakości życia mieszkańców, ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu, wzmacnianie lokalnej gospodarki, rozwój turystyki i wykorzystanie dziedzictwa kulturowego, a także kształtowanie ładu przestrzennego i rozwój infrastruktury technicznej. Przyjęta struktura celów umożliwia prowadzenie spójnej polityki rozwojowej oraz realizację wspólnych przedsięwzięć przez jednostki samorządu terytorialnego tworzące obszar funkcjonalny.

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Wyszkowa na lata 2026–2050 stanowi podstawę do podejmowania wspólnych działań rozwojowych przez samorządy tworzące obszar funkcjonalny. Dokument ma charakter otwarty i elastyczny - jego realizacja będzie monitorowana i poddawana okresowej ewaluacji, co pozwoli na dostosowywanie działań do zmieniających się uwarunkowań społecznych, gospodarczych i środowiskowych. Wspólna realizacja przyjętej wizji rozwoju ma przyczynić się do budowania nowoczesnego, przyjaznego mieszkańcom i atrakcyjnego gospodarczo Obszaru Funkcjonalnego miasta Wyszkowa.

2. METODYKA PRAC NAD STRATEGIĄ

Proces opracowania Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Obszaru Funkcjonalnego miasta Wyszkowa ze szczególnym uwzględnieniem mobilności na lata 2026–2050 został zaplanowany jako wieloetapowe przedsięwzięcie, oparte na szerokim wykorzystaniu danych empirycznych oraz aktywnym udziale interesariuszy lokalnych. Przyjęta koncepcja prac zakładała połączenie analiz eksperckich z partycypacyjnym podejściem do planowania rozwoju, umożliwiającym włączenie w proces tworzenia dokumentu przedstawicieli samorządów oraz mieszkańców obszaru funkcjonalnego.

Pierwszym etapem prac było opracowanie kompleksowej diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej oraz klimatyczno-środowiskowej obszaru funkcjonalnego miasta Wyszkowa. Diagnoza stanowiła podstawę do identyfikacji kluczowych potencjałów rozwojowych oraz barier i wyzwań stojących przed obszarem funkcjonalnym w perspektywie długoterminowej. W ramach procesu badawczego zastosowano triangulację metod badawczych, polegającą na wykorzystaniu kilku komplementarnych źródeł informacji i metod analitycznych. Takie podejście pozwoliło na zwiększenie wiarygodności wniosków oraz uzyskanie pełniejszego obrazu sytuacji społeczno-gospodarczej badanego obszaru.

Podstawowym elementem diagnozy była analiza danych zastanych obejmująca lata 2020–2024. Analizie poddano dane statystyczne pochodzące z zasobów statystyki publicznej, a także dokumenty strategiczne, planistyczne oraz programowe obowiązujące na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym. Pozwoliło to na określenie najważniejszych trendów demograficznych, społecznych, gospodarczych i środowiskowych zachodzących w obszarze funkcjonalnym.

Uzupełnieniem analiz statystycznych było badanie ankietowe przeprowadzone wśród mieszkańców obszaru funkcjonalnego miasta Wyszkowa. Badanie zostało zrealizowane na próbie 756 respondentów i miało na celu poznanie opinii mieszkańców na temat jakości życia, dostępności usług publicznych, warunków funkcjonowania w przestrzeni lokalnej oraz potrzeb rozwojowych obszaru. Uzyskane wyniki pozwoliły na uchwycenie społecznej perspektywy oceny funkcjonowania obszaru funkcjonalnego, a także identyfikację najważniejszych problemów i oczekiwań mieszkańców.

Istotnym elementem procesu diagnostycznego był również panel diagnostyczny z udziałem lokalnych interesariuszy strategii, w którym uczestniczyli przedstawiciele samorządów, oraz instytucji publicznych. Spotkanie to umożliwiło skonfrontowanie wyników analiz eksperckich z doświadczeniem praktycznym uczestników życia społeczno-gospodarczego oraz pozwoliło na identyfikację najważniejszych wyzwań i kierunków rozwojowych z perspektywy różnych środowisk.

Rezultatem przeprowadzonych analiz diagnostycznych była analiza SWOT/TOWS, która umożliwiła syntetyczne zestawienie mocnych i słabych stron obszaru funkcjonalnego oraz szans i zagrożeń wynikających z jego otoczenia. Na podstawie analizy krzyżowej określono kluczowe kierunki strategiczne, które stanowiły punkt wyjścia do formułowania wizji i misji rozwoju, celów strategicznych oraz kierunków działań zawartych w Strategii.

Równolegle prowadzone były prace nad częścią Strategii dotyczącą mobilności i systemu transportowego obszaru funkcjonalnego, stanowiącą jeden z istotnych komponentów dokumentu. W ramach prac zorganizowany został panel tematyczny poświęcony zagadnieniom

mobilności, podczas którego analizowano m.in. funkcjonowanie lokalnego systemu transportowego, dostępność komunikacyjną poszczególnych obszarów, potrzeby mieszkańców w zakresie transportu publicznego oraz możliwości rozwoju zrównoważonej mobilności.

Ostatnim elementem prac było opracowanie części strategicznej dokumentu, obejmującej wizję rozwoju, cele strategiczne oraz kierunki działań. Proces ten również miał charakter partycypacyjny i opierał się na panelu strategicznym z udziałem interesariuszy rozwoju obszaru funkcjonalnego, podczas którego wspólnie wypracowywano najważniejsze kierunki interwencji oraz priorytety rozwojowe. Wypracowane propozycje zostały następnie doprecyzowane w toku prac eksperckich oraz poddane dalszym konsultacjom.

Istotnym elementem procesu przygotowania Strategii były także konsultacje społeczne, które umożliwiły mieszkańcom oraz różnym podmiotom funkcjonującym na terenie obszaru funkcjonalnego zgłoszenie uwag i propozycji dotyczących kierunków rozwoju. Konsultacje prowadzono zarówno z mieszkańcami, jak i z przedstawicielami instytucji publicznych, organizacji społecznych oraz innych interesariuszy rozwoju. Dzięki temu dokument uwzględnia szerokie spektrum potrzeb i oczekiwań różnych środowisk.

Zastosowana koncepcja prac nad Strategią, łącząca analizy eksperckie, badania społeczne oraz szeroki udział interesariuszy, pozwoliła na opracowanie dokumentu opartego zarówno na rzetelnych danych, jak i na wiedzy oraz doświadczeniu lokalnej społeczności. Przyjęta metodyka sprzyja również budowaniu partnerstwa pomiędzy samorządami oraz wzmacnianiu współodpowiedzialności za realizację przyjętych kierunków rozwoju w perspektywie do roku 2050.

3. ZGODNOŚĆ STRATEGII Z DOKUMENTAMI WYŻSZEGO SZCZEBLA

3.1. CELE SPOŁECZNE, GOSPODARCZE, PRZESTRZENNE ORAZ KLIMATYCZNO-ŚRODOWISKOWE

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Wyszkowa na lata 2026–2050 jest w pełni zgodna z innymi dokumentami regulującymi politykę rozwoju na poziomie europejskim, krajowym oraz regionalnym. Proponowane w ramach Strategii cele są spójne z zapisami Agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030, Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Polska 2030, Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030, Strategii na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do roku 2030) oraz ze Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ (**tabela 1**).

Tabela 1. Zgodność celów Strategii z dokumentami wyższego szczebla

Dokument	Zgodność celów
Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030	Cele wyznaczone w Strategii Rozwoju OF miasta Wyszkowa są zgodne z: • Cel 3. Zapewnić wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowe życie oraz promować dobrobyt • Cel 4. Zapewnić wszystkim edukację wysokiej jakości oraz promować uczenie się przez całe życie • Cel 7. Zapewnić wszystkim dostęp do źródeł stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie • Cel 8. Promować stabilny, zrównoważony i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywne zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi • Cel 9. Budować stabilną infrastrukturę, promować zrównoważone uprzemysłowienie oraz wspierać innowacyjność • Cel 11. Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu • Cel 13. Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom • Cel 15.Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczać pustynnienie, powstrzymywać i odwracać proces degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej • Cel 16. Promować pokojowe i inkluzywne społeczeństwa, zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz budować na wszystkich szczeblach skuteczne i odpowiedzialne instytucje, sprzyjające włączeniu społecznemu
Strategia Rozwoju Polski do 2035 r.	Cele wyznaczone w Strategii Rozwoju OF miasta Wyszkowa są zgodne z: • Cel 1. Łagodzenie zmian demograficznych i adaptacja do nich • Cel 2. Tworzenie warunków dla konkurencyjnej i sprawiedliwej gospodarki, z poszanowaniem dla środowiska i klimatu • Cel 3. Wzmocnienie bezpieczeństwa, odporności i sprawności państwa • Cel horyzontalny. Zrównoważony rozwój terytorialny oparty na policentrycznej sieci osadniczej

Dokument	Zgodność celów
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Cele wyznaczone w Strategii Rozwoju OF miasta Wyszkowa są zgodne z: • Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym • Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych • Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do roku 2030)	Cele wyznaczone w Strategii Rozwoju OF miasta Wyszkowa są zgodne z: • Cel 1. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną • Cel 2. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony • Cel 3. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu
Strategia rozwoju województwa mazowieckiego 2030+	Cele wyznaczone w Strategii Rozwoju OF miasta Wyszkowa są zgodne z: • Cel 1. Konkurencyjne i innowacyjne Mazowsze • Cel 2. Dostępne i mobilne Mazowsze • Cel 3. Zielone, niskoemisyjne Mazowsze • Cel 4. Mazowsze zintegrowane społecznie • Cel 5. Mazowsze bogate kulturowo

Źródło: opracowanie własne

3.2. CELE ROZWOJU MOBILNOŚCI

Moduł Strategii Rozwoju Ponadlokalnego OF miast Wyszkowa na lata 2026-2050 skupiający się na zagadnieniach związanych z rozwojem mobilności jest zgodny z szeregiem dokumentów zarówno na szczeblu europejskim, jak i krajowym oraz wojewódzkim.

DOKUMENTY NA SZCZEBLU EUROPEJSKIM

Biała Księga Transportu – Plan utworzenia jednolitego europejskiego obszaru transportu.

Strategia Komisji Europejskiej określająca kierunki rozwoju systemu transportowego Unii Europejskiej do roku 2050. Jej głównym założeniem jest budowa zintegrowanego, konkurencyjnego i efektywnego systemu transportowego przy jednoczesnym ograniczeniu negatywnego oddziaływania na środowisko. Dokument zakłada m.in. zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych o 60%, przeniesienie części przewozów z transportu drogowego na kolej i żeglugę śródlądową oraz rozwój mobilności niskoemisyjnej i inteligentnych systemów transportowych. Strategia obejmuje 40 inicjatyw o charakterze legislacyjnym i politycznym.

Zielona Księga – W kierunku nowej kultury mobilności w mieście

Dokument inicjujący debatę na temat zrównoważonej mobilności w miastach. Promuje rozwój transportu publicznego oraz ruchu pieszego i rowerowego, a także działania zmierzające do ograniczenia emisji zanieczyszczeń i hałasu, poprawy bezpieczeństwa oraz integracji różnych środków transportu. Zielona Księga stanowiła ważny etap w kształtowaniu unijnej polityki mobilności oraz koncepcji planów zrównoważonej mobilności miejskiej (SUMP).

Wytyczne dotyczące opracowania i wdrożenia Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej – edycja druga

Kompleksowy przewodnik dotyczący procesu opracowywania planów zrównoważonej mobilności miejskiej (SUMP), oparty na 12 kluczowych zasadach, takich jak integracja międzygałęziowa transportu, partycypacja społeczna, planowanie oparte na danych oraz elastyczne podejście do wdrażania działań. Dokument podkreśla znaczenie planowania w skali obszarów funkcjonalnych, a nie wyłącznie granic administracyjnych. Stanowi również metodologiczny standard wykorzystywany przy ubieganiu się o środki finansowe Unii Europejskiej.

Zalecenie KE 2023/550 dot. krajowych programów wsparcia SUMP

Dokument ramowy Komisji Europejskiej rekomendujący państwom członkowskim tworzenie krajowych systemów wsparcia dla planów zrównoważonej mobilności miejskiej (SUMP). Systemy te powinny obejmować m.in. krajowe wytyczne, doradztwo eksperckie, szkolenia, monitoring oraz funkcjonowanie centrów kompetencji. Dokument podkreśla również konieczność zapewnienia spójności polityki transportowej z celami klimatycznymi i społecznymi.

Europejski Zielony Ład

Strategia Unii Europejskiej ukierunkowana na osiągnięcie neutralności klimatycznej do 2050 roku. Zakłada transformację systemów gospodarczych i energetycznych, w tym również sektora transportu. Dokument promuje rozwój niskoemisyjnych form transportu, w szczególności kolei i elektromobilności, a także inwestycje w infrastrukturę sprzyjającą zrównoważonej mobilności. Wyznacza ramy dla przyszłych regulacji oraz instrumentów finansowych UE.

DOKUMENTY NA SZCZEBLU KRAJOWYM

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030

Strategiczny dokument wyznaczający kierunki rozwoju transportu w Polsce do końca dekady. Zakłada rozwój zintegrowanej i zrównoważonej infrastruktury transportowej, modernizację kolei, zwiększenie dostępności transportowej oraz wsparcie dla niskoemisyjnych środków transportu. Stanowi podstawę dla regionalnych i lokalnych strategii transportowych.

Krajowa Polityka Miejska 2030

Dokument określający kierunki rozwoju miast w Polsce. Podkreśla znaczenie poprawy dostępności transportowej, podnoszenia jakości przestrzeni publicznych, ochrony klimatu oraz rozwoju cyfryzacji. Zwraca również uwagę na potrzebę integracji działań w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych. Stanowi podstawę dla prowadzenia zrównoważonego planowania miejskiego zgodnego z założeniami SUMP.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Strategia przyjęta w 2017 roku, która określa długoterminowe cele rozwoju społeczno-gospodarczego kraju. Promuje innowacyjność, rozwój infrastruktury oraz wzmacnianie spójności terytorialnej. W obszarze mobilności zakłada integrację systemów transportowych, rozwój transportu zbiorowego oraz wspieranie niskoemisyjnych form przemieszczania się.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030)

Dokument polityki regionalnej który ma na celu wzmocnienie spójności terytorialnej kraju. Zakłada poprawę dostępności transportowej i cyfrowej, przeciwdziałanie procesom depopulacji oraz integrację systemów mobilności. Wspiera rozwój nowoczesnych i zrównoważonych rozwiązań transportowych sprzyjających rozwojowi regionów.

DOKUMENTY NA SZCZEBLU WOJEWÓDZKIM

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+

Dokument strategiczny określający długoterminowe kierunki rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego regionu. Strategia wskazuje cele związane z poprawą konkurencyjności gospodarki, wzmacnianiem spójności terytorialnej oraz podnoszeniem jakości życia mieszkańców. Dokument zakłada m.in. modernizację infrastruktury kolejowej, rozwój transportu zbiorowego oraz poprawę powiązań komunikacyjnych między ośrodkami regionalnymi.

Regionalny Plan Transportowy Województwa Mazowieckiego do 2030 roku

Dokument planistyczny określający kierunki rozwoju systemu transportowego w województwie mazowieckim. Plan zawiera diagnozę istniejącej infrastruktury transportowej oraz analizę potrzeb transportowych mieszkańców regionu. Określa również listę kluczowych inwestycji transportowych oraz działania służące poprawie dostępności komunikacyjnej i integracji różnych gałęzi transportu.

Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021–2027

Program operacyjny realizowany w ramach polityki spójności Unii Europejskiej na poziomie regionu. Dokument określa kierunki finansowania projektów rozwojowych w województwie mazowieckim, w tym inwestycji w transport i mobilność.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego (aktualizacja 2018)

Strategiczny dokument planistyczny określający zasady i kierunki zagospodarowania przestrzennego regionu. Dokument wskazuje strukturę osadniczą, układ transportowy oraz główne korytarze infrastrukturalne o znaczeniu regionalnym i krajowym. Plan określa zasady rozwoju infrastruktury transportowej, w tym sieci drogowej, kolejowej i lotniczej, a także wskazuje obszary wymagające poprawy dostępności komunikacyjnej. Stanowi podstawę dla prowadzenia polityki przestrzennej oraz koordynacji działań planistycznych na poziomie regionalnym i lokalnym.

DOKUMENTY NA SZCZEBLU LOKALNYM

Strategia Rozwoju Powiatu Wyszkowskiego do 2025 roku

Podstawowy dokument strategiczny określający kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu wyszkowskiego w długim horyzoncie czasowym. Dokument zawiera diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej oraz wskazuje cele strategiczne i operacyjne służące rozwojowi powiatu. W strategii istotne miejsce zajmuje rozwój infrastruktury technicznej, w tym infrastruktury drogowej i komunikacyjnej, jako jednego z kluczowych czynników poprawy dostępności transportowej oraz konkurencyjności regionu.

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Wyszkowskiego na lata 2025–2028 z perspektywą do 2032 roku

W dokumencie przedstawiono cele i działania w zakresie ochrony środowiska na terenie powiatu wyszkowskiego. Zawiera diagnozę stanu środowiska, identyfikację głównych zagrożeń oraz kierunki działań służących jego ochronie i poprawie. Uwzględniono również wpływ transportu na środowisko, w szczególności w kontekście emisji zanieczyszczeń powietrza oraz hałasu komunikacyjnego związanego z ruchem drogowym.

Strategia Rozwoju Gminy Wyszków na lata 2022–2030

Dokument wskazuje główne kierunki rozwoju gminy w perspektywie długoterminowej. Strategia wskazuje główne cele rozwojowe w obszarach społecznych, gospodarczych, przestrzennych oraz środowiskowych. Dokument obejmuje m.in. działania związane z poprawą jakości życia mieszkańców, rozwojem przedsiębiorczości, kształtowaniem funkcjonalnej przestrzeni gminy oraz rozwojem infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.

Zrównoważona polityka transportowa miasta Wyszkowa

Dokument strategiczny określający kierunki rozwoju systemu transportowego miasta oraz działania mające na celu poprawę funkcjonowania różnych form transportu. Obejmuje analizę istniejącego systemu komunikacyjnego oraz wskazuje cele i działania w zakresie rozwoju ruchu pieszego, rowerowego, transportu zbiorowego, transportu indywidualnego oraz systemu parkingowego.

Strategia Rozwoju Gminy Zabrodzie na lata 2016–2030

Strategia określa wizję oraz kierunki rozwoju gminy w perspektywie długoterminowej. Zawiera diagnozę sytuacji przestrzennej, społecznej i gospodarczej gminy, a także wskazuje cele strategiczne i operacyjne służące jej rozwojowi. W strategii podkreślono znaczenie infrastruktury transportowej dla poprawy dostępności komunikacyjnej gminy oraz zwiększenia jej atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Zabrodzie

Dokument strategiczny określający cele i działania w zakresie ochrony środowiska na terenie gminy. Zawiera diagnozę stanu środowiska, identyfikację głównych zagrożeń oraz kierunki działań służących jego ochronie i poprawie. W dokumencie uwzględniono wpływ transportu na środowisko, w szczególności w kontekście emisji zanieczyszczeń powietrza oraz hałasu komunikacyjnego.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnik na lata 2024–2028 z perspektywą do roku 2032

W dokumencie przedstawiono cele i działania w zakresie ochrony środowiska na terenie gminy. Program obejmuje m.in. zagadnienia jakości powietrza, gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, ochrony przyrody oraz adaptacji do zmian klimatu. W dokumencie uwzględniono również wpływ infrastruktury transportowej na środowisko, w szczególności w kontekście emisji zanieczyszczeń powietrza oraz hałasu komunikacyjnego.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Długosiodło na lata 2023–2026 z perspektywą do roku 2030

Dokument strategiczny określający cele i działania w zakresie ochrony środowiska na terenie gminy Długosiodło. Zawiera diagnozę stanu środowiska naturalnego oraz identyfikację głównych zagrożeń środowiskowych, takich jak zanieczyszczenie powietrza, hałas komunikacyjny czy gospodarka odpadami. Program wskazuje kierunki oraz konkretne zadania służące poprawie jakości środowiska, w tym działania związane z rozwojem infrastruktury, modernizacją dróg, rozbudową sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii.

Strategia Rozwoju Gminy Brańszczyk na lata 2021–2025

Dokument stanowi podsumowanie założeń rozwojowych gminy w zakończonej perspektywie 2021–2025 oraz pełni funkcję podstawowego dokumentu strategicznego określającego kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego gminy w perspektywie kilkuletniej. Strategia zawiera diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy oraz analizę jej potencjału rozwojowego. Dokument określa wizję rozwoju, cele strategiczne oraz kierunki działań mających na celu poprawę jakości życia mieszkańców. Strategia uwzględnia również zagadnienia związane z rozwojem infrastruktury komunikacyjnej oraz poprawą dostępności transportowej gminy.

Strategia Rozwoju Gminy Somianka na lata 2015-2025

Dokument określający długofalową wizję rozwoju oraz kierunki działań podejmowanych wspólnie przez jednostki samorządu terytorialnego tworzące obszar funkcjonalny. Strategia stanowi narzędzie prowadzenia skoordynowanej polityki rozwojowej w skali ponadlokalnej, uwzględniającej powiązania społeczne, gospodarcze, przestrzenne i środowiskowe. Dokument zawiera kompleksową diagnozę sytuacji obszaru oraz analizę SWOT/TOWS, które posłużyły do wyznaczenia celów strategicznych i operacyjnych. Strategia wyznacza kierunki działań w kluczowych sferach, takich jak rozwój usług społecznych, ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu, wzmacnianie lokalnej gospodarki oraz kształtowanie ładu przestrzennego. Szczególny komponent dokumentu stanowi plan rozwoju mobilności, ukierunkowany na stworzenie bezpiecznego, dostępnego i zintegrowanego systemu transportowego, przyjaznego mieszkańcom i środowisku.

4. SYNTEZA WNIOSKÓW Z DIAGNOZY

4.1. SFERA SPOŁECZNA

Sytuacja demograficzna Obszaru Funkcjonalnego miasta Wyszkowa w ostatnich latach pozostaje stabilna, jednak obserwowane są symptomy prognozowanych zmian demograficznych w dłuższej perspektywie. Liczba mieszkańców obszaru w latach 2020–2024 wykazywała tendencję spadkową, a jedyną gminą, która odnotowała wzrost liczby ludności, było Zabrodzie. Jednocześnie wszystkie gminy charakteryzował ujemny przyrost naturalny oraz rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym, co potwierdza postępujący proces starzenia się społeczeństwa. Zjawisko to pogłębia niskie saldo migracji, które nie kompensuje naturalnego ubytku ludności. Może to oznaczać, że w najbliższych latach jednym z kluczowych wyzwań rozwojowych będzie dostosowanie systemu usług publicznych do potrzeb starzejącej się populacji oraz podejmowanie działań sprzyjających zatrzymywaniu odpływu młodych mieszkańców z terenu obszaru funkcjonalnego.

System usług społecznych na terenie obszaru funkcjonalnego opiera się przede wszystkim na działalności gminnych ośrodków pomocy społecznej, które stanowią podstawę lokalnego systemu wsparcia. Najczęstszymi przyczynami korzystania z pomocy społecznej są długotrwała lub ciężka choroba oraz ubóstwo. Istotną grupę beneficjentów stanowią również osoby z niepełnosprawnościami oraz rodziny z problemami opiekuńczo-wychowawczymi. Jednocześnie w ostatnich latach obserwowany był spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej, co może wskazywać na stopniową poprawę sytuacji materialnej części mieszkańców oraz na pozytywne efekty programów wsparcia społecznego.

Istotnym elementem jakości życia mieszkańców jest dostęp do usług edukacyjnych. W analizowanym okresie nastąpił ogólny wzrost dostępności wychowania przedszkolnego, jednak rozwój sieci placówek był nierównomierny w poszczególnych gminach. Na poziomie szkolnictwa podstawowego sieć placówek pozostaje stabilna, a liczba uczniów w ostatnich latach wykazywała umiarkowaną tendencję wzrostową. Szkoły w obszarze funkcjonalnym charakteryzują się mniejszą liczebnością klas niż średnia wojewódzka, co sprzyja indywidualizacji procesu nauczania, jednak wyniki egzaminów, szczególnie z matematyki, wskazują na potrzebę dalszego wzmacniania jakości kształcenia. Wyniki egzaminów maturalnych w szkołach ponadpodstawowych prowadzonych przez Powiat Wyszkowski utrzymują się na stosunkowo stabilnym poziomie, choć zauważalne jest zróżnicowanie pomiędzy typami szkół oraz poszczególnymi placówkami. Dane za lata 2024–2025 wskazują na pewne wahania poziomu zdawalności matury – spadek z 94% do 89% – jednak ogólne wskaźniki pozostają relatywnie wysokie, a w wybranych szkołach przekraczają średnie krajowe.

Ważnym wyzwaniem pozostaje dostęp do usług zdrowotnych. W latach 2020–2024 odnotowano znaczący spadek liczby lekarzy w przeliczeniu na liczbę mieszkańców, a dostępność kadry medycznej pozostawała wyraźnie niższa niż średnia dla województwa mazowieckiego. Jednocześnie infrastruktura podstawowej opieki zdrowotnej jest skoncentrowana w gminie Wyszków, gdzie zlokalizowany jest główny ośrodek świadczenia usług medycznych – Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Wyszkowie wraz z poradniami przyszpitalnymi. Oznacza to, że mieszkańcy gmin peryferyjnych mogą doświadczać ograniczonej dostępności do części usług medycznych.

Kapitał społeczny obszaru funkcjonalnego kształtuje aktywność społeczna i kulturalna mieszkańców. W ostatnich latach nastąpił wyraźny wzrost liczby wydarzeń społeczno-kulturalnych, szczególnie po okresie pandemii. Jednocześnie rozwija się sektor organizacji

pozarządowych, choć liczba fundacji i stowarzyszeń w przeliczeniu na liczbę mieszkańców pozostaje niższa niż średnia wojewódzka. Obszar funkcjonalny dysponuje znaczącym potencjałem dziedzictwa kulturowego, obejmującym liczne obiekty zabytkowe oraz bogate tradycje regionalne. Uzupełnieniem oferty społecznej jest rozwijająca się infrastruktura sportowa i rekreacyjna. W analizowanym okresie wzrosła liczba klubów sportowych oraz liczba osób uczestniczących w aktywnościach sportowych, co wskazuje na rosnące zainteresowanie mieszkańców aktywnym stylem życia.

4.2. SFERA GOSPODARCZA

Gospodarka obszaru funkcjonalnego miasta Wyszkowa charakteryzuje się relatywnie stabilną sytuacją na rynku pracy oraz stopniowym wzrostem aktywności gospodarczej. Po okresie pandemii rynek pracy stosunkowo szybko się odbudował, czego efektem jest spadek liczby osób bezrobotnych. Stopa bezrobocia na terenie obszaru funkcjonalnego pozostaje niższa niż średnia dla województwa mazowieckiego i kraju, co może świadczyć o korzystnej sytuacji zatrudnieniowej mieszkańców. Jednocześnie zmiana metodologii liczenia wskaźnika pracujących pokazała wysoką aktywność zawodową mieszkańców obszaru, również tych o charakterze bardziej rolniczym lub peryferyjnym. Wskazuje to na silne powiązania funkcjonalne z rynkiem pracy poza miejscem zamieszkania oraz na znaczenie mobilności zawodowej mieszkańców. Pomimo ogólnie korzystnej sytuacji na rynku pracy widoczne są także pewne wyzwania strukturalne. Jednym z nich jest utrzymująca się feminizacja bezrobocia, szczególnie widoczna w gminach oddalonych od głównego ośrodka miejskiego. Różnice w poziomie aktywności zawodowej między gminami wskazują również na zróżnicowanie lokalnych uwarunkowań gospodarczych.

W ostatnich latach obserwowany jest wyraźny wzrost liczby podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie obszaru funkcjonalnego. Wskaźnik liczby przedsiębiorstw wpisanych do rejestru REGON systematycznie rośnie, a liderem pod względem liczby podmiotów pozostaje gmina Wyszków, będąca głównym ośrodkiem gospodarczym obszaru. Jednocześnie dynamiczny rozwój przedsiębiorczości obserwowany jest także w części gmin wiejskich. Szczególnie widoczny jest wzrost liczby firm działających w sektorach związanych z informacją i komunikacją oraz działalnością profesjonalną i naukową, co może świadczyć o stopniowej dywersyfikacji struktury gospodarczej oraz rosnącym znaczeniu usług opartych na wiedzy.

Istotnym elementem rozwoju gospodarczego jest także poziom cyfryzacji i dostępności infrastruktury teleinformatycznej. Pomimo pozytywnych zmian w tym obszarze wciąż występują istotne niedobory w zakresie dostępu do szybkiego internetu. Oznacza to konieczność dalszego rozwoju sieci szerokopasmowej, która stanowi jeden z kluczowych warunków rozwoju nowoczesnej gospodarki i przedsiębiorczości.

Dodatkowym potencjałem rozwojowym obszaru funkcjonalnego jest sektor turystyki, rekreacji oraz usług czasu wolnego. Obserwowany wzrost liczby noclegów turystów zagranicznych oraz stabilny rozwój infrastruktury rekreacyjnej wskazują na rosnącą atrakcyjność turystyczną regionu. Szczególnie istotne znaczenie mają walory przyrodnicze oraz rozwijająca się infrastruktura aktywnej turystyki, w tym szlaki piesze i rowerowe.

4.3. SFERA PRZESTRZENNA

Struktura przestrzenna obszaru funkcjonalnego miasta Wyszkowa charakteryzuje się wyraźnym zróżnicowaniem funkcjonalnym poszczególnych gmin. Dominującymi formami

użytkowania terenu są lasy, użytki rolne oraz tereny zielone, natomiast obszary zabudowane zajmują relatywnie niewielką część powierzchni. Miasto Wyszków pełni funkcję głównego ośrodka osadniczego i usługowego, koncentrując funkcje mieszkaniowe, administracyjne oraz znaczną część infrastruktury społecznej i gospodarczej. Gminy położone w południowej i zachodniej części obszaru funkcjonalnego mają przede wszystkim charakter rolniczy, natomiast gminy północne i wschodnie cechują się większym udziałem terenów leśnych i przyrodniczych.

Rozwój przestrzenny gmin koncentruje się przede wszystkim na rozbudowie infrastruktury transportowej, energetycznej oraz technicznej, a także na działaniach związanych z rozwojem turystyki i lokalnej gospodarki. Jednocześnie ważnym elementem polityki przestrzennej jest ochrona walorów krajobrazowych i przyrodniczych. Istotnym wyzwaniem w zakresie infrastruktury technicznej pozostaje nierównomierny poziom rozwoju sieci infrastrukturalnych pomiędzy poszczególnymi gminami. Szczególnie widoczne są różnice w dostępności sieci gazowej. Nierównomierny poziom rozwoju infrastruktury może stanowić barierę dla rozwoju gospodarczego oraz ograniczać atrakcyjność inwestycyjną części obszaru funkcjonalnego.

Wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców potwierdzają znaczenie infrastruktury technicznej i transportowej dla jakości życia w regionie. Respondenci wskazywali przede wszystkim na potrzebę poprawy stanu dróg, chodników, oświetlenia oraz infrastruktury parkingowej.

4.4. SFERA KLIMATYCZNO-ŚRODOWISKOWA

Obszar funkcjonalny miasta Wyszkowa charakteryzuje się znacznymi walorami środowiskowymi wynikającymi z dużego udziału terenów leśnych, obecności dolin rzecznych Bugu i Narwi oraz licznych form ochrony przyrody, których obecność wpływa również na konieczność szczególnego uwzględniania uwarunkowań środowiskowych w procesach planowania przestrzennego i realizacji inwestycji infrastrukturalnych.

Jakość powietrza na obszarze funkcjonalnym jest relatywnie dobra, a średnioroczne stężenia pyłów zawieszonych utrzymują się na niskim poziomie. Gminy podejmują różnorodne działania mające na celu poprawę jakości powietrza, w tym wymianę źródeł ciepła, modernizację oświetlenia ulicznego czy działania edukacyjne skierowane do mieszkańców. Jednocześnie lokalnie obserwowane są podwyższone stężenia benzo(a)pirenu, szczególnie na obszarach o większej koncentracji zabudowy.

Ważnym wyzwaniem środowiskowym pozostaje stan wód powierzchniowych, który w wielu przypadkach oceniany jest jako niezadowalający. Wynika to przede wszystkim z presji antropogenicznych związanych z działalnością rolniczą, zanieczyszczeniami komunalnymi oraz przekształceniami hydromorfologicznymi cieków wodnych. Jednocześnie obecność dolin rzecznych wiąże się z występowaniem rozległych obszarów zagrożenia powodziowego, co wymaga uwzględniania kwestii bezpieczeństwa powodziowego w planowaniu przestrzennym i inwestycyjnym.

W zakresie gospodarki odpadami obserwuje się stopniową poprawę efektywności systemu selektywnej zbiórki, choć sytuacja w poszczególnych gminach jest zróżnicowana. Jednocześnie widoczny jest wyraźny wzrost ilości odpadów wytwarzanych przez mieszkańców, co stanowi istotne wyzwanie dla dalszego funkcjonowania systemu gospodarki odpadami oraz dla finansów samorządów publicznych.

Całość uwarunkowań środowiskowych wskazuje, że obszar funkcjonalny miasta Wyszkowa dysponuje znacznym potencjałem przyrodniczym, który może stanowić ważny element rozwoju

turystyki i rekreacji, jednak równocześnie wymaga prowadzenia zrównoważonej polityki przestrzennej i środowiskowej, zapewniającej ochronę cennych zasobów naturalnych.

4.5. MOBILNOŚĆ

PODSYSTEM INFRASTRUKTURY DROGOWEJ

Sieć drogowa stanowi podstawowy element systemu transportowego obszaru funkcjonalnego Wyszkowa. W ostatnich latach obserwowany jest stopniowy wzrost gęstości dróg o nawierzchni twardej, jednak pomiędzy gminami nadal występują istotne różnice w jakości i standardzie infrastruktury. W części gmin nadal znaczący udział mają drogi o nawierzchni gruntowej, co ogranicza dostępność transportową.

Rozwój infrastruktury drogowej poprawia dostępność komunikacyjną regionu, jednak jednocześnie sprzyja wzrostowi natężenia ruchu samochodowego.

Wnioski strategiczne

- kontynuacja modernizacji i przebudowy dróg lokalnych,
- poprawa standardu technicznego infrastruktury drogowej w gminach o najniższej dostępności transportowej,
- ograniczanie negatywnych skutków rosnącego ruchu samochodowego poprzez rozwój transportu alternatywnego.

PODSYSTEM TRANSPORTU SAMOCHODOWEGO

Transport indywidualny jest dominującą formą przemieszczania się mieszkańców obszaru funkcjonalnego. Wynika to przede wszystkim z elastyczności transportu samochodowego oraz ograniczonej oferty transportu zbiorowego. Rosnąca liczba pojazdów powoduje zwiększenie obciążenia sieci drogowej, szczególnie w rejonie miasta Wyszkowa.

Wnioski strategiczne

- ograniczanie nadmiernej zależności od transportu samochodowego,
- promowanie alternatywnych form mobilności,
- rozwój rozwiązań poprawiających bezpieczeństwo ruchu drogowego.

PODSYSTEM TRANSPORTU ZBIOROWEGO

Transport zbiorowy oparty jest głównie na komunikacji autobusowej organizowanej przez gminy, powiat oraz prywatnych przewoźników. System ten zapewnia podstawową obsługę komunikacyjną mieszkańców, jednak jego oferta pozostaje ograniczona w stosunku do potrzeb transportowych.

Istotnym problemem jest brak pełnej integracji pomiędzy różnymi formami transportu publicznego.

Wnioski strategiczne

- rozwój spójnego systemu transportu zbiorowego obejmującego cały obszar funkcjonalny, współpraca powiat gminy (np. związek powiatowo-gminny),
- poprawa częstotliwości i dostępności połączeń autobusowych,
- integracja systemów transportowych na poziomie gminnym i powiatowym.

PODSYSTEM TRANSPORTU KOLEJOWEGO

Transport kolejowy zapewnia ważne powiązania regionalne, szczególnie w kierunku Warszawy. Stanowi on konkurencyjną alternatywę wobec transportu samochodowego w relacjach międzyregionalnych. Potencjał kolei nie jest jednak w pełni wykorzystywany ze względu na ograniczenia techniczne linii nr 29 (przede wszystkim jej jednotorowość, która limituje przepustowość i częstotliwość kursów) oraz ograniczoną integrację z lokalnym transportem publicznym. Dodatkową barierą jest nierównomierny dostęp do infrastruktury – gminy Somianka, Rząśnik, Brańszczyk – pozostają poza bezpośrednim zasięgiem sieci kolejowej.

Wnioski strategiczne

- zwiększenie roli kolei w systemie transportowym regionu,
- poprawa dostępności do stacji kolejowych,
- integracja transportu kolejowego z komunikacją autobusową i rowerową.

PODSYSTEM MOBILNOŚCI AKTYWNEJ (RUCH PIESZY I ROWEROWY)

Ruch pieszy oraz rowerowy pełnią istotną rolę w przemieszczaniu się na krótkich dystansach, szczególnie w obszarach miejskich. Jednocześnie infrastruktura przeznaczona dla pieszych i rowerzystów wymaga dalszego rozwoju i poprawy jakości.

Sieć tras rowerowych w regionie jest nadal fragmentaryczna i nie tworzy spójnego systemu transportowego.

Wnioski strategiczne

- rozwój spójnej sieci infrastruktury rowerowej,
- poprawa dostępności przestrzeni publicznych dla pieszych,
- integracja transportu rowerowego z transportem publicznym.

PODSYSTEM TRANSPORT TOWAROWY

Transport towarowy w regionie opiera się głównie na transporcie drogowym. Lokalizacja Wyszkowa w pobliżu ważnych korytarzy transportowych sprzyja rozwojowi działalności gospodarczej i logistycznej, jednak zwiększa również obciążenie infrastruktury drogowej ruchem ciężarowym.

Wnioski strategiczne

- poprawa organizacji ruchu ciężarowego w obszarach miejskich,
- rozwój infrastruktury wspierającej działalność logistyczną,
- ograniczanie negatywnego wpływu transportu towarowego na środowisko.

KLUCZOWE WNIOSKI Z BADAŃ TRANSPORTOWYCH

Dominacja transportu indywidualnego

Wyniki badania wskazują, że transport samochodowy stanowi podstawowy środek przemieszczania się mieszkańców obszaru funkcjonalnego Wyszkowa. Wysoki poziom wykorzystania samochodu wynika przede wszystkim z:

- wygody i elastyczności tego środka transportu,
- ograniczonej dostępności transportu zbiorowego w części gmin,
- konieczności realizacji codziennych podróży w relacjach dojazdowych (praca, szkoła, usługi).

Ograniczona rola transportu zbiorowego

Transport publiczny pełni obecnie funkcję uzupełniającą wobec transportu indywidualnego. Wśród najczęściej wskazywanych problemów związanych z transportem zbiorowym pojawiają się:

- niewystarczająca liczba połączeń,
- ograniczona częstotliwość kursów,
- niedostosowanie rozkładów jazdy do potrzeb mieszkańców.

Wskazuje to na potrzebę rozwoju i integracji systemu transportu publicznego w skali całego obszaru funkcjonalnego.

Znaczenie mobilności lokalnej

Badanie pokazuje, że znaczną część podróży stanowią przemieszczenia na krótkich dystansach, związane z codziennym funkcjonowaniem mieszkańców. W tym kontekście istotne znaczenie mają:

- dostępność infrastruktury pieszej,
- rozwój infrastruktury rowerowej,
- bezpieczeństwo ruchu drogowego.

Potrzeba poprawy dostępności transportowej

Respondenci wskazują na potrzebę poprawy dostępności transportowej, szczególnie w odniesieniu do:

- połączeń pomiędzy gminami,
- dojazdów do miasta Wyszkowa,
- dostępności transportu publicznego dla mieszkańców obszarów wiejskich.

Wnioski strategiczne

Wyniki badań ankietowych wskazują na konieczność prowadzenia działań ukierunkowanych na rozwój zrównoważonego systemu mobilności w obszarze funkcjonalnym Wyszkowa.

Do najważniejszych kierunków działań należą:

- rozwój transportu zbiorowego oraz poprawa jego dostępności i częstotliwości,
- integracja różnych form transportu (autobus, kolej, rower),
- ograniczanie zależności od transportu samochodowego,
- rozwój infrastruktury pieszej i rowerowej,
- poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Realizacja powyższych działań pozwoli na zwiększenie dostępności transportowej obszaru funkcjonalnego oraz poprawę jakości życia mieszkańców.

PODSUMOWANIE

Przeprowadzona analiza systemu transportowego oraz wyniki badań ankietowych mieszkańców pozwoliły na identyfikację kluczowych uwarunkowań funkcjonowania mobilności w Obszarze Funkcjonalnym Wyszkowa.

Z przeprowadzonych analiz wynika, że system transportowy regionu opiera się przede wszystkim na transporcie indywidualnym, który stanowi dominującą formę przemieszczania się mieszkańców. Wynika to przede wszystkim z wysokiej elastyczności podróży samochodem oraz ograniczonej dostępności i częstotliwości transportu zbiorowego w części obszarów gminnych. Jednocześnie rosnąca liczba pojazdów powoduje zwiększenie obciążenia sieci drogowej, co może prowadzić do pogorszenia bezpieczeństwa ruchu oraz wzrostu presji środowiskowej.

Istotnym elementem systemu transportowego pozostaje transport zbiorowy, w tym połączenia autobusowe oraz kolejowe. Transport kolejowy zapewnia ważne powiązania regionalne, w szczególności z Warszawą, jednak jego potencjał nie jest w pełni wykorzystywany ze względu na niewystarczającą integrację z lokalnym transportem publicznym oraz ograniczoną dostępność połączeń dowozowych.

Analiza wskazuje również na znaczący potencjał rozwoju mobilności aktywnej, obejmującej ruch pieszy i rowerowy. Formy te mogą stanowić istotne uzupełnienie systemu transportowego, szczególnie w podróżach lokalnych. Jednocześnie infrastruktura piesza i rowerowa wymaga dalszego rozwoju oraz poprawy spójności.

Wyniki badań ankietowych potwierdzają potrzebę poprawy dostępności transportowej, w szczególności w zakresie częstotliwości i dostępności transportu publicznego oraz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego. Mieszkańcy wskazują również na potrzebę rozwoju infrastruktury rowerowej i poprawy warunków ruchu pieszego.

Przeprowadzona diagnoza potwierdza, że system transportowy obszaru funkcjonalnego posiada istotne mocne strony, takie jak rozwijająca się infrastruktura drogowa, funkcjonujące połączenia kolejowe oraz potencjał rozwoju mobilności aktywnej. Jednocześnie zidentyfikowano szereg słabości, w tym przede wszystkim dominację transportu samochodowego, ograniczoną integrację systemów transportowych oraz niedostateczną rozwiniętą infrastrukturę rowerową.

W kontekście dalszego rozwoju systemu transportowego kluczowe znaczenie będzie miało wykorzystanie pojawiających się szans, takich jak rozwój zrównoważonej mobilności, dostępność środków finansowych na inwestycje transportowe oraz rozwój nowoczesnych technologii transportowych. Jednocześnie konieczne jest przeciwdziałanie zagrożeniom, w tym dalszemu wzrostowi natężenia ruchu samochodowego, presji środowiskowej oraz ryzyku wykluczenia transportowego części mieszkańców.

W świetle przeprowadzonych analiz kluczowym kierunkiem rozwoju systemu transportowego obszaru funkcjonalnego Wyszkowa powinno być kształtowanie zintegrowanego, dostępnego i zrównoważonego systemu mobilności, który zapewni poprawę dostępności transportowej, zwiększenie bezpieczeństwa ruchu oraz ograniczenie negatywnego wpływu transportu na środowisko.

4.6. ANALIZA SWOT/TOWS

W ramach analizy SWOT/TOWS przeprowadzono ocenę wzajemnych relacji pomiędzy czynnikami, która pozwoliła określić dominujący typ strategii rozwoju obszaru funkcjonalnego miasta Wyszkowa oraz wskazać główne kierunki działań strategicznych (**załącznik 1**). Poniżej przedstawiono podsumowanie analizy.

DOMINUJĄCY TYP STRATEGII

Najwyższą wartość w analizie uzyskała macierz S–O (mocne strony – szanse), co wskazuje na dominację strategii rozwojowej, opartej na wykorzystaniu istniejących potencjałów rozwojowych w połączeniu z pojawiającymi się szansami zewnętrznymi.

Do najważniejszych czynników wzmacniających ten kierunek należą w szczególności:

- wysokie walory przyrodnicze doliny rzeki Bug oraz terenów leśnych,
- bogate dziedzictwo kulturowe i lokalne tradycje,
- potencjał rolnictwa oraz lokalnych producentów żywności,

- korzystne położenie w relatywnie niewielkiej odległości od Warszawy,
- rosnące zainteresowanie turystyką przyrodniczą i aktywnymi formami wypoczynku,
- dostępność środków finansowych wspierających transformację klimatyczną i energetyczną.

Silne relacje pomiędzy tymi czynnikami wskazują na duży potencjał rozwoju turystyki przyrodniczej, gospodarki opartej na lokalnych zasobach oraz wzmacniania atrakcyjności osiedleńczej obszaru funkcjonalnego. Bliskość Warszawy stanowi istotny czynnik wzmacniający rozwój funkcji mieszkaniowych, usługowych i rekreacyjnych oraz zwiększający możliwości rozwoju przedsiębiorczości i lokalnej gospodarki.

STRATEGIE UZUPEŁNIAJĄCE

Drugim istotnym kierunkiem wynikającym z analizy jest strategia W-O (słabe strony – szanse), polegająca na wykorzystaniu szans rozwojowych do ograniczania zidentyfikowanych słabości.

Dotyczy to w szczególności:

- rozwoju infrastruktury cyfrowej i kompetencji cyfrowych mieszkańców,
- wzmacniania współpracy między samorządami w ramach obszaru funkcjonalnego,
- rozwoju infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej,
- poprawy dostępności i jakości usług publicznych.

Istotną rolę odgrywają również strategie S-T (mocne strony – zagrożenia), polegające na wykorzystaniu istniejących potencjałów do ograniczania zagrożeń. W szczególności dotyczy to działań związanych z adaptacją do zmian klimatu, ochroną zasobów środowiska oraz wzmacnianiem tożsamości lokalnej i kapitału społecznego.

Strategie WT (słabe strony – zagrożenia) mają charakter defensywny i koncentrują się na minimalizowaniu ryzyk związanych z niekorzystnymi trendami demograficznymi, zmianami klimatu oraz nierówną dostępnością usług i infrastruktury.

WNIOSKI DLA KIERUNKÓW ROZWOJU OBSZARU FUNKCJONALNEGO

Wyniki analizy SWOT/TOWS wskazują, że rozwój obszaru funkcjonalnego Wyszkowa powinien koncentrować się przede wszystkim na:

- wykorzystaniu walorów przyrodniczych i krajobrazowych w rozwoju turystyki i rekreacji,
- wzmacnianiu lokalnej gospodarki oraz przedsiębiorczości opartej na lokalnych zasobach,
- poprawie jakości życia mieszkańców oraz rozwoju usług społecznych,
- adaptacji do zmian klimatu i ochronie zasobów środowiska,
- wzmacnianiu współpracy samorządów i spójności przestrzennej obszaru funkcjonalnego.

PRZEŁOŻENIE WNIOSKÓW NA CELE STRATEGICZNE

Zidentyfikowane kierunki rozwoju znalazły odzwierciedlenie w strukturze celów strategii ponadlokalnej, obejmującej pięć głównych obszarów strategicznych.

Pierwszym z nich jest Solidarna wspólnota, koncentrująca się na wzmacnianiu jakości życia mieszkańców, rozwoju usług społecznych i zdrowotnych oraz budowaniu silnego kapitału społecznego w skali całego obszaru funkcjonalnego. Kierunek ten odpowiada na wyzwania demograficzne oraz potrzebę wzmacniania integracji społecznej i współpracy międzygminnej.

Drugim obszarem jest Odporność klimatyczna, obejmująca działania związane z adaptacją do zmian klimatu, ochroną bioróżnorodności, gospodarowaniem zasobami środowiska oraz

transformacją energetyczną. Kierunki te wynikają z potrzeby ochrony cennych walorów przyrodniczych obszaru funkcjonalnego oraz zwiększania jego odporności na zagrożenia środowiskowe.

Trzecim obszarem strategicznym jest Konkurencyjna i nowoczesna gospodarka, której celem jest wzmacnianie przedsiębiorczości, rozwój lokalnej gospodarki oraz wspieranie cyfrowej transformacji gospodarki i usług publicznych. Szczególną rolę w tym zakresie odgrywa wykorzystanie potencjału wynikającego z położenia w strefie oddziaływania Warszawy.

Czwartym obszarem jest Turystyka i aktywny styl życia oparty na dziedzictwie i walorach przyrodniczych, koncentrujący się na rozwoju oferty turystycznej i rekreacyjnej wykorzystującej potencjał doliny rzeki Bug, terenów leśnych oraz lokalnego dziedzictwa kulturowego.

Piątym obszarem strategicznym jest Spójna i funkcjonalna przestrzeń, obejmująca działania związane z koordynacją planowania przestrzennego, rozwojem infrastruktury technicznej oraz poprawą jakości zagospodarowania przestrzeni.

TRANSPORT I MOBILNOŚĆ JAKO ELEMENT WSPIERAJĄCY REALIZACJĘ CELÓW STRATEGII

Analiza SWOT wskazała również na znaczenie dostępności transportowej w rozwoju obszaru funkcjonalnego, zarówno w kontekście jego powiązań z Warszawą, jak i wewnętrznej spójności komunikacyjnej między gminami.

Zagadnienia transportu i mobilności zostały opracowane w odrębnym module strategii, jednak stanowią istotny element wspierający realizację wszystkich obszarów strategicznych. Poprawa dostępności transportowej oraz rozwój zrównoważonej mobilności przyczyniają się do zwiększenia atrakcyjności osiedleńczej obszaru, rozwoju gospodarczego, rozwoju turystyki oraz poprawy jakości życia mieszkańców.

5. WIZJA I MISJA ROZWOJU OBSZARU FUNKCJONALNEGO MIASTA WYSZKOWA W PERSPEKTYWIE DO 2050 ROKU

Wizja rozwoju Obszaru Funkcjonalnego miasta Wyszkowa przedstawia docelowy stan, który zostanie osiągnięty dzięki realizacji zaplanowanych działań w perspektywie do 2050 roku. Wizja została opracowana w oparciu o przeprowadzoną diagnozę i analizę sytuacji społecznej.

Obszar Funkcjonalny Miasta Wyszkowa w 2050 roku jest nowoczesnym, dobrze skomunikowanym i przyjaznym mieszkańcom miejscem do życia, pracy i wypoczynku, rozwijającym się w oparciu o współpracę samorządów oraz potencjał przyrodniczy i kulturowy doliny rzeki Bug.

To przestrzeń o wysokiej jakości usług publicznych, dostępnych dla mieszkańców w każdym wieku, oferująca dobre warunki dla rozwoju rodzin, aktywności społecznej oraz przedsiębiorczości. Gospodarka obszaru funkcjonalnego opiera się na silnym sektorze małych i średnich przedsiębiorstw, nowoczesnych technologiach, lokalnej produkcji żywności oraz rozwiniętej turystyce i usługach czasu wolnego.

Rozwój obszaru prowadzony jest w sposób zrównoważony, z poszanowaniem środowiska naturalnego, walorów krajobrazowych i dziedzictwa kulturowego regionu. Dzięki wspólnej polityce przestrzennej, inwestycjom infrastrukturalnym oraz transformacji energetycznej obszar funkcjonalny staje się miejscem odpornym na zmiany klimatu, atrakcyjnym osiedleńczo i konkurencyjnym gospodarczo w skali regionu.

Misja rozwoju stanowi natomiast nadrzędny cel służący realizacji wizji. Misja stanowi podstawowy kierunek rozwoju oraz wyraz aspiracji i zobowiązań samorządów Obszaru Funkcjonalnego miasta Wyszkowa.

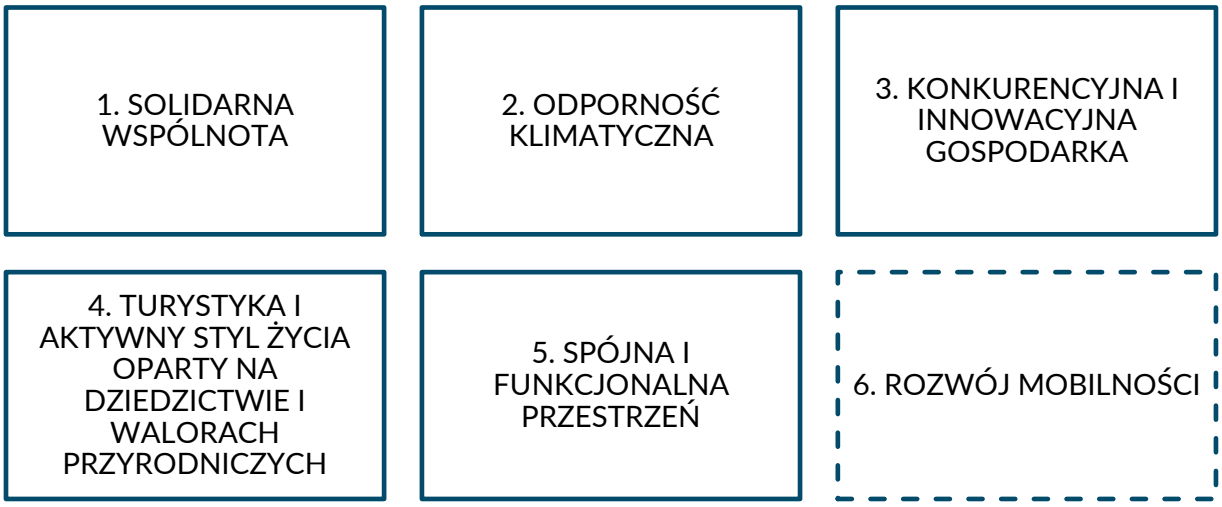
Prowadzenie partnerskiej współpracy na rzecz zrównoważonego rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego, który wzmacnia jakość życia mieszkańców oraz wykorzystuje potencjał przyrodniczy, kulturowy i gospodarczy całego obszaru.

Dzięki współpracy ponadlokalnej obszar funkcjonalny buduje wspólną markę miejsca przyjaznego mieszkańcom, otwartego na innowacje i inwestycje, a jednocześnie dbającego o zachowanie unikalnych walorów przyrodniczych doliny rzeki Bug oraz dziedzictwa kulturowego regionu.

6. CELE I KIERUNKI ROZWOJU

Strategia Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego miasta Wyszkowa na lata 2026-2050 została podzielona na 6 kluczowych obszarów współpracy zgodnie z poniższym **schematem 1**.

Schemat 1. Kluczowe obszary współpracy w ramach Obszaru Funkcjonalnego miasta Wyszkowa

Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z przyjętą strukturą Strategii do każdego obszaru współpracy przydzielony został Cel strategiczny, który następnie został uszczegółowiony celami operacyjnymi oraz kierunkami działań. Cele oraz kierunki działań dla pierwszych pięciu obszarów przedstawiono w **rozdziałach 6.1.-6.5.** Zagadnieniu mobilności poświęcony został **rozdział 7**.

6.1. SOLIDARNA WSPÓLNOTA

Celem strategicznym rozwoju w obszarze solidarnej wspólnoty jest:

CS1. Wysoka jakość życia mieszkańców oraz silna, zintegrowana wspólnota lokalna obszaru funkcjonalnego

Powyższy cel podzielony został na cele operacyjne oraz kierunki działań zgodnie z poniższą **tabelą 2**.

Tabela 2. Cele operacyjne i kierunki działań w ramach celu strategicznego „Wysoka jakość życia mieszkańców oraz silna, zintegrowana wspólnota lokalna obszaru funkcjonalnego"

Cel operacyjny	Kierunki działań
1.1 Wzmacnianie zintegrowanego systemu usług społecznych i zdrowotnych w skali obszaru funkcjonalnego	1.1.1 Rozwijanie współpracy między samorządami i instytucjami publicznymi w zakresie organizacji i świadczenia usług społecznych i zdrowotnych w skali obszaru funkcjonalnego. 1.1.2 Rozszerzanie dostępności usług zdrowotnych i społecznych odpowiadających na potrzeby starzejącego się społeczeństwa, w tym usług opiekuńczych i wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami. 1.1.3 Wdrażanie nowoczesnych rozwiązań w usługach społecznych i zdrowotnych, w tym teleopieki, telemedycyny oraz innych narzędzi zwiększających dostępność usług.

Cel operacyjny	Kierunki działań
	1.1.4 Rozwijanie programów profilaktyki zdrowotnej i promocji zdrowego stylu życia realizowanych we współpracy samorządów i instytucji publicznych obszaru funkcjonalnego. 1.1.5 Wzmacnianie współpracy między instytucjami pomocy społecznej, ochrony zdrowia i organizacjami społecznymi w celu lepszego odpowiadania na potrzeby mieszkańców.
1.2 Wspieranie rozwoju demograficznego oraz przyjaznego środowiska życia dla rodzin	1.2.1 Zwiększanie dostępności usług opieki nad dziećmi oraz edukacji przedszkolnej. 1.2.2 Tworzenie warunków sprzyjających godzeniu życia zawodowego i rodzinnego mieszkańców. 1.2.3 Budowanie atrakcyjnych warunków życia dla młodych mieszkańców i rodzin, sprzyjających ich pozostawaniu i osiedlaniu się w obszarze funkcjonalnym. 1.2.4 Wspieranie działań integrujących społeczności lokalne oraz wzmacniających więzi międzypokoleniowe. 1.2.5 Realizacja programów i inicjatyw skierowanych do rodzin oraz dzieci i młodzieży.
1.3 Rozwój kapitału społecznego oraz nowoczesnych form współzarządzania w obszarze funkcjonalnym	1.3.1 Rozwój różnorodnych form partycypacji społecznej oraz aktywne włączanie mieszkańców w procesy współdecydowania o rozwoju obszaru funkcjonalnego. 1.3.2 Tworzenie i rozwój mechanizmów współpracy między samorządami, instytucjami publicznymi, organizacjami społecznymi oraz mieszkańcami obszaru funkcjonalnego, w tym wspólnych programów inicjatyw społecznych, platform współpracy i sieci lokalnych liderów. 1.3.3 Wykorzystanie danych i narzędzi cyfrowych w zarządzaniu usługami publicznymi oraz rozwój e-usług publicznych dla mieszkańców. 1.3.4 Realizacja ponadlokalnych programów i inicjatyw wspierających aktywność społeczną oraz obywatelską młodzieży. 1.3.5 Rozwijanie systemu ochrony ludności, obrony cywilnej oraz zarządzania kryzysowego, w tym wzmacnianie współpracy samorządów i służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo mieszkańców.

Źródło: opracowanie własne

6.2. ODPORNOŚĆ KLIMATYCZNA

Celem strategicznym rozwoju w obszarze odporności klimatycznej jest:

CS2. Budowanie odporności klimatycznej oraz zrównoważonego gospodarowania zasobami środowiska w obszarze funkcjonalnym

Powyższy cel podzielony został na cele operacyjne oraz kierunki działań zgodnie z poniższą **tabelą 3**.

Tabela 3. Cele operacyjne i kierunki działań w ramach celu strategicznego „Budowanie odporności klimatycznej oraz zrównoważonego gospodarowania zasobami środowiska w obszarze funkcjonalnym"

Cel operacyjny	Kierunki działań
2.1 Wzmacnianie adaptacji obszaru funkcjonalnego do zmian klimatu	2.1.1 Rozwijanie ponadlokalnej współpracy gmin w zakresie adaptacji do zmian klimatu, w tym wspólnego planowania i realizacji działań adaptacyjnych. 2.1.2 Zwiększanie retencji wód opadowych w przestrzeni miejskiej i wiejskiej. 2.1.3 Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury, w tym terenów zieleni, zadrzewień i naturalnych obszarów retencyjnych wspierających adaptację do zmian klimatu. 2.1.4 Wzmacnianie systemów ochrony przeciwpowodziowej w dolinie rzeki Bug, w tym działania ograniczające ryzyko powodziowe, poprawa systemów monitoringu zagrożeń oraz współpraca samorządów i instytucji odpowiedzialnych za gospodarkę wodną. 2.1.5 Ograniczanie skutków ekstremalnych zjawisk pogodowych, takich jak susze, intensywne opady czy fale upałów, poprzez rozwój infrastruktury adaptacyjnej. 2.1.6 Wykorzystanie danych środowiskowych i narzędzi cyfrowych w monitorowaniu zagrożeń klimatycznych oraz zarządzaniu ryzykiem klimatycznym.
2.2 Ochrona i wzmacnianie zasobów środowiska oraz bioróżnorodności	2.2.1 Rozwijanie ponadlokalnego systemu ochrony terenów przyrodniczych i korytarzy ekologicznych, wspierającego zachowanie bioróżnorodności. 2.2.2 Ochrona i rozwój terenów zieleni oraz obszarów przyrodniczych, pełniących funkcje klimatyczne, rekreacyjne i ekologiczne. 2.2.3 Poprawa jakości powietrza poprzez ograniczanie emisji zanieczyszczeń, w szczególności z sektora komunalno-bytowego. 2.2.4 Wspieranie działań na rzecz ochrony zasobów wodnych, w tym poprawy jakości wód powierzchniowych i podziemnych. 2.2.5 Rozwój gospodarki o obiegu zamkniętym, w tym ograniczanie ilości odpadów, zwiększanie poziomu ich odzysku oraz wspieranie ponownego wykorzystania surowców. 2.2.6 Wspieranie współpracy gmin w zakresie gospodarowania odpadami, w tym rozwoju nowoczesnych systemów selektywnej zbiórki odpadów i ich przetwarzania. 2.2.7 Rozwijanie edukacji ekologicznej oraz działań zwiększających świadomość mieszkańców w zakresie ochrony środowiska i odpowiedzialnej gospodarki zasobami.
2.3 Wspieranie transformacji energetycznej oraz rozwoju gospodarki niskoemisyjnej	2.3.1 Rozwijanie współpracy samorządów w zakresie transformacji energetycznej, w tym wspólnych projektów energetycznych. 2.3.2 Wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii, w tym instalacji prosumenckich oraz lokalnych wspólnot energetycznych. 2.3.3 Zwiększanie efektywności energetycznej budynków publicznych i mieszkaniowych poprzez działania termomodernizacyjne. 2.3.4 Wykorzystanie narzędzi cyfrowych i danych w zarządzaniu energią oraz monitorowaniu zużycia energii w jednostkach samorządu terytorialnego.

Źródło: opracowanie własne

6.3. KONKURENCYJNA I INNOWACYJNA GOSPODARKA

Celem strategicznym rozwoju w obszarze konkurencyjnej i innowacyjnej gospodarki jest:

> CS3. Wzmacnianie konkurencyjności gospodarki oraz rozwój działalności gospodarczej wykorzystującej potencjał obszaru funkcjonalnego

Powyższy cel podzielony został na cele operacyjne oraz kierunki działań zgodnie z poniższą **tabelą 4**.

Tabela 4. Cele operacyjne i kierunki działań w ramach celu strategicznego „Wzmacnianie konkurencyjności gospodarki oraz rozwój działalności gospodarczej wykorzystującej potencjał obszaru funkcjonalnego"

Cel operacyjny	Kierunki działań
3.1 Wzmacnianie przedsiębiorczości oraz gospodarki opartej na potencjale obszaru funkcjonalnego	3.1.1 Tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju lokalnych przedsiębiorstw, w szczególności sektora MŚP. 3.1.2 Wspieranie działalności gospodarczej związanej z turystyką, rekreacją oraz usługami czasu wolnego. 3.1.3 Wzmacnianie lokalnej gospodarki żywnościowej, w tym rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego. 3.1.4 Promowanie lokalnych produktów oraz rozwój krótkich łańcuchów dostaw żywności, w tym targowisk lokalnych i sprzedaży bezpośredniej. 3.1.5 Rozszerzanie oferty usług dla mieszkańców zwiększających atrakcyjność osiedleńczą obszaru funkcjonalnego. 3.1.6 Budowanie wspólnej marki gospodarczej obszaru funkcjonalnego oraz promocja lokalnych przedsiębiorstw i produktów regionalnych.
3.2 Rozwój infrastruktury cyfrowej oraz wspieranie cyfrowych usług publicznych	3.2.1 Upowszechnianie narzędzi cyfrowych w działalności przedsiębiorstw, w tym rozwiązań e-commerce i usług online. 3.2.2 Usprawnianie cyfrowych usług publicznych dla przedsiębiorców, w tym upraszczanie procedur administracyjnych. 3.2.3 Podnoszenie kompetencji cyfrowych przedsiębiorców i mieszkańców. 3.2.4 Zachęcanie do wykorzystywania nowych technologii w prowadzeniu działalności gospodarczej. 3.2.5 Rozwój infrastruktury cyfrowej oraz zwiększanie dostępu do szybkiego internetu i nowoczesnych sieci teleinformatycznych na terenie obszaru funkcjonalnego
3.3 Rozwijanie kompetencji mieszkańców oraz dostosowanie zasobów pracy do potrzeb gospodarki	3.3.1 Wspieranie rozwoju kompetencji zawodowych i przedsiębiorczych mieszkańców. 3.3.2 Wzmacnianie współpracy między samorządami, szkołami i przedsiębiorstwami w zakresie kształcenia zawodowego. 3.3.3 Rozwijanie kompetencji przyszłości, w tym kompetencji cyfrowych, technologicznych i przedsiębiorczych. 3.3.4 Tworzenie warunków sprzyjających zatrzymywaniu młodych mieszkańców oraz przyciąganiu wykwalifikowanych pracowników. 3.3.5 Wspieranie uczenia się przez całe życie oraz podnoszenia kwalifikacji zawodowych mieszkańców.

Źródło: opracowanie własne

6.4. TURYSTYKA I AKTYWNY STYL ŻYCIA OPARTY NA DZIEDZICTWIE I WALORACH PRZYRODNICZYCH

Celem strategicznym rozwoju w obszarze turystyki i aktywnego stylu życia opartego na dziedzictwie i walorach przyrodniczych jest:

> CS4. Rozwijanie atrakcyjności obszaru funkcjonalnego jako miejsca wypoczynku, aktywności i poznawania dziedzictwa kulturowego

Powyższy cel podzielony został na cele operacyjne oraz kierunki działań zgodnie z poniższą **tabelą 5**.

Tabela 5. Cele operacyjne i kierunki działań w ramach celu strategicznego „Rozwijanie atrakcyjności obszaru funkcjonalnego jako miejsca wypoczynku, aktywności i poznawania dziedzictwa kulturowego"

Cel operacyjny	Kierunki działań
4.1 Rozwój oferty turystycznej i rekreacyjnej wykorzystującej walory przyrodnicze obszaru funkcjonalnego	4.1.1 Udostępnianie i ochrona walorów przyrodniczych rzeki Bug oraz terenów leśnych, w tym tworzenie miejsc kontaktu z przyrodą, punktów widokowych oraz ścieżek edukacyjnych. 4.1.2 Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, w tym ścieżek pieszych i rowerowych, miejsc wypoczynku, przystani kajakowych oraz infrastruktury obsługi ruchu turystycznego. 4.1.3 Tworzenie i rozwijanie ponadlokalnych produktów turystyki aktywnej, w tym tras rowerowych, szlaków pieszych i spływów kajakowych. 4.1.4 Budowanie spójnej oferty turystycznej obszaru funkcjonalnego, łączącej walory przyrodnicze, rekreacyjne i kulturowe. 4.1.5 Wspieranie rozwoju usług turystycznych i rekreacyjnych, w tym agroturystyki, gastronomii i turystyki weekendowej. 4.1.6 Budowanie wspólnej marki turystycznej obszaru funkcjonalnego oraz prowadzenie skoordynowanych działań promocyjnych na poziomie ponadlokalnym.
4.2 Wzmacnianie tożsamości lokalnej oraz ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego obszaru funkcjonalnego	4.2.1 Ochrona i zagospodarowanie zabytków oraz obiektów dziedzictwa kulturowego, w tym historycznej zabudowy, obiektów sakralnych i miejsc pamięci. 4.2.2 Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego w rozwoju turystyki i edukacji, w tym tworzenie szlaków historycznych i kulturowych. 4.2.3 Popularyzacja historii i tradycji regionu, w tym dziedzictwa Kurpiów Białych oraz tradycji związanych z rzeką Bug. 4.2.4 Wspieranie inicjatyw kulturalnych i społecznych wzmacniających tożsamość oraz integrację mieszkańców. 4.2.5 Promowanie lokalnych tradycji oraz produktów regionalnych jako elementu dziedzictwa kulturowego regionu.
4.3 Rozwój aktywnego stylu życia oraz sportu wśród mieszkańców obszaru funkcjonalnego	4.3.1 Rozwijanie infrastruktury sportowej i rekreacyjnej dostępnej dla mieszkańców, w tym obiektów sportowych, terenów rekreacyjnych oraz tras aktywności. 4.3.2 Wspieranie działalności klubów sportowych, stowarzyszeń i organizacji promujących aktywność fizyczną. 4.3.3 Organizacja i rozwój wydarzeń sportowych i rekreacyjnych o charakterze lokalnym i ponadlokalnym.

Cel operacyjny	Kierunki działań
	4.3.4 Rozwijanie programów aktywizacji sportowej mieszkańców, w szczególności dzieci i młodzieży. 4.3.5 Tworzenie warunków do aktywności fizycznej różnych grup mieszkańców, w tym seniorów i osób o szczególnych potrzebach.

Źródło: opracowanie własne

6.5. SPÓJNA I FUNKCJONALNA PRZESTRZEŃ

Celem strategicznym rozwoju w obszarze spójnej i funkcjonalnej przestrzeni jest:

CS5. Wzmacnianie spójności przestrzennej obszaru funkcjonalnego oraz poprawa jakości zagospodarowania przestrzeni

Powyższy cel podzielony został na cele operacyjne oraz kierunki działań zgodnie z poniższą **tabelą 6**.

Tabela 6. Cele operacyjne i kierunki działań w ramach celu strategicznego „Wzmacnianie spójności przestrzennej obszaru funkcjonalnego oraz poprawa jakości zagospodarowania przestrzeni"

Cel operacyjny	Kierunki działań
5.1 Wzmacnianie ładu przestrzennego oraz koordynacji planowania przestrzennego w obszarze funkcjonalnym	5.1.1 Wzmacnianie współpracy gmin w zakresie planowania przestrzennego oraz kształtowania ładu przestrzennego. 5.1.2 Koordynacja polityki przestrzennej w obszarze funkcjonalnym, w szczególności w zakresie rozwoju zabudowy mieszkaniowej i terenów inwestycyjnych. 5.1.3 Ochrona walorów krajobrazowych i przyrodniczych w procesach zagospodarowania przestrzennego, w tym doliny rzeki Bug oraz terenów leśnych. 5.1.4 Wspieranie zrównoważonego rozwoju osadnictwa oraz racjonalnego wykorzystania terenów przeznaczonych pod zabudowę.
5.2 Rozwój infrastruktury technicznej wspierającej funkcjonowanie obszaru funkcjonalnego	5.2.1 Rozwój i modernizacja infrastruktury komunalnej, w tym sieci wodociągowych, kanalizacyjnych i energetycznych. 5.2.2 Zapewnienie odpowiedniego uzbrojenia terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową i działalność gospodarczą. 5.2.3 Wspieranie współpracy gmin w zakresie planowania i realizacji inwestycji infrastrukturalnych. 5.2.4 Wykorzystanie nowoczesnych technologii w zarządzaniu infrastrukturą techniczną oraz usługami komunalnymi.
5.3 Podnoszenie jakości zagospodarowania przestrzeni oraz estetyki miejscowości obszaru funkcjonalnego	5.3.1 Rewitalizacja oraz poprawa jakości zagospodarowania przestrzeni publicznych w miejscowościach obszaru funkcjonalnego. 5.3.2 Wzmacnianie funkcji społecznych i usługowych centrów miejscowości. 5.3.3 Podnoszenie estetyki przestrzeni oraz poprawa jakości zagospodarowania miejscowości. 5.3.4 Wspieranie współpracy samorządów i mieszkańców w zakresie kształtowania przestrzeni lokalnej.

Źródło: opracowanie własne

7. PLAN ROZWOJU MOBILNOŚCI

7.1. WIZJA ROZWOJU MOBILNOŚCI W HORYZONCIE 10-LETNIM

W toku prac nad częścią diagnostyczno-strategiczną Strategii rozwoju ponadlokalnego dla Obszaru Funkcjonalnego miasta Wyszkowa w obszarze mobilności przeprowadzono analizy, badania oraz działania partycypacyjne, które odpowiadają logice i rekomendacjom stosowanym przy opracowywaniu Planów Zrównoważonej Mobilności Miejskiej (SUMP). Pozwoliło to na rozpoznanie najważniejszych uwarunkowań transportowych obszaru oraz wypracowanie spójnej wizji rozwoju mobilności, odpowiadającej zarówno na bieżące potrzeby mieszkańców, jak i na wyzwania rozwojowe całego obszaru funkcjonalnego.

Prace diagnostyczne prowadzono w czterech wzajemnie powiązanych wymiarach: przestrzennym, odnoszącym się do rozmieszczenia funkcji i kierunków codziennych przemieszczeń; transportu indywidualnego, w tym samochodowego i towarowego; transportu publicznego i mobilności niezmotoryzowanej; a także zarządzania mobilnością. Takie ujęcie pozwoliło spojrzeć na mobilność nie tylko jako na kwestię infrastruktury transportowej, lecz również jako na element dostępności usług, jakości życia mieszkańców i spójności terytorialnej całego obszaru funkcjonalnego.

Diagnoza wykazała, że system mobilności OF Wyszkowa jest silnie zdeterminowany przez ponadlokalne powiązania z Warszawą oraz koncentrację usług publicznych, edukacyjnych, handlowych i zdrowotnych w mieście Wyszków, które pełni rolę głównego ośrodka obsługującego mieszkańców całego obszaru. Jednocześnie istotnym wyzwaniem pozostaje wysoka intensywność ruchu samochodowego, szczególnie w korytarzu S8 oraz na drogach DK62 i DW618, a także utrzymująca się przewaga podróży realizowanych samochodem w relacjach dojazdowych.

Wyniki analiz potwierdziły również, że transport zbiorowy na obszarze OF opiera się głównie na komunikacji autobusowej oraz połączeniach kolejowych realizowanych linią nr 29 w kierunku Warszawy i Ostrołęki. Potencjał kolei jako kluczowego środka transportu w relacjach zewnętrznych i codziennych dojazdach nie jest jednak w pełni wykorzystywany z uwagi na ograniczoną integrację z transportem lokalnym oraz zróżnicowaną dostępność do przystanków i stacji. Równocześnie infrastruktura piesza i rowerowa rozwija się nierównomiernie: najlepiej rozwinięta jest w Wyszkowie, natomiast w gminach wiejskich nadal występują braki w ciągłości chodników, bezpiecznych połączeń rowerowych i dogodnych dojść do transportu zbiorowego.

Wizja rozwoju mobilności stanowi odpowiedź na te uwarunkowania. Określa pożądany model przemieszczania się na terenie OF Wyszkowa, w którym mobilność jest bezpieczna, dostępna, zintegrowana i przyjazna środowisku. Zakłada ona stopniowe ograniczanie przymusu korzystania z samochodu osobowego tam, gdzie możliwe jest zapewnienie atrakcyjnych alternatyw, poprawę spójności układu drogowego oraz sieci pieszo-rowerowej, lepsze powiązanie transportu autobusowego z koleją, racjonalne zarządzanie parkowaniem w Wyszkowie, a także wzmacnianie współpracy samorządów w planowaniu i organizacji usług transportowych. Szczególne znaczenie ma przy tym zapewnienie dostępności transportowej mieszkańcom wszystkich gmin OF, w tym osób starszych, młodzieży, osób bez samochodu oraz mieszkańców miejscowości o słabszej dostępności transportowej.

Uwzględniając ustalenia diagnozy, kierunki wynikające z dokumentów strategicznych oraz wnioski z konsultacji i prac eksperckich, sformułowano następującą wizję rozwoju mobilności dla Obszaru Funkcjonalnego miasta Wyszkowa w perspektywie do 2036 roku.

Obszar Funkcjonalny Miasta Wyszkowa w 2036 roku to obszar dostępnej, zintegrowanej i niskoemisyjnej mobilności, w którym mieszkańcy wszystkich gmin korzystają z bezpiecznych i wygodnych połączeń z Wyszkowem, Warszawą oraz usługami publicznymi, dzięki współpracy samorządów, rozwojowi transportu zbiorowego, kolei, ruchu pieszego i rowerowego oraz racjonalnemu zarządzaniu ruchem samochodowym.

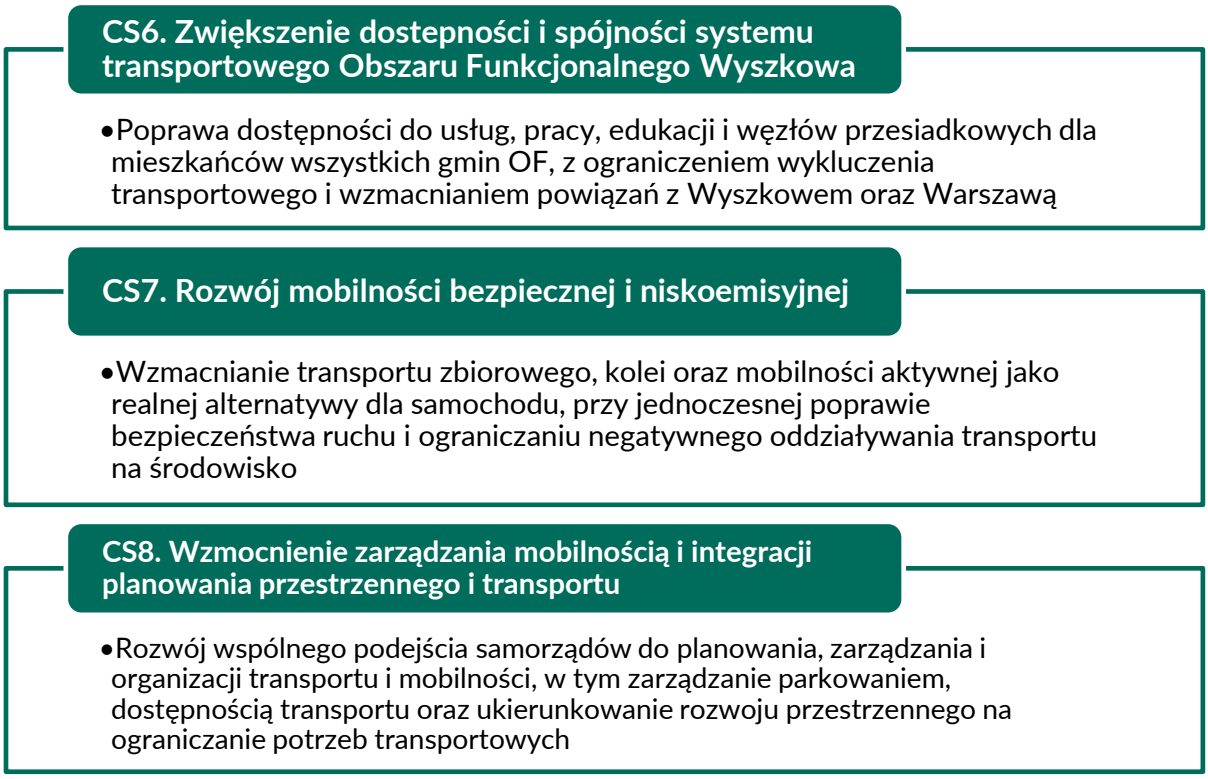
7.2. CELE STRATEGICZNE ROZWOJU MOBILNOŚCI

Wizja rozwoju mobilności wyznacza pożądany obraz przyszłego systemu przemieszczania się na obszarze OF Wyszkowa. Aby możliwe było jej skuteczne przełożenie na działania wdrożeniowe, konieczne jest określenie celów strategicznych, które porządkują główne kierunki interwencji oraz wskazują najważniejsze obszary wymagające skoordynowanych działań w ramach Strategii. Cele te stanowią pomost pomiędzy ogólną wizją rozwoju a konkretnymi priorytetami i przedsięwzięciami, które będą realizowane przez partnerów obszaru funkcjonalnego.

Cele strategiczne ujmują mobilność w szerszym kontekście rozwoju terytorialnego. Odnoszą się nie tylko do poprawy warunków przemieszczania się, ale również do zwiększania dostępności usług publicznych, wzmacniania spójności przestrzennej i społecznej, poprawy jakości życia mieszkańców oraz wspierania konkurencyjności i atrakcyjności całego obszaru funkcjonalnego. W tym ujęciu mobilność staje się jednym z kluczowych narzędzi prowadzenia zintegrowanej polityki rozwoju, łączącej kwestie transportowe, przestrzenne, społeczne i środowiskowe.

Poniższe cele strategiczne (**schemat 2**) zostały sformułowane w sposób odpowiadający specyfice OF Wyszkowa oraz przy założeniu współpracy samorządów i realizacji wspólnych przedsięwzięć o znaczeniu ponadlokalnym. Ich rolą jest wskazanie tych kierunków działań, które mają największe znaczenie dla poprawy dostępności wewnętrznej i zewnętrznej obszaru, rozwoju bardziej zrównoważonych form mobilności oraz budowy spójnego systemu zarządzania mobilnością w skali całego OF. Tak określone cele tworzą podstawę do wyznaczenia priorytetów rozwojowych i pakietu działań możliwych do realizacji w perspektywie wdrażania Strategii.

Schemat 2. Cele strategiczne rozwoju mobilności

Źródło: opracowanie własne

7.3. CELE OPERACYJNE ROZWOJU MOBILNOŚCI

Przyjęte cele strategiczne wyznaczają główne efekty, do których dąży Obszar Funkcjonalny miasta Wyszkowa w obszarze mobilności. Ich rozwinięciem są cele operacyjne rozwoju mobilności, które wskazują najważniejsze pola koncentracji działań w perspektywie wdrażania Strategii. Cele operacyjne mają charakter bardziej ukierunkowujący, niż cele strategiczne, ponieważ odnoszą się do tych obszarów systemu mobilności, w których skoordynowana interwencja partnerów może przynieść największe korzyści społeczne, przestrzenne i środowiskowe. Zostały one określone z uwzględnieniem specyfiki obszaru funkcjonalnego, w tym roli Wyszkowa jako głównego ośrodka usługowego, znaczenia powiązań z Warszawą, potrzeby poprawy dostępności transportu zbiorowego oraz konieczności wzmacniania bezpiecznych i zrównoważonych form codziennego przemieszczania się (**tabela 7**).

Tabela 7. Kierunki działań w zakresie mobilności

Cel operacyjny	Kierunki działań
6.1. Poprawa powiązań transportowych z Wyszkowem i Warszawą	Kierunki działań obejmują wzmacnianie najważniejszych relacji dojazdowych w skali MOF oraz poprawę dostępności głównych ośrodków usługowych, edukacyjnych i transportowych. Dotyczy to zarówno połączeń wewnętrznych między gminami a Wyszkowem, jak i relacji zewnętrznych, w szczególności z Warszawą.
7.1. Rozwój infrastruktury dla codziennej mobilności pieszej i rowerowej	Kierunki działań powinny koncentrować się na tworzeniu spójnych, bezpiecznych i dostępnych ciągów pieszych i rowerowych, służących przede wszystkim codziennym podróżom do szkół, usług, przystanków i stacji, a nie wyłącznie funkcjom rekreacyjnym.
7.2. Uporządkowanie ruchu samochodowego i	Kierunki działań dotyczą ograniczania negatywnych skutków ruchu samochodowego, szczególnie w Wyszkowie i w

Cel operacyjny	Kierunki działań
racjonalne zarządzanie parkowaniem	miejscowościach narażonych na presję ruchu tranzytowego lub dojazdowego, przy jednoczesnym zachowaniu dostępności komunikacyjnej obszaru.
8.1. Integracja transportu zbiorowego i rozwój punktów przesiadkowych	Kierunki działań obejmują poprawę dostępności i funkcjonalności transportu zbiorowego poprzez lepsze powiązanie autobusów z koleją, poprawę standardu przystanków oraz rozwój węzłów umożliwiających sprawne przesiadki.
8.2. Wzmocnienie współpracy międzygminnej w planowaniu i zarządzaniu mobilnością	Kierunki działań obejmują budowę wspólnego podejścia do organizacji systemu mobilności w skali całego MOF, w tym koordynację działań inwestycyjnych, planistycznych i organizacyjnych.

Źródło: opracowanie własne

7.4. SCENARIUSZE PRZYSZŁOŚCI

Scenariusze przyszłości stanowią narzędzie porządkujące możliwe kierunki rozwoju mobilności na obszarze OF miasta Wyszkowa. Ich celem nie jest precyzyjne przewidzenie przyszłości, lecz pokazanie, jakie skutki dla dostępności transportowej, jakości życia mieszkańców, spójności terytorialnej oraz środowiska mogą przynieść różne sposoby prowadzenia polityki mobilności. W tym ujęciu scenariusze pełnią funkcję wspierającą proces podejmowania decyzji strategicznych, ponieważ pozwalają porównać konsekwencje utrzymania obecnych trendów, wdrażania działań bardziej ambitnych oraz realizacji wariantu najbardziej prawdopodobnego i zarazem pożądanego z punktu widzenia możliwości finansowych i organizacyjnych partnerów Obszaru Funkcjonalnego.

Potrzeba opracowania scenariuszy wynika ze specyfiki Obszaru Funkcjonalnego miasta Wyszkowa. Diagnoza wykazała, że mobilność na tym obszarze jest kształtowana przez silne powiązania z Warszawą, koncentrację usług publicznych, edukacyjnych i handlowych w Wyszkowie, wysoką intensywność ruchu samochodowego na głównych korytarzach transportowych oraz zróżnicowaną dostępność transportu zbiorowego i infrastruktury pieszo-rowerowej w poszczególnych gminach. Istotne znaczenie mają również linia kolejowa nr 29 i relacje autobusowe w kierunku Warszawy, które tworzą podstawę zewnętrznej dostępności obszaru, ale wymagają lepszego powiązania z transportem lokalnym, dojściami pieszymi, dojazdami rowerowymi i organizacją przesiadek.

W warunkach Obszaru Funkcjonalnego miasta Wyszkowa przyszłość mobilności będzie zależała przede wszystkim od tego, czy utrwali się model oparty głównie na indywidualnym transporcie samochodowym, czy też rozwój obszaru zostanie ukierunkowany na lepszą integrację różnych środków transportu oraz wzmacnianie dostępności usług bez konieczności dalszego zwiększania zależności od prywatnego samochodu. Znaczenie będą miały nie tylko inwestycje w infrastrukturę, ale również sposób prowadzenia polityki przestrzennej, współpraca międzygminna, jakość organizacji transportu zbiorowego, rozwój węzłów przesiadkowych oraz poprawa bezpieczeństwa i ciągłości infrastruktury dla pieszych i rowerzystów. Szczególnie ważne będzie to w kontekście starzenia się społeczeństwa, zróżnicowanej struktury osadniczej OF oraz potrzeby zapewnienia dostępności mieszkańcom miejscowości o słabszej obsłudze transportowej.

Na potrzeby Strategii przyjęto trzy scenariusze przyszłości: scenariusz inercyjny, scenariusz transformacyjny oraz scenariusz zintegrowany realistyczny. Pierwszy z nich pokazuje

konsekwencje utrzymania obecnych trendów i ograniczonej skali interwencji. Drugi przedstawia wariant ambitny, oparty na silnym przesunięciu w stronę mobilności zrównoważonej. Trzeci stanowi wariant najbardziej adekwatny do warunków wdrażania Strategii, ponieważ łączy dążenie do poprawy dostępności i jakości systemu mobilności z realiami finansowymi i organizacyjnymi interesariuszy obszaru funkcjonalnego. To właśnie ten scenariusz należy uznać za scenariusz docelowy dla dalszych zapisów Strategii.

SCENARIUSZ INERCYJNY

Scenariusz inercyjny zakłada utrzymanie dominujących obecnie trendów rozwojowych, przy ograniczonym zakresie skoordynowanych działań w obszarze mobilności. W takim wariancie rozwój systemu transportowego odbywa się głównie w odpowiedzi na bieżące potrzeby ruchu samochodowego i punktowe potrzeby w zakresie infrastruktury, bez wyraźnego wzmocnienia integracji transportu zbiorowego, bez istotnej poprawy warunków przesiadania się oraz bez budowy spójnej sieci dróg rowerowych codziennej mobilności rowerowej w skali całego OF. Nadal utrzymuje się silna przewaga samochodu w podróżach dojazdowych, zarówno w relacjach między gminami a Wyszkowem, jak i w połączeniach z Warszawą.

W scenariuszu tym Wyszków pozostaje głównym ośrodkiem usługowym i transportowym, lecz dostęp do niego dla mieszkańców poszczególnych gmin poprawia się nierównomiernie. Tam, gdzie utrzymują się braki w ofercie transportu zbiorowego, ciągłości chodników i dróg dla rowerów, bezpieczeństwie ruchu, mieszkańcy pozostają w dużym stopniu uzależnieni od samochodu. Taki układ może prowadzić do dalszego wzrostu natężenia ruchu na głównych korytarzach drogowych, utrwalania deficytu miejsc parkingowych w Wyszkowie, pogorszenia warunków środowiskowych w obszarach zabudowanych oraz narastania barier dostępności dla osób starszych, młodzieży i osób bez samochodu. W dłuższej perspektywie scenariusz inercyjny oznaczałby więc pogłębianie nierówności wewnątrz MOF oraz ograniczenie zdolności systemu mobilności do wspierania zrównoważonego rozwoju całego obszaru.

Realizacja tego scenariusza oznaczałaby przede wszystkim utrzymanie wysokiego natężenia ruchu samochodowego na S8, DK62 i DW618, niewystarczające wykorzystanie potencjału kolei w relacjach do Warszawy, dalsze rozproszenie działań inwestycyjnych pomiędzy gminami oraz ograniczony postęp w zakresie spójności terytorialnej i dostępności transportowej. Byłby to scenariusz najmniej korzystny z punktu widzenia jakości życia mieszkańców, bezpieczeństwa, odporności środowiskowej i celów zintegrowanego rozwoju obszaru funkcjonalnego.

SCENARIUSZ TRANSFORMACYJNY

Scenariusz transformacyjny zakłada przyjęcie bardzo ambitnego podejścia do rozwoju mobilności, w którym priorytetem staje się szybkie zwiększanie udziału transportu zbiorowego, ruchu pieszego i rowerowego w codziennych podróżach oraz wyraźne ograniczanie roli samochodu osobowego. W tym wariancie rozwój obszaru funkcjonalnego jest silnie podporządkowany zasadom zrównoważonej mobilności, a działania partnerów OF koncentrują się na budowie spójnej sieci dróg dla rowerów, poprawie dostępności do przystanków i stacji, intensywnym rozwoju węzłów przesiadkowych oraz wdrażaniu rozwiązań zarządczych ograniczających ruch samochodowy w najbardziej obciążonych częściach Wyszkowa.

W scenariuszu tym kolej staje się rzeczywistym kręgosłupem połączeń zewnętrznych, szczególnie w relacjach z Warszawą, a system autobusowy jest z nią funkcjonalnie zintegrowany w skali całego OF. Równolegle rozwijane są wysokiej jakości połączenia piesze i rowerowe służące nie tylko celom rekreacyjnym, ale przede wszystkim codziennym dojazdom do usług, szkół, miejsc pracy oraz punktów dostępu do transportu zbiorowego. W efekcie

mobilność na obszarze funkcjonalnym staje się bardziej zróżnicowana, bezpieczna i odporna na zmiany kosztów użytkowania samochodu oraz na wyzwania klimatyczne i demograficzne.

Scenariusz transformacyjny przyniósłby największe korzyści środowiskowe, społeczne i przestrzenne, jednak jego pełna realizacja wymagałaby bardzo wysokiej zdolności koordynacyjnej, istotnych nakładów inwestycyjnych, szerokiej akceptacji społecznej oraz konsekwentnego powiązania polityki mobilności z planowaniem przestrzennym. W realiach MOF Wyszkowa taki wariant należy traktować jako scenariusz aspiracyjny, wyznaczający kierunek długofalowych zmian, lecz trudny do pełnego osiągnięcia w krótszej perspektywie bez silnego wsparcia zewnętrznego i ponadprzeciętnej mobilizacji wszystkich partnerów.

SCENARIUSZ ZINTEGROWANY REALISTYCZNY

Scenariusz zintegrowany realistyczny łączy ambicję poprawy jakości i dostępności systemu transportowego z realnymi możliwościami wdrażania działań w formule Strategii. Zakłada on stopniową, ale konsekwentną zmianę modelu mobilności na obszarze OF Wyszkowa, bez założenia gwałtownego odchodzenia od roli samochodu tam, gdzie nadal pozostaje on niezbędny. W tym wariancie nacisk położony jest na poprawę jakości alternatyw wobec samochodu, lepszą integrację systemu transportowego, zwiększanie bezpieczeństwa oraz budowę bardziej spójnej sieci codziennych powiązań transportowych między gminami, Wyszkowem i Warszawą.

Scenariusz ten zakłada w szczególności wzmacnianie roli Wyszkowa jako głównego węzła usługowego i transportowego, rozwój połączeń dowozowych i międzygminnych, poprawę dostępności do linii kolejowej nr 29, rozwój punktów przesiadkowych oraz systematyczne uzupełnianie braków w infrastrukturze pieszej i rowerowej. Obejmuje również racjonalne zarządzanie ruchem samochodowym i parkowaniem, zwłaszcza tam, gdzie natężeniu ruchu wpływa negatywnie na funkcjonowanie przestrzeni miejskiej i bezpieczeństwo mieszkańców. W przeciwieństwie do scenariusza inercyjnego nie zakłada biernego dostosowywania się do rosnącego ruchu samochodowego, lecz aktywne kształtowanie bardziej zrównoważonego i inkluzywnego modelu mobilności.

Jest to scenariusz najlepiej odpowiadający logice Strategii, ponieważ opiera się na współpracy partnerów obszaru funkcjonalnego, koncentracji działań na projektach międzygminnych oraz stopniowym osiąganiu efektów w obszarach o największym znaczeniu dla spójności terytorialnej i jakości życia mieszkańców. Pozwala on równocześnie wykorzystać istniejące atuty OF, takie jak dobre powiązania ponadregionalne, rola Wyszkowa jako centrum usługowego, funkcjonowanie kolei i przewozów autobusowych do Warszawy oraz potencjał do rozwoju sieci dowozowej i infrastruktury aktywnej mobilności. Z punktu widzenia Strategii to właśnie scenariusz zintegrowany realistyczny należy uznać za scenariusz preferowany i stanowiący podstawę do sformułowania wizji, celów strategicznych oraz priorytetów rozwojowych w obszarze mobilności.

WYBÓR SCENARIUSZA PREFEROWANEGO

Analiza przedstawionych wariantów wskazuje, że scenariusz inercyjny nie odpowiada na zdiagnozowane wyzwania rozwojowe OF Wyszkowa i prowadziłby do utrwalenia istniejących problemów, w tym wysokiej zależności od transportu samochodowego, nierównomiernej dostępności transportowej oraz negatywnego odziaływania na przestrzeń publiczną i środowisko. Scenariusz transformacyjny wyznacza pożądany kierunek zmian, jednak w obecnych warunkach należy go traktować przede wszystkim jako punkt odniesienia pokazujący docelową skalę możliwej transformacji. Najbardziej adekwatnym wariantem dla

potrzeb Strategii jest scenariusz zintegrowany realistyczny, który pozwala łączyć cele rozwojowe z praktycznymi możliwościami ich wdrażania w partnerstwie międzygminnym.

Przyjęcie scenariusza zintegrowanego realistycznego oznacza, że rozwój mobilności w Obszarze Funkcjonalnym Miasta Wyszkowa będzie oparty na stopniowym zwiększaniu dostępności transportu zbiorowego, lepszym wykorzystaniu potencjału kolei, rozwijaniu bezpiecznej i spójnej infrastruktury dla ruchu pieszego i rowerowego, wzmacnianiu integracji funkcjonalnej całego obszaru oraz racjonalnym zarządzaniu ruchem samochodowym. Taki kierunek jest spójny zarówno z ustaleniami diagnozy, jak i z logiką Strategii, która zakłada wspólne prowadzenie polityki rozwojowej przez samorządy tworzące obszar funkcjonalny.

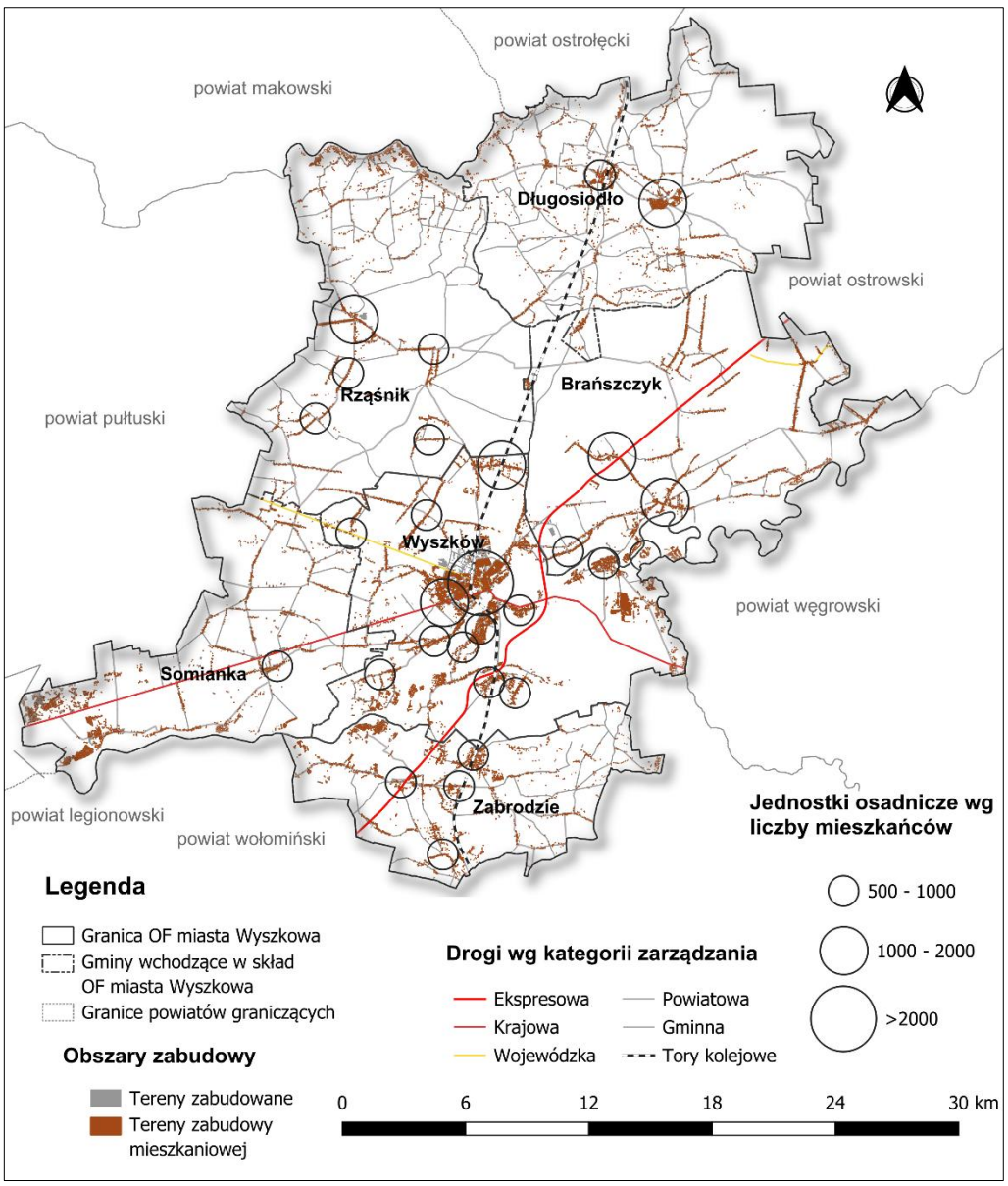
8. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ

8.1. SIEĆ OSADNICZA

Na poniższej mapie przedstawiono miejscowości liczące powyżej 200 mieszkańców. Jedynym ośrodkiem miejskim przekraczającym liczbę 20 000 mieszkańców jest miasto Wyszków. W obrębie obszaru funkcjonalnego Wyszkowa występują również miejscowości i sołectwa liczące od 1000 do 2000 mieszkańców, z których największymi są: Rząśnik, Leszczydół-Nowiny, Długosiodło, Rybienko Nowe oraz Brańszczyk, jednakże największą część sieci osadniczej stanowią mniejsze ośrodki liczące od 500 do 1000 mieszkańców.

Analizowany obszar – z wyjątkiem części centralnej – charakteryzuje się stosunkowo niskim udziałem zabudowy mieszkaniowej. Największe jej koncentracje odnotowano w północnej, wschodniej oraz południowo-zachodniej części obszaru funkcjonalnego. Podobny układ przestrzenny obserwowany jest w przypadku terenów zabudowanych, które również koncentrują się głównie w wymienionych częściach obszaru. Szczegółowy układ struktury osadniczej Obszaru Funkcjonalnego miasta Wyszkowa przedstawia **mapa 1**.

Mapa 1. Struktura osadnicza Obszaru Funkcjonalnego miasta Wyszkowa

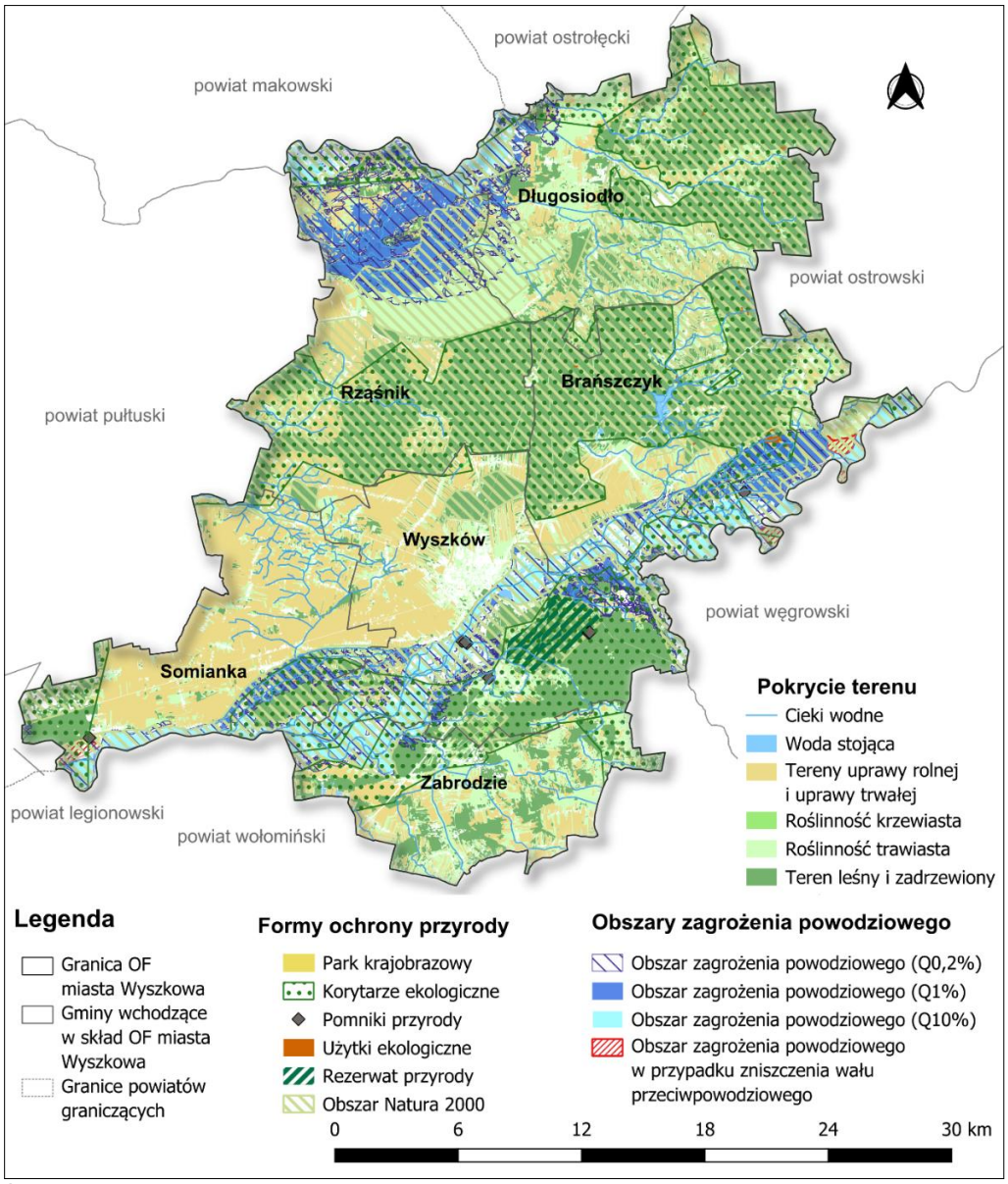
Źródło: opracowanie własne

8.2. POWIĄZANIA PRZYRODNICZE

Obszar Funkcjonalny miasta Wyszkowa w przeważającej części pokryty jest terenami upraw rolnych i upraw trwałych oraz terenami leśnymi i zadrzewionymi. Tereny rolnicze dominują przede wszystkim w centralnej części obszaru, w okolicach Wyszkowa, a także w części zachodniej, w rejonie Somianki. Występują one również, choć w mniejszej koncentracji, w północnej i południowej części analizowanego obszaru. Z kolei tereny leśne i zadrzewione zajmują znaczną część obszaru w rejonie Rząśnika oraz Brańszczyka, a także w północnej części obszaru położonej w pobliżu granicy z powiatem ostrowskim oraz w jego części południowej. Lokalnie, zwłaszcza w północnej i południowej części obszaru funkcjonalnego, występują również tereny pokryte roślinnością trawiastą.

Na terenie analizowanego obszaru występuje również gęsta sieć cieków wodnych. Największe ich zagęszczenie odnotowano w części środkowo-południowej, gdzie głównym elementem systemu hydrograficznego jest rzeka Bug, a także w części północnej obszaru. Znaczna część terenów leśnych i zadrzewionych pełni funkcję korytarzy ekologicznych. Obszary położone w południowej części analizowanego terenu wchodzą również w skład sieci Natura 2000. Zasięg tego obszaru obejmuje także fragmenty południowych terenów pokrytych roślinnością trawiastą oraz terenów upraw rolnych i upraw trwałych. Należy również zauważyć, że na terenie obszaru funkcjonalnego występuje zagrożenie powodziowe. W południowej części obszaru związane jest ono przede wszystkim z doliną rzeki Bug, natomiast w mniejszym stopniu występuje również w części północnej analizowanego obszaru. Strukturę powiązań przyrodniczych na terenie Obszaru Funkcjonalnego miasta Wyszkowa przedstawia **mapa 2**.

Mapa 2. Powiązania przyrodnicze Obszaru Funkcjonalnego miasta Wyszkowa

Źródło: opracowanie własne

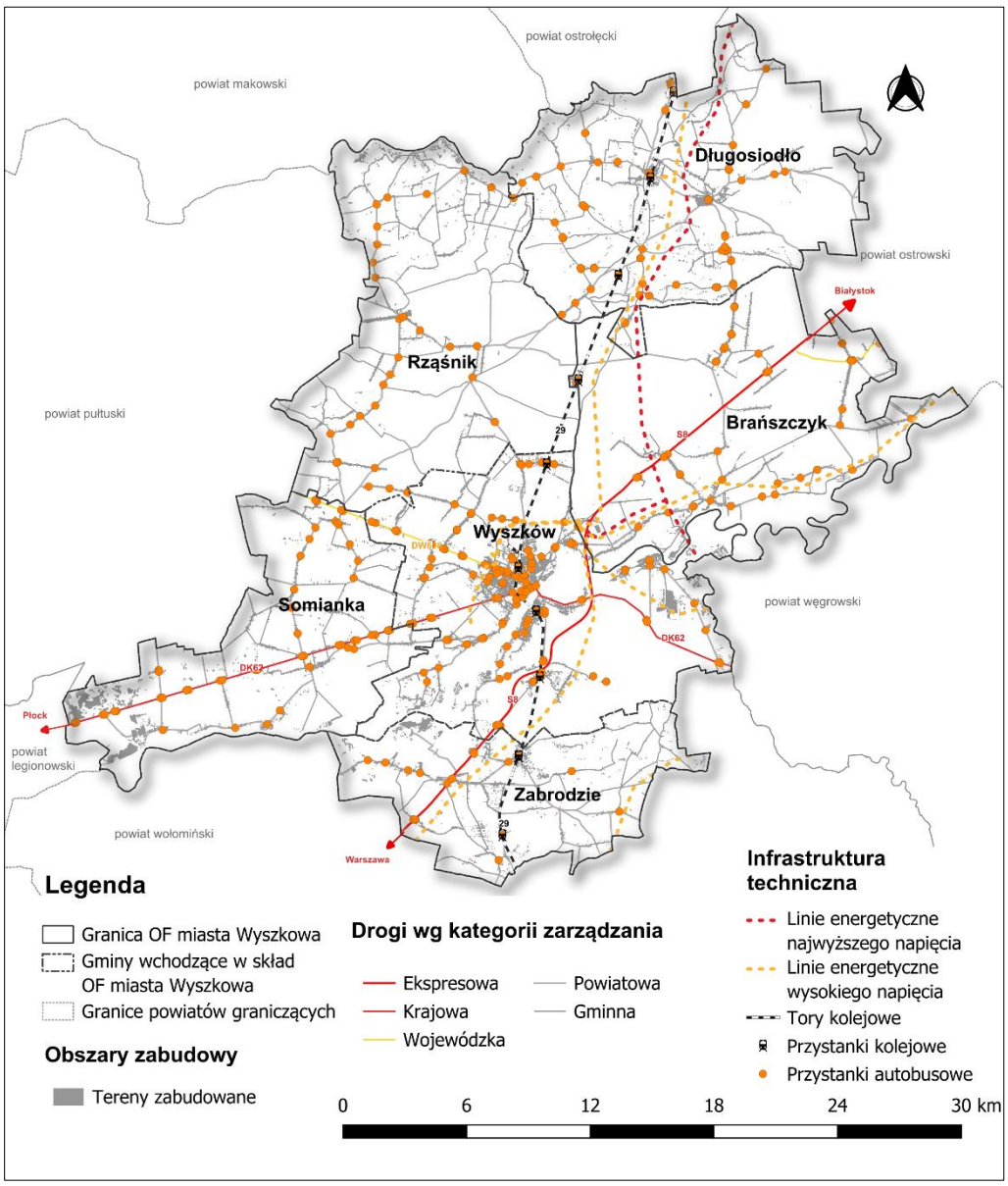
8.3. SIEĆ TRANSPORTOWA I INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Przez południową część Obszaru Funkcjonalnego miasta Wyszkowa przebiegają ważne ciągi komunikacyjne. Obejmują one drogę ekspresową łączącą powiat wołomiński z powiatem ostrowskim, drogę krajową prowadzącą z powiatu legionowskiego w kierunku powiatu węgrowskiego oraz drogę wojewódzką biegnącą od powiatu pułtuskiego do Wyszkowa. Na terenie obszaru funkcjonalnego funkcjonuje również rozbudowana sieć dróg powiatowych i gminnych. Największe zagęszczenie tej sieci występuje w części centralnej obszaru, a także w jego części północnej oraz południowo-zachodniej.

Przez analizowany obszar przebiega także linia kolejowa o przebiegu północ–południe, przecinająca miasto Wyszków. W zakresie infrastruktury technicznej istotną rolę odgrywa sieć linii energetycznych, które rozciągają się przez obszar funkcjonalny głównie w układzie północ–południe. Największe ich zagęszczenie odnotowano jednak w części wschodniej analizowanego obszaru. Sieć przystanków autobusowych rozmieszczona jest przede wszystkim na terenach o większej koncentracji zabudowy mieszkaniowej, głównie wzdłuż dróg gminnych i powiatowych. W zachodniej części obszaru widoczne jest również skupienie przystanków

wzdłuż drogi krajowej oraz drogi wojewódzkiej. Model struktury transportowej Obszaru Funkcjonalnego miasta Wyszkowa przedstawia **mapa 3**.

Mapa 3. Struktura transportowa Obszaru Funkcjonalnego miasta Wyszkowa

Źródło: opracowanie własne

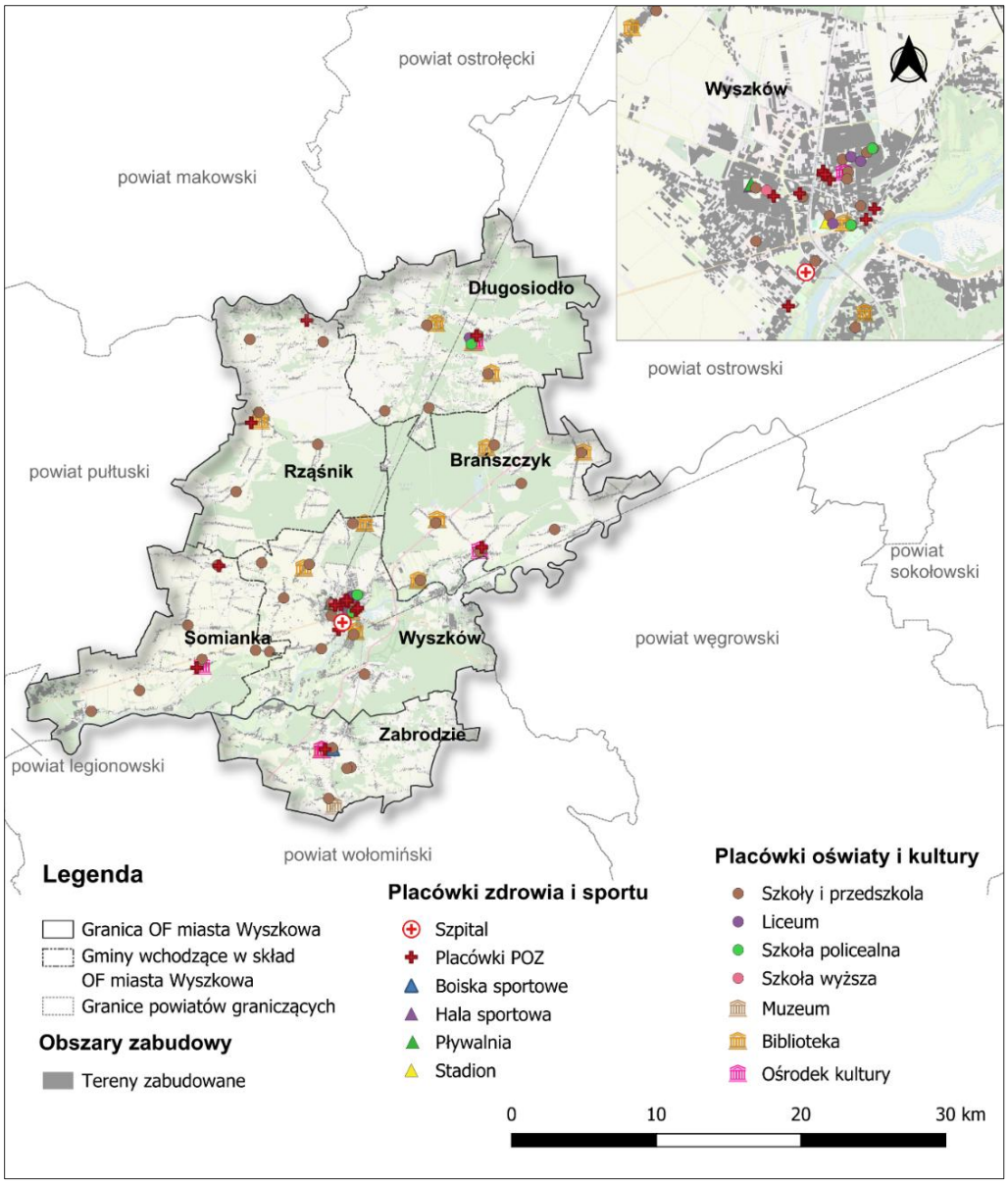
8.4. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

Na terenie Obszaru Funkcjonalnego miasta Wyszkowa funkcjonuje jeden szpital, zlokalizowany w Wyszkowie. W przypadku placówek podstawowej opieki zdrowotnej (POZ) ich największa koncentracja występuje również w Wyszkowie, jednak pojedyncze placówki zlokalizowane są także w innych miejscowościach w różnych częściach analizowanego obszaru, tworząc stosunkowo równomiernie rozłożoną sieć. Podobna sytuacja dotyczy placówek oświatowych i kulturalnych.

Największe skupienie szkół i przedszkoli znajduje się w Wyszkowie, jednak placówki te rozmieszczone są także w innych miejscowościach obszaru funkcjonalnego. Wyraźniejsze ich nagromadzenie obserwuje się w otoczeniu Wyszkowa oraz w zachodniej części obszaru. Szkoły policealne funkcjonują natomiast wyłącznie w Wyszkowie i Długosiodle. Biblioteki zlokalizowane są zarówno w Wyszkowie, jak i w północnej części obszaru funkcjonalnego. Z

kolei domy kultury rozmieszczone są w różnych częściach obszaru funkcjonalnego, zapewniając dostęp do oferty kulturalnej mieszkańcom poszczególnych miejscowości. Infrastrukturę społeczną przedstawia poniższa **mapa 4**.

Mapa 4. Infrastruktura społeczna Obszaru Funkcjonalnego miasta Wyszkowa

Źródło: opracowanie własne

8.5. DOCELOWY UKŁAD FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNY

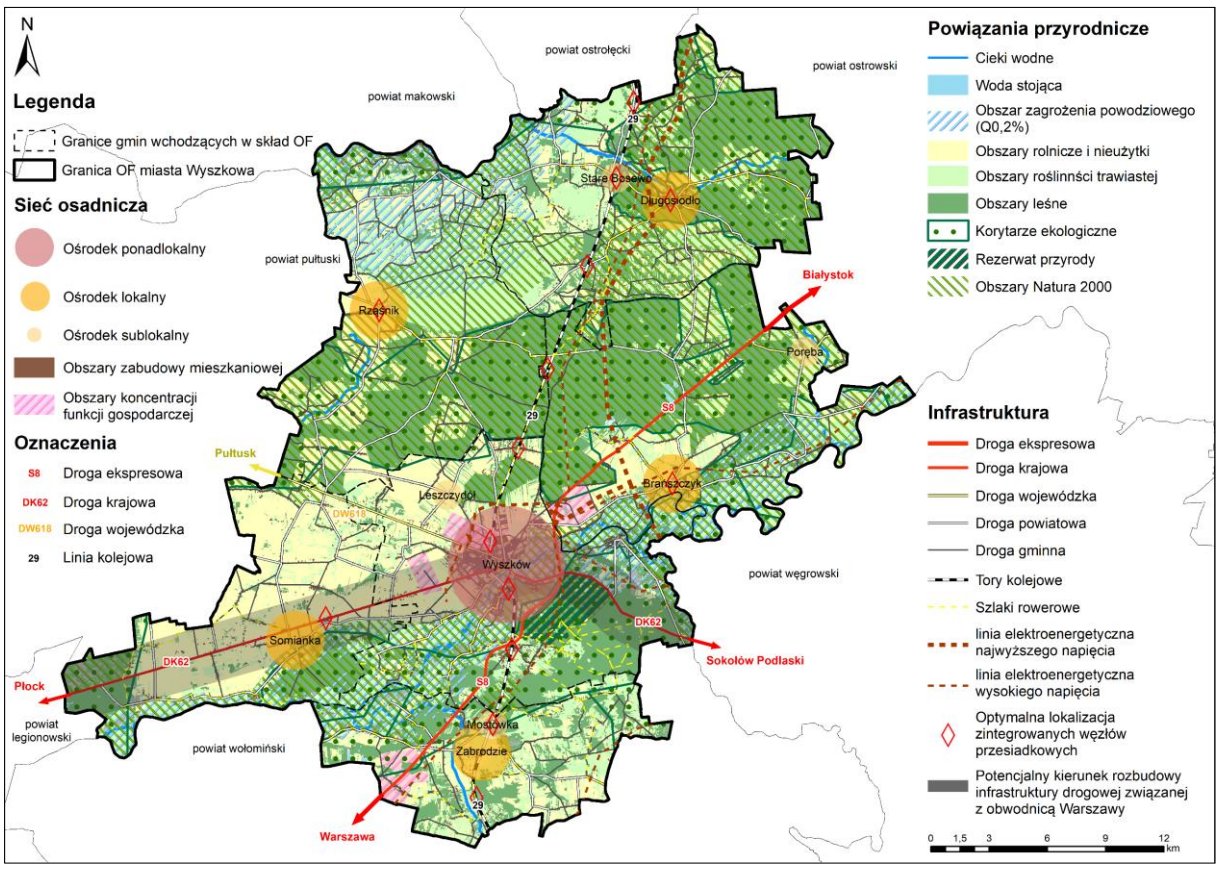
Docelowy układ funkcjonalno-przestrzenny Obszaru Funkcjonalnego miasta Wyszkowa zakłada hierarchiczną strukturę ośrodków osadniczych. Wyszków pełni w niej rolę jedynego ośrodka ponadlokalnego, stanowiącego główne centrum administracyjne, usługowe i gospodarcze całego obszaru. Funkcję ośrodków lokalnych pełnią natomiast miejscowości: Rząśnik, Długosiodło, Brańszczyk, Zabrodzie oraz Somianka, które zapewniają mieszkańcom dostęp do podstawowych usług publicznych i pełnią rolę lokalnych centrów obsługi. W strukturze tej występują również pojedyncze ośrodki sublokalne, zlokalizowane przede wszystkim w bezpośrednim sąsiedztwie ośrodków wyższego rzędu, które uzupełniają sieć osadniczą oraz wzmacniają dostępność usług na poziomie lokalnym. Obszary koncentracji funkcji gospodarczych zlokalizowane są przede wszystkim w otoczeniu Wyszkowa oraz wzdłuż

głównych arterii komunikacyjnych, gdzie skupiają się najważniejsze tereny aktywności gospodarczej oraz infrastruktura sprzyjająca rozwojowi przedsiębiorczości.

Model został opracowany w oparciu o aktualnie rozpoznane uwarunkowania przestrzenne, środowiskowe i infrastrukturalne. Należy jednak zaznaczyć, że ewentualna realizacja nowych inwestycji transportowych o znaczeniu ponadregionalnym, w szczególności związanych z planowaną rozbudową układu drogowego aglomeracji warszawskiej oraz potencjalnym przebiegiem zewnętrznego ringu drogowego w sąsiedztwie Obszaru Funkcjonalnego miasta Wyszkowa, może w przyszłości stanowić przesłankę do zmian struktury funkcjonalno-przestrzennej. Dotyczyć to może zwłaszcza terenów położonych w sąsiedztwie nowych węzłów komunikacyjnych, dla których mogłyby zostać określone nowe kierunki zagospodarowania związane z rozwojem funkcji gospodarczych, logistycznych, produkcyjnych i usługowych.

Szczegółowe informacje dotyczące modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Obszaru Funkcjonalnego miasta Wyszkowa przedstawia **Mapa 5**.

Mapa 5. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Obszaru Funkcjonalnego miasta Wyszkowa

Źródło: opracowanie własne

8.6. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI I POLITYKA TERYTORIALNA

OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI ORAZ OBSZARY ZAGROŻONE MARGINALIZACJĄ

Wyznaczanie Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI) umożliwia sprawniejszą koordynację działań strategicznych wpisujących się w politykę rozwoju i planowania przestrzennego regionu, a także ułatwia przyporządkowanie właściwych narzędzi interwencji.

W Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ wskazano obszary strategicznej interwencji, które prezentuje poniższa **mapa 6**. Zgodnie z definicją zawartą w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju są to obszary charakteryzujące się określonymi powiązaniami funkcjonalnymi lub szczególnymi uwarunkowaniami społecznymi, gospodarczymi bądź przestrzennymi, które mogą powodować występowanie barier rozwojowych lub wskazywać na niewykorzystane potencjały rozwojowe. W związku z tym kierowana jest do nich ukierunkowana interwencja publiczna.

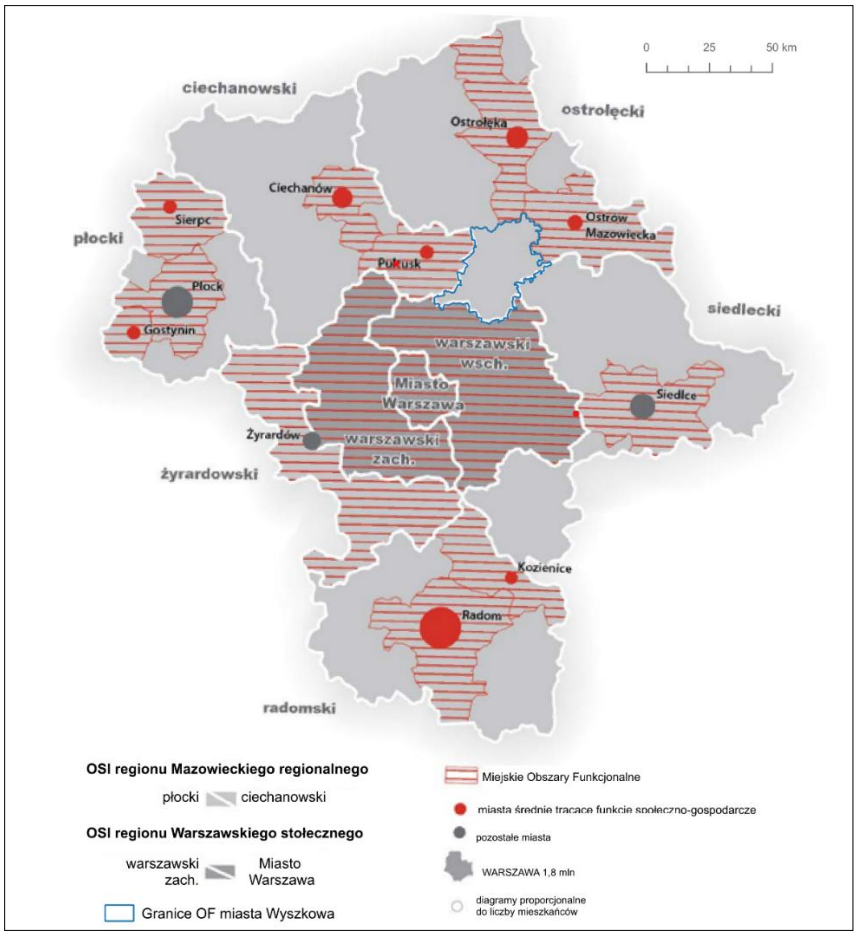
Na poziomie regionalnym w województwie mazowieckim wyznaczono dwa podstawowe typy OSI:

- **problemowe** – podregiony NUTS 3; wyznaczone w celu zniwelowania istniejących problemów i barier dla rozwoju nowych lub istniejących funkcji i poprawy warunków życia mieszkańców w podregionach województwa mazowieckiego:
  - w regionie Mazowieckim regionalnym: ciechanowski, ostrołęcki, płocki, radomski, siedlecki, żyrardowski,
  - w regionie Warszawskim stołecznym: warszawski zachodni, warszawski wschodni i miasto Warszawa,
- **bieguny wzrostu** – miejskie obszary funkcjonalne:
  - miejski obszar funkcjonalny Warszawy (region Warszawski stołeczny) jako istniejący biegun wzrostu,
  - miejskie obszary funkcjonalne miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze (Radom, Ciechanów, Ostrołęka, Pułtusk, Ostrów Mazowiecka, Gostynin, Sierpc i Kozienice) oraz Płocka, Siedlec i Żyrardowa jako potencjalnych biegunów wzrostu.

OSI określone na poziomie województwa obejmują także OSI z poziomu krajowego, wskazane w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju oraz Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (**mapa 7**), tj. obszary zagrożone trwałą marginalizacją (101 gmin w województwie mazowieckim) oraz miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze – Radom, Ciechanów, Ostrołęka, Pułtusk, Ostrów Mazowiecka, Gostynin, Sierpc, Kozienice.

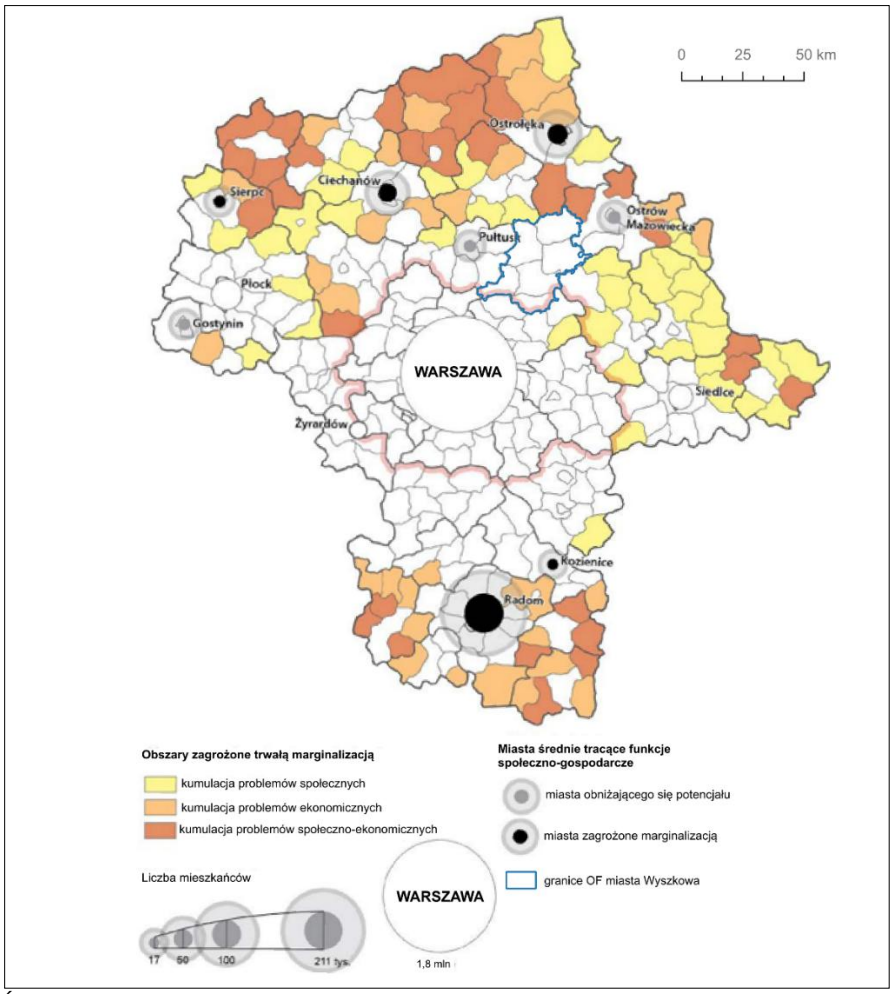
Obszar funkcjonalny miasta Wyszkowa nie został wskazany w Strategii jako obszar problemy, ani odrębny biegun wzrostu, jednak jego rozwój pozostaje powiązany z procesami zachodzącymi w podregionie ostrołęckim oraz z oddziaływaniem silniejszych ośrodków miejskich, w szczególności Warszawy.

Mapa 6. Obszary strategicznej interwencji wyznaczone w Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii rozwoju województwa mazowieckiego 2030+

Mapa 7. Obszary zagrożone trwałą marginalizacją i miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii rozwoju województwa mazowieckiego 2030+

OBSZARY PROBLEMOWE NA POZIOMIE POLITYKI LOKALNEJ

Oprócz wspomnianych wcześniej obszarów wymagających szczególnego wsparcia rozwojowego na terenie województwa mazowieckiego, tj. m.in. miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, do kategorii obszarów wymagających interwencji zalicza się również obszary zdegradowane wyznaczane na poziomie lokalnym w ramach Gminnych Programów Rewitalizacji (GPR).

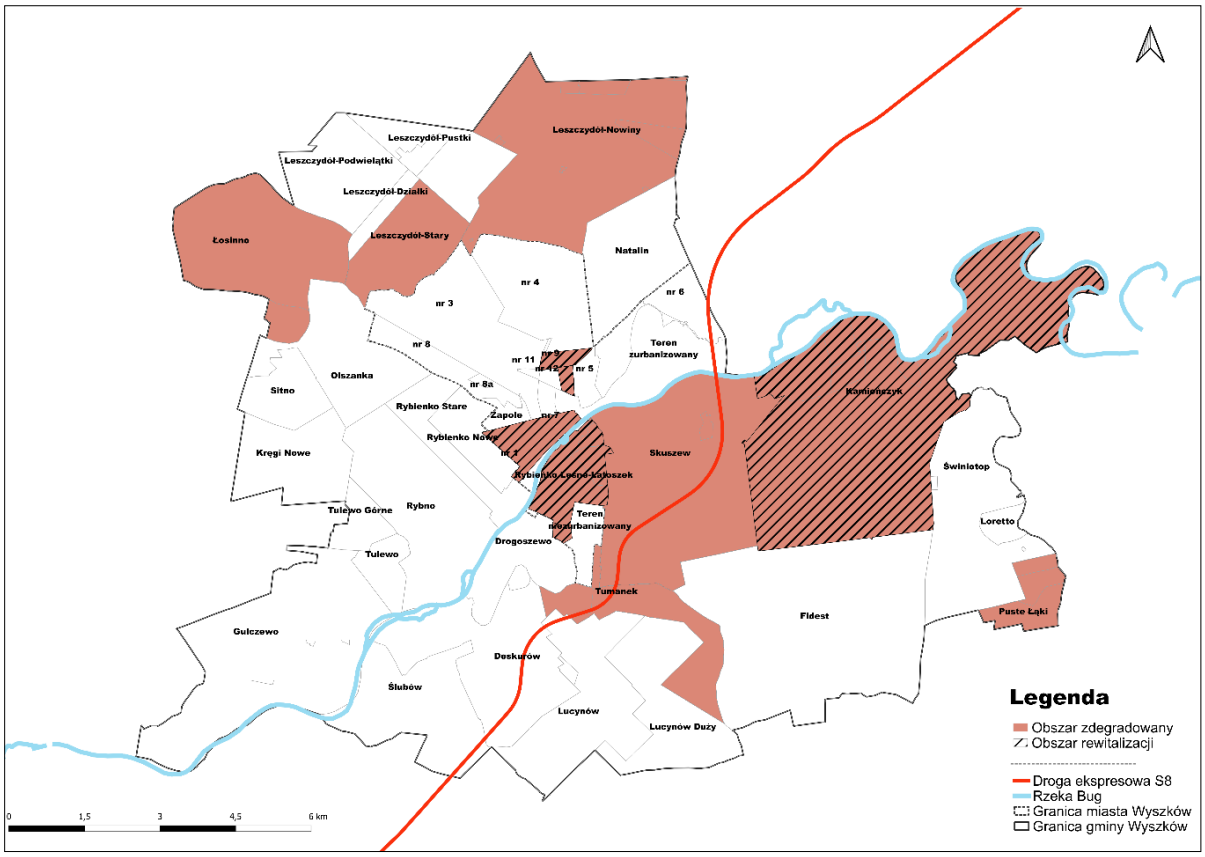
Na terenie Obszaru Funkcjonalnego miasta Wyszkowa jedynie gmina Wyszków ma wyznaczone obszary zdegradowane i przeznaczone do rewitalizacji zgodnie z przyjętą 30 października 2025 r. uchwałą nr XX/145/25 Rady Miejskiej w Wyszkowie w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Wyszków.

W wyniku przeprowadzonej delimitacji na terenie gminy Wyszków wyznaczony został obszar zdegradowany obejmujący zarówno fragmenty miasta Wyszków, jak i wybrane sołectwa gminy. Do jednostek miejskich zaliczono osiedla nr 1, nr 9, nr 12 oraz Rybienko Leśne-Latoszek, natomiast w części wiejskiej gminy wskazano sołectwa: Kamieńczyk, Leszczydół-Nowiny, Leszczydół Stary, Łosinno, Puste Łąki, Skuszew oraz Tumanek. Łącznie obszar zdegradowany obejmuje 59,59 km², co stanowi 35,98% powierzchni gminy i jest zamieszkiwany przez 12 314 mieszkańców, czyli około 31,7% ogólnej liczby ludności gminy.

W obrębie obszaru zdegradowanego wyznaczono następnie obszar rewitalizacji, obejmujący cztery podobszary: osiedle nr 1, osiedla nr 9 i nr 12, osiedle Rybienko Leśne-Latoszek oraz

sołectwo Kamieńczyk. Wyodrębnione tereny charakteryzują się szczególną koncentracją problemów społecznych oraz współwystępowaniem zjawisk kryzysowych w innych sferach funkcjonowania (Mapa 8).

Mapa 8. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji w gminie Wyszków

Źródło: opracowanie własne

9. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ

ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, W TYM OCHRONY POWIETRZA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU

WYSZKÓW

W gminie Wyszków ochrona środowiska opiera się na zachowaniu walorów przyrodniczych, krajobrazowych i zasobów naturalnych, przy jednoczesnym zrównoważonym rozwoju gospodarczym. Szczególną ochroną objęte są obszary przyrodniczo cenne, w tym obszary Natura 2000, dolina rzeki Bug i Liwiec, kompleksy leśne oraz korytarze ekologiczne, których ciągłość powinna być zachowana poprzez ograniczanie zabudowy i ochronę terenów biologicznie czynnych. Wymagane jest również zachowanie walorów krajobrazowych doliny Bugu, skarpy doliny oraz form wydmowych poprzez ograniczenie intensywnej zabudowy i działań powodujących degradację środowiska.

SOMIANKA

Polityka ochrony środowiska w gminie Somianka koncentruje się na zachowaniu unikalnych wartości przyrodniczych doliny rzeki Bug oraz dużych kompleksów leśnych (Puszcza Biała). Ochrona opiera się na rygorach wynikających z funkcjonowania obszarów Natura 2000 (Dolina Dolnego Bugu i Ostoja Nadbużańska).

W zakresie ochrony powietrza i wód priorytetem jest rozwój systemowej gospodarki ściekowej, eliminacja niekontrolowanych zrzutów zanieczyszczeń oraz promowanie ekologicznych systemów grzewczych.

DŁUGOSIODŁO

W gminie Długosiodło ochrona środowiska opiera się na zachowaniu wysokich walorów przyrodniczych terenów leśnych, które stanowią znaczną część powierzchni gminy (kompleksy Puszczy Białej). Kluczową rolę odgrywają obszary chronione, w tym obszary Natura 2000 oraz rezerwaty przyrody, których ciągłość ekologiczna powinna być utrzymana poprzez ograniczenie intensywnej zabudowy w ich otulinach.

Ważnym elementem jest prowadzenie racjonalnej gospodarki odpadami oraz ochrona zasobów wód podziemnych przed zanieczyszczeniami z nieszczelnych systemów kanalizacyjnych. Priorytetem jest także minimalizacja uciążliwości wynikających z transportu, w szczególności hałasu w sąsiedztwie głównych szlaków komunikacyjnych.

BRAŃSZCZYK

Polityka ochrony środowiska w gminie Brańszczyk opiera się na zachowaniu walorów przyrodniczych doliny rzeki Bug oraz kompleksów leśnych Puszczy Białej, stanowiących istotny element systemu przyrodniczego regionu. Szczególną ochroną obejmuje się obszary cenne przyrodniczo, w tym obszary Natura 2000 oraz korytarze ekologiczne, przy jednoczesnym ograniczaniu rozproszonej i intensywnej zabudowy oraz zachowaniu wysokiego udziału powierzchni biologicznie czynnej. Istotne znaczenie ma również ochrona krajobrazu doliny Bugu poprzez zachowanie naturalnych form terenu i ograniczanie działań prowadzących do jego degradacji.

W zakresie ochrony powietrza priorytetem jest ograniczanie niskiej emisji poprzez modernizację źródeł ciepła, poprawę efektywności energetycznej budynków oraz rozwój

odnawialnych źródeł energii. Działania środowiskowe obejmują także rozwój systemów kanalizacyjnych i eliminację niekontrolowanych zrzutów ścieków, racjonalną gospodarkę odpadami oraz ograniczanie uciążliwości, w tym hałasu, w rejonach

RZĄŚNIK

Polityka ochrony środowiska w gminie Rząśnik uwzględnia jej położenie według regionalizacji fizycznogeograficznej Polski, w obrębie Niziny Północnomazowieckiej (makroregion), w mezoregionach Międzyrzecza Łomżyńskiego (południowa część gminy) oraz Doliny Dolnej Narwi (północna część gminy), stanowiących część Nizin Środkowopolskich.

Koncentruje się ona na zachowaniu zasobów leśnych, które dominują w krajobrazie gminy, oraz walorów doliny rzeki Bug. Kluczowe znaczenie ma przestrzeganie wymogów Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego oraz obszarów Natura 2000.

Zakłada się zachowanie ciągłości korytarzy ekologicznych, ograniczanie zabudowy na terenach cennych przyrodniczo oraz ochronę terenów biologicznie czynnych. Ochrona krajobrazu realizowana jest poprzez zachowanie naturalnych form terenu oraz estetyki przestrzeni wiejskiej.

ZABRODZIE

Kluczowe znaczenie w przypadku ochrony środowiska w gminie Zabrodzie ma respektowanie ograniczeń wynikających z położenia w strefach chronionych, w tym w Nadbużańskim Parku Krajobrazowym oraz na obszarach Natura 2000. Polityka przestrzenna stawia na ochronę korytarzy ekologicznych oraz zachowanie wysokiego udziału powierzchni biologicznie czynnej. W zakresie poprawy jakości powietrza priorytetem jest ograniczenie niskiej emisji poprzez promowanie efektywności energetycznej budynków oraz wspieranie budowy systemów zbiorowego odprowadzania ścieków.

ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

WYSZKÓW

W gminie Wyszków ochrona dziedzictwa kulturowego opiera się na przepisach ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, a nadzór nad obiektami zabytkowymi sprawuje Wojewódzki Konserwator Zabytków. Kluczowym zadaniem jest zachowanie, utrzymanie i właściwe użytkowanie obiektów zabytkowych oraz ich otoczenia, a także zapobieganie ich degradacji poprzez prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich i remontowych. Należy również ograniczać lokalizację zabudowy lub elementów infrastruktury, które mogłyby zakłócać ekspozycję obiektów zabytkowych lub wprowadzać dysharmonię w historycznej przestrzeni.

Ważnym elementem polityki przestrzennej gminy jest także ochrona historycznych układów urbanistycznych, w szczególności średniowiecznego układu urbanistycznego w Kamieńczyku oraz układu osiedla letniskowego Rybienko Leśne, a także ochrona stref widokowych i krajobrazowych związanych z najcenniejszymi obiektami zabytkowymi.

SOMIANKA

Ochrona dziedzictwa kulturowego gminy Somianka opiera się na zachowaniu obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz ujętych w gminnej ewidencji zabytków, ze szczególnym uwzględnieniem zespołów dworsko-parkowych (m.in. w Somiance i Kręgach) oraz obiektów

sakralnych. Kluczowym zadaniem jest utrzymanie historycznych układów przestrzennych oraz ochrona osi widokowych i ekspozycji obiektów zabytkowych w krajobrazie otwartym.

Instrumentem ochrony są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, które winny określać strefy ochrony konserwatorskiej, ograniczając wprowadzanie nowej zabudowy o charakterze dysharmonijnym. Ważnym elementem jest również ochrona stanowisk archeologicznych oraz dbałość o detale architektoniczne i tradycyjne formy zabudowy wiejskiej, które stanowią o tożsamości kulturowej gminy.

DŁUGOSIODŁO

Ochrona dziedzictwa kulturowego w gminie Długosiodło koncentruje się na zachowaniu obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz ujętych w gminnej ewidencji zabytków, pod nadzorem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego określają zasady ochrony obiektów zabytkowych oraz ich otoczenia, przeciwdziałając lokalizacji zabudowy wprowadzającej dysharmonię w historycznej przestrzeni. Ochronie podlegają historyczne układy urbanistyczne oraz strefy widokowe związane z cennymi obiektami.

BRAŃSZCZYK

Kluczowe znaczenie w przypadku ochrony dziedzictwa kulturowego w gminie Brańszczyk mają zapisy miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Należy unikać lokalizacji infrastruktury technicznej i zabudowy, która mogłaby negatywnie wpływać na charakter historyczny układów wiejskich oraz zabytkowych zespołów architektonicznych, dbając jednocześnie o utrzymanie historycznych linii zabudowy i wartościowych osi widokowych.

RZĄŚNIK

Ochrona dziedzictwa kulturowego gminy Rząśnik polega na zachowaniu obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru oraz gminnej ewidencji zabytków, ze szczególnym uwzględnieniem dawnych założeń dworsko-parkowych, obiektów sakralnych i tradycyjnej architektury drewnianej. Polityka przestrzenna nakłada obowiązek ochrony historycznych układów urbanistycznych miejscowości oraz stref ekspozycji najcenniejszych obiektów. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego mają za zadanie określać zasady konserwatorskie dla sąsiadujących terenów, uniemożliwiając powstawanie zabudowy o dysharmonijnej skali lub formie.

ZABRODZIE

Ochrona dziedzictwa kulturowego gminy Zabrodzie koncentruje się na zachowaniu obiektów ujętych w rejestrze zabytków oraz gminnej ewidencji zabytków. Dokumenty planistyczne określają zasady ochrony konserwatorskiej, które mają na celu niedopuszczenie do degradacji tkanki historycznej oraz zachowanie charakterystycznego, tradycyjnego układu przestrzennego miejscowości. Należy ograniczać lokalizację zabudowy, która mogłaby negatywnie wpływać na ekspozycję obiektów zabytkowych.

KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE ZAGOSPODAROWANIA TERENÓW, W TYM OKREŚLENIE SZCZEGÓLNYCH POTRZEB W ZAKRESIE NOWEJ ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ

WYSZKÓW

Perspektywiczne kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszków zakładają wyraźny podział na obszary zabudowy i otwarte. Obszary zabudowy obejmują miasto Wyszków

i wybrane wsie, koncentrując zabudowę wzdłuż istniejących i planowanych ciągów komunikacyjnych oraz terenów zgłoszonych do przekształceń, przy zachowaniu terenów zieleni, wskaźników powierzchni biologicznie czynnej i ochrony środowiska.

Zabudowa obejmuje różne typy terenów: mieszkaniowe wiejskie i miejskie, letniskowe, usługowe, edukacyjne, zdrowotne, sportowe oraz przemysłowo-produkcyjne, z określonymi wysokościami, dopuszczalnymi funkcjami i wymogami infrastrukturalnymi. Nowe inwestycje wymagają uwzględnienia ochrony przyrody, terenów zalewowych, korytarzy migracyjnych dla zwierząt, pasów ochronnych wzdłuż skarp i rzek oraz zgód na przekształcenie gruntów rolnych i leśnych, przy zapewnieniu zwartej struktury przestrzennej, dostępności do infrastruktury i racjonalnego podziału działek.

SOMIANKA

Struktura zagospodarowania gminy Somianka opiera się na koncentracji nowej zabudowy wzdłuż istniejących układów osadniczych, przy jednoczesnym dążeniu do zachowania rolniczego i leśnego charakteru gminy. Głównym kierunkiem rozwoju jest zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna oraz zagrodowa, lokalizowana przede wszystkim w miejscowościach gminnych o rozwiniętej infrastrukturze społecznej (Somianka, Kręgi, Popowo Kościelne, Wola Mystkowska).

Studium wyznacza strefy rozwoju funkcji turystyczno-letniskowej, szczególnie w południowej części gminy w sąsiedztwie doliny Bugu, przy jednoczesnym rygorystycznym przestrzeganiu zakazu zabudowy na terenach zagrożonych powodzią. Rozwój nowej zabudowy musi być poprzedzony zapewnieniem dostępu do infrastruktury technicznej oraz racjonalnym wykorzystaniem zasobów gruntowych, aby zapobiegać rozproszeniu osadnictwa na terenach leśnych i rolnych o wysokich klasach bonitacyjnych.

DŁUGOSIODŁO

Kierunki zagospodarowania gminy Długosiodło zakładają dążenie do zwartej struktury osadniczej, ograniczającej rozproszenie zabudowy na tereny leśne i cenne rolniczo. Rozwój funkcji mieszkaniowej koncentruje się wewnątrz istniejących jednostek osadniczych, w oparciu o dostępność do istniejącej infrastruktury.

Dopuszcza się różnorodne typy terenów zabudowy, z uwzględnieniem wymogów ochrony przyrody, obszarów zalewowych oraz korytarzy migracji zwierząt. Nowe inwestycje muszą zapewniać ład przestrzenny, racjonalne podziały geodezyjne oraz zgodność z wymogami ochrony gruntów leśnych i rolnych o wysokich klasach bonitacyjnych.

BRAŃSZCZYK

Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy zakładają koncentrację zabudowy wewnątrz istniejących układów osadniczych, co pozwala na ograniczenie rozpraszania się zabudowy na tereny cenne przyrodniczo. Nowa zabudowa mieszkaniowa jest preferowana w formie zwartej, w oparciu o istniejącą sieć drogową oraz dostępność do infrastruktury społecznej.

Studium stawia wymóg ochrony terenów rolniczych o wysokiej klasie bonitacyjnej oraz obszarów leśnych przed przekształceniem na cele budowlane. Inwestycje muszą uwzględniać ograniczenia wynikające z terenów zalewowych doliny Bugu oraz korytarzy migracji zwierząt. Dąży się do zapewnienia racjonalnego podziału działek i zrównoważonego rozwoju funkcji mieszkaniowej przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska.

RZĄŚNIK

Struktura zagospodarowania gminy Rząśnik opiera się na koncentracji nowej zabudowy w obrębie istniejących jednostek osadniczych, co pozwala na ochronę otwartych przestrzeni rolniczych i leśnych. Nowa zabudowa mieszkaniowa, w tym jednorodzinna i zagrodowa, winna być lokalizowana w sposób zapewniający dostęp do infrastruktury technicznej. Studium zakłada rygorystyczną ochronę terenów leśnych przed przekształcaniem na cele budowlane oraz przestrzeganie ograniczeń wynikających z położenia w strefach chronionych (parki krajobrazowe).

ZABRODZIE

Kierunki rozwoju przestrzennego gminy Zabrodzie zakładają dążenie do zwartej struktury osadniczej w ramach istniejących jednostek wiejskich. Nowa zabudowa mieszkaniowa jest preferowana w formie uzupełnień wewnątrz istniejących układów, z zachowaniem racjonalnych podziałów geodezyjnych. Studium kładzie nacisk na ochronę cennych gruntów rolnych przed rozproszoną zabudową oraz przestrzeganie wymogów wynikających z ochrony przeciwpowodziowej w dolinie Bugu. Inwestycje muszą być poprzedzone zabezpieczeniem dostępu do odpowiedniej infrastruktury technicznej.

ZASADY LOKALIZACJI OBIEKTÓW HANDLU WIELKOPOWIERZCHNIOWEGO W ROZUMIENIU USTAWY Z DNIA 27 MARCA 2003 R. O PLANOWANIU I ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM (DZ. U. Z 2024 R. POZ.1130)

WYSZKÓW

W gminie Wyszków jednostką o poszerzonym programie usług podstawowych jest miasto Wyszków, Rybno i Deskurów, które posiadają możliwości m.in. rozwoju handlu wielkopowierzchniowego.

SOMIANKA

W gminie Somianka nie przewiduje się lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m². Funkcje handlowe powinny być realizowane w formie małych i średnich obiektów usługowych zintegrowanych z ośrodkami krystalizacji wsi, zaspokajających potrzeby lokalnych mieszkańców i turystów.

DŁUGOSIODŁO

W gminie Długosiodło nie wyznacza się specjalnych stref dla handlu wielkopowierzchniowego o znaczeniu regionalnym. Rozwój funkcji handlowych przewiduje się w formie wkomponowanych w strukturę wiejską obiektów usługowych, obsługujących potrzeby lokalnej społeczności oraz turystów.

BRAŃSZCZYK

W gminie Brańszczyk nie przewiduje się wyznaczania terenów pod obiekty handlu wielkopowierzchniowego, o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m². Rozwój usług handlowych ma opierać się na niewielkich obiektach zlokalizowanych w centrach wsi, zintegrowanych z istniejącą strukturą osadniczą i uzupełniających ofertę lokalną dla mieszkańców oraz turystów.

RZĄŚNIK

Gmina Rząśnik nie wyznacza specjalnych stref dla handlu wielkopowierzchniowego. Funkcje usługowe i handlowe rozwijane są jako uzupełnienie zabudowy mieszkaniowo-usługowej

w centrach miejscowości, co sprzyja zrównoważonemu rozwojowi i dostępności usług dla mieszkańców.

ZABRODZIE

W gminie Zabrodzie nie przewiduje się wyznaczania terenów pod wielkopowierzchniowe obiekty handlowe. Rozwój usług handlowych ma charakter lokalny, zaspokajający potrzeby mieszkańców w ramach istniejących centrów wsi, co zapobiega powstawaniu dysharmonii w przestrzeni wiejskiej.

ZASADY LOKALIZACJI KLUCZOWYCH INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO

WYSZKÓW

Zgodnie z potrzebami rozwoju układu drogowego, szkolnictwa, zwiększenia reprezentacyjności gminy, koniecznością zapewnienia prawidłowej gospodarki odpadami stałymi, a także rozwojem funkcji turystycznych gminy Wyszków, wyznacza się obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym.

Najważniejsze kierunki lokalizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym w gminie Wyszków obejmują:

- rozwój i modernizację układu komunikacyjnego, w tym dróg gminnych, powiatowych i obwodnic,
- rozwój infrastruktury technicznej (wodociągi, kanalizacja, gospodarka odpadami, inwestycje proekologiczne),
- kształtowanie przestrzeni publicznych w centrum miasta (rynek, funkcje usługowe i kulturalne),
- modernizację infrastruktury społecznej (edukacja, kultura, sport, rekreacja) i ochrony zdrowia (ochrona zdrowia, opieka medyczna),
- rozwój turystyki i rekreacji (szlaki piesze, rowerowe i konne, zagospodarowanie terenów nadrzecznych),
- oraz tworzenie warunków dla budownictwa mieszkaniowego poprzez przygotowanie terenów inwestycyjnych i rozwój niezbędnej infrastruktury.

Zgodnie z ustaleniami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego wyznacza się obszar rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym. Na terenie gminy Wyszków inwestycje takie stanowią:

- rozbudowa drogi krajowej nr 62,
- budowa drogi wojewódzkiej Ostrołęka-Wyszków,
- budowa przechodzącej przez Wyszków linii 400 kV Ostrołęka-Stanisławów,
- budowa stacji 400/110 kV Wyszków,
- przebudowa linii kolejowej nr 29 Tłuszcz- Ostrołęka,
- budowa zbiornika wodnego o powierzchni przekraczającej 20 ha w Wyszkowie – Rybienko Stare.

SOMIANKA

Inwestycje celu publicznego w gminie Somianka koncentrują się na poprawie jakości życia mieszkańców i bezpieczeństwa ekologicznego. Do priorytetowych kierunków o znaczeniu lokalnym należą:

- Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej oraz systemu zbiorowego odprowadzania i oczyszczania ścieków (budowa oczyszczalni lokalnych i sieci kanalizacyjnej).

- Modernizacja dróg gminnych i powiatowych oraz budowa ścieżek rowerowych łączących miejscowości z terenami rekreacyjnymi.
- Rozbudowa infrastruktury oświatowej, kulturalnej (świetlice wiejskie) i sportowej. W zakresie inwestycji ponadlokalnych kluczowe znaczenie ma rozbudowa korytarza drogi krajowej nr 62 oraz ochrona korytarzy dla napowietrznych linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia.

DŁUGOSIODŁO

Wyznacza się obszary dla inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym, ukierunkowane na rozwój infrastruktury społecznej i technicznej:

- modernizacja układu komunikacyjnego, w tym dróg gminnych i powiatowych,
- rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej,
- modernizacja infrastruktury edukacyjnej, kulturalnej (świetlice, biblioteki) i sportowej,
- rozwój turystyki i rekreacji, w tym szlaków pieszych i rowerowych.

W zakresie inwestycji ponadlokalnych kluczowe znaczenie ma przebieg linii kolejowej nr 29 Tłuszcz-Ostrołęka, która stanowi istotny element infrastruktury transportowej.

BRAŃSZCZYK

Wyznacza się obszary dla inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym, których realizacja jest niezbędna dla rozwoju gminy:

- modernizacja i rozwój układu drogowego, w tym poprawa dostępności do terenów inwestycyjnych,
- rozbudowa infrastruktury technicznej (w szczególności sieci kanalizacyjnej i wodociągowej),
- modernizacja infrastruktury edukacyjnej, kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej,
- zagospodarowanie terenów przy rzece Bug w celu rozwoju turystyki i rekreacji.

Ponadlokalne znaczenie mają modernizacje dróg o randze krajowej (DK8) oraz rozwój sieci elektroenergetycznej wysokiego napięcia.

RZĄŚNIK

Inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym w gminie Rząśnik koncentrują się na:

- poprawie dostępności komunikacyjnej poprzez modernizację dróg gminnych i powiatowych,
- rozwoju infrastruktury technicznej, w tym głównie systemów kanalizacji sanitarnej i wodociągów,
- rozbudowie infrastruktury społecznej (edukacja, kultura, rekreacja),
- ochronie przeciwpowodziowej i zagospodarowaniu terenów rekreacyjnych.

W zakresie inwestycji ponadlokalnych kluczowe znaczenie ma utrzymanie infrastruktury drogowej (drogi wojewódzkie) oraz elektroenergetycznej.

ZABRODZIE

W SUiKZP gminy Zabrodzie wyznacza się obszary dla inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym, koncentrując się na:

- poprawie standardów technicznych dróg gminnych i powiatowych,
- dalszej rozbudowie sieci wodociągowej oraz systemu kanalizacji sanitarnej,
- modernizacji infrastruktury społecznej (edukacja, kultura i rekreacja),

- rozwoju infrastruktury rowerowej sprzyjającej turystyce nadrzecznej.

W zakresie inwestycji o znaczeniu ponadlokalnym istotne jest utrzymanie infrastruktury drogowej (drogi krajowe i wojewódzkie) oraz elektroenergetycznej.

KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMU KOMUNIKACJI, INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I SPOŁECZNEJ

WYSZKÓW

Kluczowe znaczenie w rozwoju systemu komunikacyjnego gminy Wyszków ma modernizacja dróg krajowych i wojewódzkich oraz rozwój układu dróg powiatowych i gminnych. Istotnym elementem planowanego układu transportowego jest również budowa południowej obwodnicy Wyszkowa, stanowiącej część zewnętrznego układu komunikacyjnego aglomeracji warszawskiej. Ważny jest również rozwój komunikacji zbiorowej w oparciu o transport autobusowy i kolejowy, a także rozwój infrastruktury rowerowej oraz systemu parkingowego, w tym realizacja projektów typu „Parkuj i jedź".

W zakresie infrastruktury technicznej zakłada się dalszą rozbudowę i modernizację sieci elektroenergetycznej, gazowej, wodociągowej i kanalizacyjnej. Priorytetem jest dążenie do pełnego zwodociągowania i skanalizowania gminy, rozwój systemu oczyszczania ścieków oraz poprawa gospodarki wodno-ściekowej. Planowany jest także rozwój sieci ciepłowniczej oraz stopniowe ograniczanie wykorzystania paliw wysokoemisyjnych poprzez promowanie bardziej ekologicznych źródeł energii, w tym gazu i odnawialnych źródeł energii.

Dodatkowo wskazuje się potrzebę przekształceń i rewitalizacji zdegradowanych obszarów w centrum Wyszkowa, poprzez poprawę jakości przestrzeni publicznych, rozwój funkcji usługowych w parterach budynków, tworzenie placów miejskich oraz ograniczanie ruchu samochodowego na rzecz ruchu pieszego.

SOMIANKA

System komunikacyjny gminy opiera się na osi drogi krajowej nr 62, drogi wojewódzkiej nr 618 oraz sieci dróg powiatowych i gminnych. Studium zakłada poprawę standardów technicznych dróg, budowę chodników w obszarach zabudowanych oraz rozwój powiązań komunikacyjnych z sąsiednimi ośrodkami (Wyszków, Serock). Promowany jest rozwój transportu zbiorowego oraz turystyki aktywnej w oparciu o drogi wodne rzeki Bug.

W zakresie infrastruktury technicznej priorytetem jest pełne zwodociągowanie gminy oraz sukcesywna budowa systemów kanalizacji sanitarnej. W obszarach o rozproszonej zabudowie dopuszcza się stosowanie przydomowych oczyszczalni ścieków. Studium promuje wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (OZE), w szczególności mikroinstalacji fotowoltaicznych i pomp ciepła, przy jednoczesnym zapewnieniu dostępu do nowoczesnych, niskoemisyjnych źródeł energii na terenach niezgazyfikowanych, w celu ograniczenia niskiej emisji.

DŁUGOSIODŁO

Kluczowe znaczenie dla gminy ma poprawa stanu dróg lokalnych oraz rozwój infrastruktury rowerowej sprzyjającej turystyce. W infrastrukturze technicznej priorytetem jest sukcesywna budowa sieci kanalizacyjnej oraz poprawa gospodarki wodno-ściekowej. Dąży się do redukcji emisji zanieczyszczeń poprzez wspieranie instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii.

BRAŃSZCZYK

Kluczowym elementem systemu komunikacyjnego jest modernizacja dróg powiatowych i gminnych oraz poprawa bezpieczeństwa pieszych poprzez budowę chodników. W infrastrukturze technicznej priorytetem jest rozbudowa systemu zbiorowego odprowadzania i oczyszczania ścieków oraz poprawa gospodarki wodnej. Promowane jest wykorzystanie OZE, takich jak instalacje fotowoltaiczne, oraz rozwój infrastruktury światłowodowej. Dążeniem gminy jest poprawa atrakcyjności przestrzeni publicznych poprzez rewitalizację centrów miejscowości.

RZĄŚNIK

Rozwój systemu komunikacji opiera się na modernizacji sieci dróg gminnych i powiatowych, z naciskiem na zwiększenie bezpieczeństwa ruchu. W infrastrukturze technicznej priorytetem jest sukcesywna budowa sieci kanalizacyjnej i rozbudowa wodociągów. Studium wskazuje na potrzebę poprawy efektywności energetycznej budynków oraz promowanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii w gospodarstwach domowych.

ZABRODZIE

System komunikacyjny gminy opiera się na modernizacji istniejącej sieci dróg publicznych, przy czym szczególną uwagę zwraca się na poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego. W infrastrukturze technicznej priorytetem jest kontynuacja budowy sieci kanalizacyjnej oraz dążenie do pełnego skanalizowania gminy. Studium promuje wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w gospodarstwach domowych oraz wspiera inwestycje w infrastrukturę cyfrową (szerokopasmowy dostęp do Internetu). Rewitalizacja centrów sołectw ma na celu poprawę estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych.

ZASADY LOKALIZACJI URZĄDZEŃ WYTWARZAJĄCYCH ENERGIĘ O MOCY ZAINSTALOWANEJ PRZEKRACZAJĄCEJ 500 KW

WYSZKÓW

Na terenie miasta i gminy Wyszków nie przewiduje się budowy urządzeń elektroenergetycznych znaczenia podstawowego pracujących na napięciu 110 kV i wyższym.

SOMIANKA

Gmina dopuszcza lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł (np. farmy fotowoltaiczne), pod warunkiem ich lokalizacji poza obszarami najcenniejszymi przyrodniczo i krajobrazowo (Natura 2000). Lokalizacja takich urządzeń wymaga sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

DŁUGOSIODŁO

Lokalizacja urządzeń OZE (w tym farm fotowoltaicznych) jest możliwa na obszarach poza strefami ochrony ścisłej przyrody, pod warunkiem sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, który zminimalizuje negatywny wpływ na krajobraz i środowisko.

BRAŃSZCZYK

Lokalizacja urządzeń OZE (w tym instalacji fotowoltaicznych) jest możliwa, jednakże wymaga zachowania rygorów ochrony krajobrazu i środowiska, szczególnie w obszarach chronionych i otulinach rezerwatów. Każdą lokalizację należy poddać analizie pod kątem wpływu na przestrzeń i środowisko, zgodnie z ustaleniami planów miejscowych.

RZĄŚNIK

Lokalizacja urządzeń OZE jest dopuszczalna, pod warunkiem sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, który określi wpływ tych urządzeń na ład przestrzenny i walory przyrodnicze. Należy unikać lokalizacji farm fotowoltaicznych w granicach obszarów chronionych krajobrazowo.

ZABRODZIE

Lokalizacja instalacji OZE o dużej mocy jest dopuszczalna po spełnieniu rygorystycznych wymogów dotyczących ochrony krajobrazu i środowiska, przy czym preferowane jest wykorzystanie terenów o niższej wartości przyrodniczej. Realizacja takich inwestycji wymaga każdorazowo ustaleń w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

ZASADY LOKALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ MOGĄCYCH ZNACZĄCO ODDZIAŁYWAĆ NA ŚRODOWISKO

WYSZKÓW

Dla utrzymania czystego środowiska i przeciwdziałania uciążliwościom rysują się następujące kierunki działań:

- konsekwentne unikanie lokalizacji przedsięwzięć generujących duże emisje zanieczyszczeń powietrza,
- ścieków, odpadów, obiektów wodochłonnych;
- prowadzenie działań na rzecz prawidłowej gospodarki ściekowej i gospodarki odpadami;
- sukcesywne wprowadzanie kanalizacji na tereny zabudowy wiejskiej;
- prowadzenie monitoringu zrekultywowanego składowiska odpadów w Skuszewie oraz jego użytkowanie zgodnie z przeznaczeniem określonym w planie miejscowym: US- usługi sportu i rekreacji.
- unikanie lokalizacji obiektów wrażliwych na uciążliwość hałasu w sąsiedztwie linii kolejowej;

SOMIANKA

Studium nakłada ograniczenia w lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, szczególnie w strefach ochrony wód i na obszarach chronionych. Dąży się do:

- Unikania lokalizacji uciążliwej produkcji w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej.
- Zapewnienia pasów zieleni izolacyjnej wokół terenów przemysłowych.
- Rygorystycznego przestrzegania norm emisji hałasu i zanieczyszczeń, szczególnie wzdłuż drogi krajowej nr 62.

DŁUGOSIODŁO

Polityka przestrzenna gminy zmierza do unikania lokalizacji obiektów uciążliwych w sąsiedztwie terenów zabudowy mieszkaniowej oraz obszarów chronionych. Rekomendowane jest zapewnienie odpowiednich pasów izolacyjnych, prawidłowa gospodarka ściekowa i odpadowa oraz ścisłe przestrzeganie norm ochrony powietrza i hałasu.

BRAŃSZCZYK

Polityka gminy zakłada unikanie lokalizacji przedsięwzięć uciążliwych dla środowiska w pobliżu zabudowy mieszkaniowej oraz terenów cennych przyrodniczo. Wymagane jest zapewnienie

odpowiednich systemów ochrony powietrza, wód i gleb oraz zastosowanie rozwiązań technicznych minimalizujących emisję hałasu i zanieczyszczeń.

RZĄŚNIK

Polityka przestrzenna gminy wyklucza lokalizację przedsięwzięć o wysokiej uciążliwości w pobliżu terenów zabudowy mieszkaniowej oraz w obszarach cennych przyrodniczo. Wymagane jest zapewnienie pełnej izolacji sanitarnej i akustycznej oraz rygorystyczne przestrzeganie przepisów o ochronie środowiska.

ZABRODZIE

Polityka gminy Zabrodzie zakłada rygorystyczne ograniczanie lokalizacji obiektów uciążliwych w sąsiedztwie terenów zabudowy mieszkaniowej oraz obszarów chronionych. Konieczne jest zapewnienie odpowiednich systemów ochrony środowiska, w tym zabezpieczeń przeciwhałasowych oraz szczelnych układów odprowadzania ścieków, dla wszystkich przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

WYSZKÓW

Kształtowanie rolniczej i leśnej przestrzeni powinno uwzględniać wykorzystanie najlepszych gruntów pod uprawy i pastwiska, zachowanie równowagi między terenami rolnymi i leśnymi oraz promowanie efektywnej i wyspecjalizowanej produkcji przy jednoczesnej ochronie środowiska.

SOMIANKA

Ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej polega na ograniczaniu przeznaczania gruntów klas I-III na cele nierolnicze oraz wspieraniu rozwoju gospodarstw specjalistycznych. W zakresie gospodarki leśnej dąży się do zwiększenia lesistości gminy poprzez zalesianie gruntów najsłabszych oraz ochronę istniejących kompleksów leśnych przed fragmentacją wynikającą z zabudowy letniskowej.

DŁUGOSIODŁO

Priorytetem jest ochrona zasobów leśnych przed fragmentacją oraz utrzymanie produkcyjności rolniczej najlepszych gruntów. Dopuszcza się zalesianie gruntów marginalnych rolniczo.

BRAŃSZCZYK

Ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej polega na preferowaniu wykorzystania gruntów najlepszych klas na cele rolnicze. W zakresie polityki przestrzennej gminy dąży się do ochrony trwałości kompleksów leśnych, w szczególności poprzez ograniczanie ich fragmentacji oraz przekształcania na cele nieleśne.

RZĄŚNIK

Priorytetem jest zachowanie trwałości terenów leśnych oraz ochrona najlepszych gruntów rolniczych przed nieuzasadnionym przekształcaniem na cele nierolnicze. Gmina wspiera racjonalną gospodarkę leśną.

ZABRODZIE

Ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej polega na promowaniu efektywnego wykorzystania gruntów rolnych wysokich klas bonitacyjnych. W zakresie leśnictwa priorytetem jest ochrona istniejących kompleksów leśnych oraz promowanie zrównoważonej gospodarki leśnej.

WYSZKÓW

Jako obszary wymagające przekształceń i rehabilitacji na terenie gminy Wyszków określa się zdegradowane przestrzennie, urbanistycznie i architektonicznie tereny położone w centrum miasta ograniczone ulicami: Dworcową, Świętojańską (dawniej: I Armii Wojska Polskiego), skarpą rzeki Bug i linią kolejową PKP, a zwłaszcza teren ograniczony ulicami Pułtuską, Daszyńskiego, Kościuszki i 11 Listopada.

Na wskazanych obszarach zakłada się realizację działań, polegających w szczególności na poprawie ładu przestrzennego i estetyki zabudowy, modernizacji oraz adaptacji obszarów. Działania te powinny uwzględniać ochronę walorów krajobrazowych doliny rzeki Bug oraz dążenie do poprawy jakości środowiska i warunków życia mieszkańców. Dodatkowo na terenie gminy znajdują się cztery wyznaczone podobszary rewitalizacji, na których realizowane działania mają być ukierunkowane na przywracanie funkcji społecznych, gospodarczych i przestrzennych zdegradowanym obszarom, zgodnie z gminnym programem rewitalizacji.

SOMIANKA

Jako obszary wymagające działań rehabilitacyjnych i porządkowych wskazuje się tereny po dawnych bazach kółek rolniczych oraz zdegradowane fragmenty zabudowy pofolwarcznej. Kierunki działań obejmują rekultywację terenów poeksploatacyjnych (np. po wydobyciu kruszyw) oraz estetyzację przestrzeni publicznych w centrach wsi, ze szczególnym uwzględnieniem otoczenia obiektów użyteczności publicznej w Somiance.

DŁUGOSIODŁO

Na terenie gminy Długosiodło nie występują rozległe obszary wymagające kompleksowej rewitalizacji. Wskazuje się jednak na potrzebę ciągłej poprawy funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznych w ramach funduszu sołeckiego oraz bieżącej dbałości o stan zagospodarowania działek. Wymieniane w dokumentach działania rekultywacyjne dotyczą głównie byłych składowisk odpadów, zgodnie z przepisami odrębnymi.

BRAŃSZCZYK

Gmina podejmuje działania zmierzające do poprawy funkcjonalności i estetyki przestrzeni zdegradowanych (np. dawne tereny gospodarcze czy obiekty pofolwarczne). Rewitalizacja obszarów wiejskich odbywa się poprzez projekty poprawy infrastruktury technicznej oraz zagospodarowanie terenów publicznych, przy wsparciu ze środków zewnętrznych i funduszu sołeckiego.

RZĄŚNIK

Na terenie gminy Rząśnik działania rewitalizacyjne obejmują poprawę estetyki i funkcjonalności centrów miejscowości poprzez inwestycje w infrastrukturę publiczną. Dąży się do sukcesywnego porządkowania terenów zdegradowanych, w tym do rekultywacji terenów po byłej eksploatacji surowców, zgodnie z przyjętymi przepisami prawa.

ZABRODZIE

Na terenie gminy Zabrodzie działania koncentrują się na poprawie stanu zagospodarowania przestrzeni wiejskich oraz estetyzacji terenów po byłych obiektach gospodarczych. Gmina realizuje projekty poprawy infrastruktury publicznej w ramach programów rewitalizacji wiejskiej, dbając o zachowanie lokalnej specyfiki i ładu przestrzennego.

10.WYKAZ PROJEKTÓW KLUCZOWYCH

Projekty kluczowe Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Obszaru Funkcjonalnego miasta Wyszkowa na lata 2026-2050 stanowią wykaz działań zintegrowanych o charakterze i znaczeniu ponadlokalnym (**tabela 8**). Pozostałe projekty uzupełniające przedstawione zostały w **załączniku 2**.

Tabela 8. Wykaz projektów kluczowych

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu	Podmiot realizujący	Szacunkowa kwota [PLN]	Źródło finansowania	Okres realizacji	Zgodność z celami operacyjnymi
1.	Budowa kładki pieszo-rowerowej na rzece Bug w Brańszczyku do Kamieńczyka	Określenie warunków gruntowych i wodnych do posadowienia konstrukcji, opracowanie organizacji ruchu dla kładki, budowa i montaż konstrukcji kładki pieszo-rowerowej, utworzenie infrastruktury dojazdowej do kładki z istniejącymi ciągami pieszo-jezdnymi,	Gmina Brańszczyk Gmina Wyszków	14 000 000,00	fundusze UE, Bank Gospodarstwa Krajowego, Urząd Marszałkowski, Urząd Wojewódzki, budżet gminy	2025-2050	5.2. Rozwój infrastruktury technicznej wspierającej funkcjonowanie obszaru funkcjonalnego 7.1. Rozwój infrastruktury dla codziennej mobilności pieszej i rowerowej
2.	Budowa nowej biblioteki i domu kultury im. M. Żwirskiej w Brańszczyku	budowa nowego budynku biblioteki i domu kultury z pełnym zapleczem,	Gmina Brańszczyk	11 500 000,00	fundusze UE, Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa, środki JST (powiat, gminy)	2026-2050	4.2. Wzmacnianie tożsamości lokalnej oraz ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego obszaru funkcjonalnego
3.	Budowa Szpitalnego Oddziału Ratunkowego (SOR) wraz z Blokiem Operacyjnym w SPZZOZ w Wyszkowie	Budowa nowego budynku Bloku Operacyjnego i Szpitalnego Oddziału Ratunkowego wraz z zagospodarowaniem terenu oraz niezbędną infrastrukturą techniczną	Powiat Wyszkowski/ SPZZOZ	90 000 000,00	fundusze UE, środki krajowe (w tym budżetu państwa), środki JST (powiat, gminy), środki pochodzące z funduszy celowych	2026-2029	1.1. Wzmacnianie zintegrowanego systemu usług społecznych i zdrowotnych w skali obszaru funkcjonalnego 1.2. Wspieranie rozwoju demograficznego oraz przyjaznego środowiska dla rodzin i dzieci
4.	Modernizacja Bloku Porodowego wraz z Salą Cięć Oddziału Ginekologiczno - Położniczego w	Przebudowa (modernizacja) Bloku Porodowego wraz z salą cięć Oddziału Ginekologiczno-Położniczego na piętrze 1 w SPZZOZ w Wyszkowie	Powiat Wyszkowski/ SPZZOZ	8 000 000,00	fundusze UE, środki krajowe (w tym budżetu państwa), środki JST (powiat, gminy), środki pochodzące z funduszy celowych	2026-2027	1.1. Wzmacnianie zintegrowanego systemu usług społecznych i zdrowotnych w skali obszaru funkcjonalnego 1.2. Wspieranie rozwoju demograficznego oraz przyjaznego środowiska dla rodzin i dzieci

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu	Podmiot realizujący	Szacunkowa kwota [PLN]	Źródło finansowania	Okres realizacji	Zgodność z celami operacyjnymi
	SPZZOZ w Wyszkowie						
5.	Zagospodarowanie powierzchni Szpitalnego Oddziału Ratunkowego z przeznaczeniem na Przychodnię Przyszpitalną na terenie SPZZOZ w Wyszkowie	W zakresie zadania przewiduje się przebudowę, remont i dostosowanie istniejących pomieszczeń po obecnie funkcjonującym Oddziale Ratunkowym na potrzeby ambulatorium szpitalnego, po przeniesieniu Oddziału Ratunkowego do nowego budynku.	Powiat Wyszkowski/ SPZZOZ	5 000 000,00	fundusze UE, środki krajowe (w tym budżetu państwa), środki JST (powiat, gminy), środki pochodzące z funduszy celowych	2029-2031	1.1. Wzmacnianie zintegrowanego systemu usług społecznych i zdrowotnych w skali obszaru funkcjonalnego 1.2. Wspieranie rozwoju demograficznego oraz przyjaznego środowiska dla rodzin i dzieci
6.	Zakład Opieki Leczniczej wraz z pracownią fizjoterapii geriatrycznej na terenie SPZZOZ w Wyszkowie	Wybudowanie budynku wolnostojącego dwukondygnacyjnego na terenie SPZZOZ w Wyszkowie.	Powiat Wyszkowski/ SPZZOZ	50 000 000,00	fundusze UE, środki krajowe (w tym budżetu państwa), środki JST (powiat, gminy), środki pochodzące z funduszy celowych	2033-2036	1.1. Wzmacnianie zintegrowanego systemu usług społecznych i zdrowotnych w skali obszaru funkcjonalnego 1.2. Wspieranie rozwoju demograficznego oraz przyjaznego środowiska dla rodzin i dzieci
7.	Remont zespołu pałacowo-parkowego w Dębinkach (Muzeum Cypriana Norwida)	Projekt obejmuje remont i konserwację zespołu pałacowo-parkowego w Dębinkach, w tym prace budowlane, restauratorskie oraz zagospodarowanie terenu parku. Celem przedsięwzięcia jest poprawa stanu technicznego obiektu, ochrona dziedzictwa kulturowego oraz zwiększenie jego dostępności dla mieszkańców i turystów	Muzeum Cypriana Norwida w Dębinkach	70 000 000,00	fundusze UE, fundusze norweskie i EOG, środki krajowe (w tym budżetu państwa MKiDN), środki JST (powiat, gminy), środki pochodzące z funduszy celowych	2028-2031	4.1. Rozwój oferty turystycznej i rekreacyjnej wykorzystującej walory przyrodnicze obszaru funkcjonalnego 4.2. Wzmacnianie tożsamości lokalnej oraz ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego obszaru funkcjonalnego
8.	Budowa sali teatralno-koncertowej	Umożliwienie Muzeum prezentowania oferty teatralnej,	Muzeum Cypriana	30 000 000,00	fundusze UE, fundusze norweskie i EOG, środki krajowe	2031-2035	4.2. Wzmacnianie tożsamości lokalnej oraz ochrona i promocja

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu	Podmiot realizujący	Szacunkowa kwota [PLN]	Źródło finansowania	Okres realizacji	Zgodność z celami operacyjnymi
		koncertowej, widowiskowej i biznesowej przez cały rok.	Norwida w Dębinkach		(w tym budżetu państwa MKiDN), środki JST (powiat, gminy), środki pochodzące z funduszy celowych		dziedzictwa kulturowego obszaru funkcjonalnego
9.	Remont obiektów zabytkowych, w tym obiektów sakralnych na terenie powiatu wyszkowskiego	Tworzenie warunków do zrównoważonej ochrony dziedzictwa kulturowego i wykorzystania jago wartości dla rozwoju społecznego obecnych i przyszłych pokoleń	Gmina Wyszków, Gmina Brańszczyk, Gmina Długosiodło, Gmina Zabrodzie, Gmina Rząśnik, Gmina Somianka, Powiat Wyszkowski	50 000 000,00	środki krajowe (w tym budżetu państwa MKiDN), fundusze UE, środki JST (powiat, gminy), środki pochodzące z funduszy celowych	2027-2050	4.2. Wzmacnianie tożsamości lokalnej oraz ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego obszaru funkcjonalnego
10.	Budowa mostu na rzece Bug w ramach Obwodnicy Aglomeracji Warszawskiej trasy S50	Budowa mostu na rzece Bug na terenie powiatu wyszkowskiego jako kluczowego elementu Obwodnicy Aglomeracji Warszawskiej w ciągu trasy S50 będzie miała na celu usprawnienie ruchu tranzytowego oraz odciążenie istniejącej sieci drogowej, w szczególności ograniczenie natężenia ruchu w rejonie wjazdu do Wyszkowa i powstawania	GDDKiA	400 000 000,00	środki krajowe, fundusze UE, środki JST (powiat, gminy),	2035-2040	6.1. Poprawa powiązań transportowych z Wyszkowem i Warszawą

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu	Podmiot realizujący	Szacunkowa kwota [PLN]	Źródło finansowania	Okres realizacji	Zgodność z celami operacyjnymi
		zatorów komunikacyjnych. Inwestycja obejmuje realizację przeprawy mostowej wraz z dojazdami, infrastrukturą towarzyszącą oraz dostosowaniem układu komunikacyjnego do standardów drogi ekspresowej. Powstanie mostu znacząco poprawi dostępność komunikacyjną regionu, zwiększy bezpieczeństwo ruchu oraz wzmocni potencjał rozwojowy powiatu wyszkowskiego i całego obszaru metropolitalnego Warszawy.					
11.	Rewitalizacja parku kolejowego wraz z terenem przyległym	Projekt obejmuje uporządkowanie i przygotowanie terenu oraz wykonanie nasadzeń zieleni, w tym drzew, krzewów i roślinności ozdobnej. W ramach inwestycji utworzona zostanie przestrzeń do wypoczynku i spotkań, a także nastąpi zagospodarowanie terenów przyległych i przebudowa istniejącej infrastruktury towarzyszącej, w tym dróg oraz ciągów pieszo-jezdnych.	Gmina Wyszków	9 000 000,00	środki własne Gminy Wyszków Pomoc finansowa innych JST Pomoc finansowa z budżetu Państwa Środki zewnętrzne z programów dofinansowań - krajowe Środki zewnętrzne z programów dofinansowań - UE	2026-2030	4.1 Rozwój oferty turystycznej i rekreacyjnej wykorzystującej walory przyrodnicze obszaru funkcjonalnego; 5.3 Podnoszenie jakości zagospodarowania przestrzeni oraz estetyki miejscowości obszaru funkcjonalnego; 7.1. Rozwój infrastruktury dla codziennej mobilności pieszej i rowerowej
12.	Rozwój tożsamości lokalnej w oparciu o dziedzictwo kulturowe i historyczne	Działania związane z ochroną, popularyzacją i wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa kulturowego oraz historycznego w celu wzmacniania tożsamości	Gmina Wyszków	40 000 000,00	środki własne Gminy Wyszków Pomoc finansowa innych JST Pomoc finansowa z	2026-2035	4.2. Wzmacnianie tożsamości lokalnej oraz ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego obszaru funkcjonalnego

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu	Podmiot realizujący	Szacunkowa kwota [PLN]	Źródło finansowania	Okres realizacji	Zgodność z celami operacyjnymi
		mieszkańców i promocji regionu. W szczególności planuje się: 1. utworzenie Muzeum Ziemi Wyszkowskiej, które będzie gromadzić, chronić i prezentować dziedzictwo historyczne, kulturowe oraz społeczne regionu; 2. gromadzenie i opracowywanie zbiorów związanych z historią Wyszkowa i okolic, w tym dokumentów, fotografii, pamiątek, narzędzi, elementów wyposażenia dawnych gospodarstw oraz materiałów dotyczących życia codziennego mieszkańców; 3. prezentację i popularyzację lokalnych tradycji, w szczególności dziedzictwa związanego z flisactwem na rzece Bug oraz kulturą Kurpie Białe, obejmującą zwyczaje, stroje ludowe, rzemiosło, muzykę i obrzędy, umiejętności etniczne; 4. organizację wystaw stałych i czasowych, warsztatów, lekcji muzealnych oraz wydarzeń edukacyjnych i kulturalnych skierowanych do mieszkańców, dzieci i młodzieży; 5 .digitalizację i archiwizację lokalnych zasobów historycznych, w tym relacji mieszkańców, archiwalnych zdjęć			budżetu Państwa Środki zewnętrzne z programów dofinansowań - krajowe Środki zewnętrzne z programów dofinansowań - UE		

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu	Podmiot realizujący	Szacunkowa kwota [PLN]	Źródło finansowania	Okres realizacji	Zgodność z celami operacyjnymi
		oraz materiałów dokumentujących dziedzictwo regionu; 6. współpracę z lokalnymi organizacjami, twórcami ludowymi, szkołami oraz instytucjami kultury w zakresie popularyzacji tradycji i historii regionu; 7. wykorzystanie dziedzictwa kulturowego w promocji turystycznej, m.in. poprzez tworzenie ścieżek tematycznych, wydarzeń historycznych i rekonstrukcji związanych z dawnymi tradycjami regionu.					
13.	Rozwój zintegrowanej sieci szlaków pieszych i rowerowych o znaczeniu ponadlokalnym	Planowany zakres zadania obejmuje rozwój spójnej, ponadlokalnej sieci ścieżek funkcjonalno-użytkowych, w tym przede wszystkim tras pieszych, rowerowych oraz rekreacyjnych, służących codziennej mobilności mieszkańców, turystyce oraz integracji przestrzennej gmin. Działania będą ukierunkowane na poprawę dostępności komunikacyjnej, bezpieczeństwa ruchu oraz zwiększenie atrakcyjności przyrodniczo-rekreacyjnej obszaru.	Gmina Wyszków, Powiat Wyszkowski	25 000 000,00	środki własne Gminy Wyszków Pomoc finansowa innych JST Pomoc finansowa z budżetu Państwa Środki zewnętrzne z programów dofinansowań - krajowe Środki zewnętrzne z programów dofinansowań - UE	2026-2035	7.1. Rozwój infrastruktury dla codziennej mobilności pieszej i rowerowej 8.2. Wzmocnienie współpracy międzygminnej w planowaniu i zarządzaniu mobilnością
14.	Ścieżka rowerowa - "Mazowiecki Trakt Historyczny"	Celem projektu jest budowanie w lokalnej społeczności świadomości walorów	Gmina Wyszków,	10 000 000,00	środki JST (gminy, powiat), Pomoc finansowa	2026-2035	4.1. Rozwój oferty turystycznej i rekreacyjnej wykorzystującej

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu	Podmiot realizujący	Szacunkowa kwota [PLN]	Źródło finansowania	Okres realizacji	Zgodność z celami operacyjnymi
		historyczno-przyrodniczych w otaczającym nas środowisku, teren, przez który będzie przebiegać ścieżka rowerowa jest bardzo bogaty historycznie i przyrodniczo (min. wydmy Lucynowsko-Mostowieckie, Fidest- miejscowość związana z Kard. Wyszyńskim oraz Powstaniem Styczniowym). Projekt może mieć zasięg szerszy - powiatowy. Po pełnym jego wykonaniu będzie on spełniał funkcję turystyczno- rekreacyjną, przyczyni się do propagowania aktywności fizycznej. Będzie to miejsce, z którego w szerokim zakresie korzystać będą mogli mieszkańcy całej aglomeracji wyszkowskiej.	Powiat Wyszkowski		innych JST Pomoc finansowa z budżetu Państwa Środki zewnętrzne z programów dofinansowań - krajowe Środki zewnętrzne z programów dofinansowań - UE		walory przyrodnicze obszaru funkcjonalnego 4.2. Wzmacnianie tożsamości lokalnej oraz ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego obszary funkcjonalnego 4.3. Rozwój aktywnego stylu życia oraz sportu wśród mieszkańców obszaru funkcjonalnego 7.1. Rozwój infrastruktury dla codziennej mobilności pieszej i rowerowej
15.	Tworzenie i rozwój ponadlokalnej oferty oraz produktów turystycznych	Działania zmierzające do tworzenia, rozwijania i promocji spójnej ponadlokalnej oferty turystycznej opartej na walorach przyrodniczych, kulturowych i historycznych obszaru. Celem zadania jest integracja potencjałów turystycznych poszczególnych gmin oraz budowa rozpoznawalnych produktów turystycznych przyciągających odwiedzających z regionu i kraju. W ramach zadania planuje się w	Gmina Wyszków, Gmina Brańszczyk, Gmina Długosiodło, Gmina Zabrodzie, Gmina Rząśnik , Gmina Somianka	15 000 000,00	środki własne Gminy Wyszków Pomoc finansowa innych JST Pomoc finansowa z budżetu Państwa Środki zewnętrzne z programów dofinansowań - krajowe Środki zewnętrzne z programów dofinansowań - UE	2026-2035	4.1. Rozwój oferty turystycznej i rekreacyjnej wykorzystującej walory przyrodnicze obszaru funkcjonalnego

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu	Podmiot realizujący	Szacunkowa kwota [PLN]	Źródło finansowania	Okres realizacji	Zgodność z celami operacyjnymi
		szczególności: 1. identyfikację i rozwój ponadlokalnych produktów turystycznych opartych na walorach przyrodniczych, krajobrazowych oraz dziedzictwie kulturowym regionu; 2. wykorzystanie potencjału turystycznego rzeki Bug, w tym rozwój turystyki wodnej, kajakowej oraz inicjatyw nawiązujących do tradycji flisackich; 3 . promocję dziedzictwa kulturowego i etnograficznego regionu, w tym tradycji i kultury Kurpie Białe, obejmującej rzemiosło ludowe, obrzędy, kuchnię regionalną oraz wydarzenia kulturalne; 4. tworzenie tematycznych szlaków turystycznych (np. kulturowych, przyrodniczych, historycznych lub kulinarnych) łączących najważniejsze atrakcje obszaru; 5 .rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, w tym punktów informacji turystycznej, miejsc odpoczynku, oznakowania atrakcji, bazy towarzyszącej oraz elementów małej architektury; 6. organizację i rozwój wydarzeń oraz inicjatyw promujących					

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu	Podmiot realizujący	Szacunkowa kwota [PLN]	Źródło finansowania	Okres realizacji	Zgodność z celami operacyjnymi
		region, takich jak festiwale, jarmarki, wydarzenia plenerowe czy rekonstrukcje historyczne; 7. współpracę między samorządami, organizacjami pozarządowymi, instytucjami kultury oraz przedsiębiorcami w zakresie tworzenia i promocji wspólnej oferty turystycznej; 8. prowadzenie działań promocyjnych i informacyjnych, w tym przygotowanie materiałów promocyjnych, kampanii wizerunkowych oraz narzędzi cyfrowych wspierających promocję regionu.					
16.	Budowa kładki przez rzekę Bug	Planowany zakres zadania obejmuje przygotowanie i realizację inwestycji polegającej na budowie kładki pieszo-rowerowej przez rzekę Bug, łączącej obszar miasta Wyszków z Rybienkiem Leśnym. Inwestycja ma na celu poprawę dostępności komunikacyjnej między obiema częściami miasta, rozwój mobilności aktywnej oraz zwiększenie atrakcyjności rekreacyjnej i turystycznej terenów nadbużańskich.	Gmina Wyszków	50 000 000,00	środki własne Gminy Wyszków Pomoc finansowa innych JST Pomoc finansowa z budżetu Państwa Środki zewnętrzne z programów dofinansowań - krajowe Środki zewnętrzne z programów dofinansowań - UE	2026-2035	7.1. Rozwój infrastruktury dla codziennej mobilności pieszej i rowerowej
17.	Rozwój systemu ochrony ludności i obrony cywilnej	Zadanie obejmuje zakup sprzętu i pojazdów na potrzeby ochrony ludności obrony cywilnej, budowę i modernizację, miejsc	Gmina Wyszków Gmina Długosiodło	500 000 000,00	środki krajowe (w tym budżetu państwa), środki JST (powiat, gminy),	2026-2036	1.3 Rozwój kapitału społecznego oraz nowoczesnych form współzarządzania w obszarze funkcjonalnym

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu	Podmiot realizujący	Szacunkowa kwota [PLN]	Źródło finansowania	Okres realizacji	Zgodność z celami operacyjnymi
	oraz infrastruktury bezpieczeństwa	doraźnego schronienia, budowli ochronnych oraz magazynów zasobów ochrony ludności i obrony cywilnej, a także rozwój i modernizację systemów ostrzegania i alarmowania ludności oraz systemów łączności, w tym także modernizację Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego w celu zwiększenia odporności na sytuacje kryzysowe, poprawy skuteczności reagowania służb oraz zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom. Ponadto w ramach zadania planowany jest remont mostu na rzece Liwiec, którego stan techniczny wymaga podjęcia działań inwestycyjnych. Obiekt stanowi ważny element lokalnej infrastruktury komunikacyjnej, zapewniający ciągłość połączeń transportowych oraz sprawny dojazd służb ratowniczych. Realizacja inwestycji przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa użytkowników, zwiększenia dostępności komunikacyjnej oraz wzmocnienia odporności na sytuacje kryzysowe.	Gmina Zabrodzie Powiat Wyszkowski		środki pochodzące z funduszy celowych, środki UE		

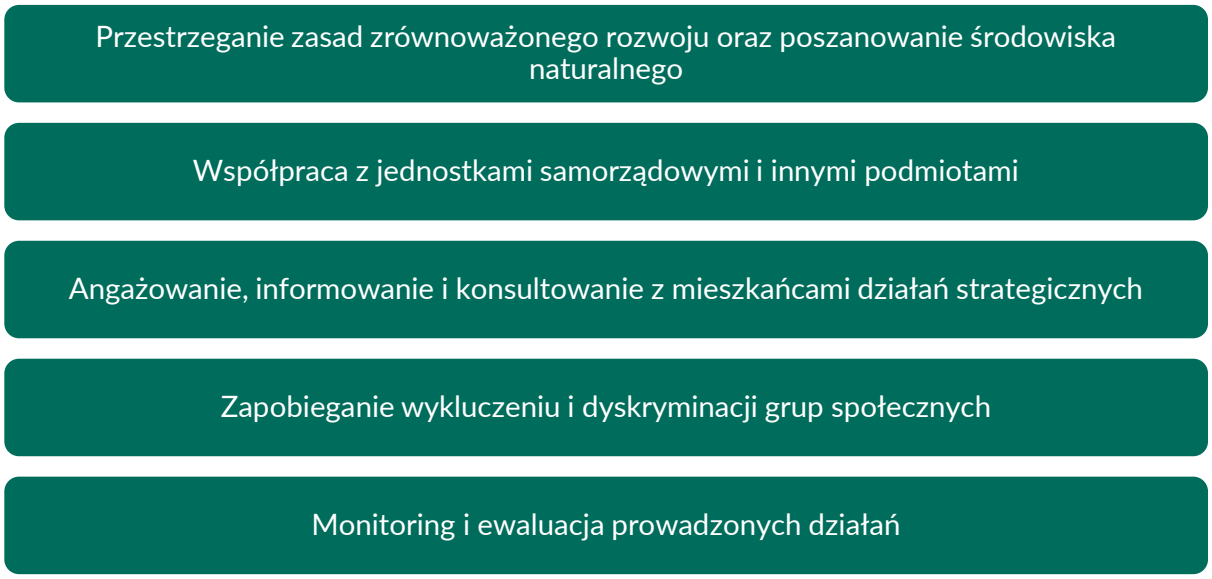
Źródło: opracowanie własne

11.SYSTEM REALIZACJI I FINANSOWANIA STRATEGII

11.1. SYSTEM WDRAŻANIA

Strategia Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego miasta Wyszkowa na lata 2026-2050 jest jednym z najważniejszych dokumentów kierunkowych, który określa długoterminowe cele oraz priorytety działań służących zrównoważonemu rozwojowi miasta i jego obszaru funkcjonalnego. Kluczową rolę w realizacji zapisów Strategii odgrywają jednostki samorządu terytorialnego wchodzące w skład porozumienia. Proces wdrażania Strategii powinien być oparty na zasadach zaprezentowanych w poniższym schemacie:

Schemat 3. Główne zasady wdrażania Strategii

Źródło: opracowanie własne

Realizacja działań w ramach Strategii OF miasta Wyszkowa na lata 2026–2050 w wielu przypadkach wykracza poza zakres formalnych kompetencji poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego. Z tego względu rola władz samorządowych nie powinna ograniczać się wyłącznie do wykonywania zadań administracyjnych. Istotne jest podejmowanie działań inicjujących rozwój, a także budowanie i wzmacnianie współpracy z partnerami społecznymi, gospodarczymi oraz instytucjonalnymi działającymi na terenie obszaru funkcjonalnego. Równocześnie ważne pozostaje wspieranie inicjatyw wpisujących się w długofalowe kierunki rozwoju określone w Strategii.

Wdrażanie Strategii Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego miasta Wyszkowa na lata 2026–2050 stanowi proces długofalowy i dynamiczny, wymagający stałej obserwacji oraz oceny czynników wpływających na skuteczność podejmowanych działań. Istotnym elementem tego procesu jest również partycypacja społeczna, rozumiana jako aktywny udział mieszkańców w procesach decyzyjnych dotyczących rozwoju obszaru. Pozwala to na lepsze rozpoznanie potrzeb lokalnej społeczności oraz skuteczniejsze dostosowanie realizowanych działań do oczekiwań mieszkańców.

11.2. WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH

Dokumenty wykonawcze powinny być ściśle powiązane z założeniami oraz kierunkami działań określonymi w Strategii Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego miasta Wyszkowa na lata 2026–

2050. Kluczowe jest, aby odnosiły się do priorytetów Strategii, precyzując sposób realizacji celów operacyjnych w sposób przejrzysty i spójny z jej założeniami.

Każdy dokument wykonawczy powinien zawierać jasno określone cele i założenia, wskazywać konkretne działania wraz z harmonogramem ich realizacji oraz określać odpowiedzialne jednostki. Niezbędne jest również oszacowanie budżetu, wskazanie planowanych źródeł finansowania oraz opracowanie wskaźników monitorowania postępów, które umożliwią ocenę skuteczności podejmowanych działań.

Dokumenty powinny uwzględniać zasady zrównoważonego rozwoju oraz poszanowania środowiska naturalnego, a także zakładać współpracę z jednostkami samorządowymi i innymi podmiotami. Istotne jest angażowanie mieszkańców w proces podejmowania decyzji poprzez informowanie ich i konsultowanie działań strategicznych. Należy także przeciwdziałać wykluczeniu i dyskryminacji grup społecznych oraz zapewnić systematyczny monitoring i ewaluację prowadzonych działań.

Ponadto dokumenty wykonawcze muszą opierać się na wytycznych zapewniających ich spójność, przejrzystość i efektywność wdrażania. Powinny zawierać podstawy formalno-prawne, w tym odniesienia do obowiązujących ustaw regulujących tworzenie dokumentów samorządowych, a także do Strategii Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego miasta Wyszkowa na lata 2026-2050 i jej priorytetów.

11.3. RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Ustalenie ram finansowych oraz identyfikacja potencjalnych źródeł finansowania Strategii Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego miasta Wyszkowa na lata 2026–2050 jest niezbędne w świetle obowiązujących przepisów prawnych, w szczególności wynikających z Ustawy z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2024 r. poz. 862). Określenie sposobu i wysokości finansowania Strategii jest kluczowe dla skutecznego wdrażania wyznaczonych celów oraz przedsięwzięć strategicznych. Aby umożliwić realizację bardziej kosztownych i ambitnych projektów, oprócz wykorzystania środków własnych jednostek, przewidziano także możliwość pozyskiwania finansowania zewnętrznego, zarówno z sektora publicznego, jak i prywatnego.

Do źródeł finansowania mogą należeć między innymi:

- środki pochodzące z budżetu państwa w formie dotacji i programów rządowych;
- fundusze Unii Europejskiej, w tym Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny i Europejski Fundusz Społeczny Plus, Fundusz Spójności oraz Fundusze Europejskie dla Mazowsza, Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy,
- inne inicjatywy unijne, takie jak Norweski Mechanizm Finansowy, Mechanizm Finansowy EOG, Erasmus+ czy programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej;
- środki w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności;
- granty z Banku Ochrony Środowiska i Banku Gospodarstwa Krajowego;
- środki funduszy celowych, np. Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej, Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, PFRON.

W kontekście realizacji działań w zakresie mobilności przyjętych w ramach Strategii również zakłada się szerokie możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych. Pozyskiwanie bezzwrotnej pomocy ze środków Unii Europejskiej lub wyjątkowo niskooprocentowanych pożyczek dla miast (np. z Europejskiego Banku Inwestycyjnego) sprawia, że miasta i gminy

w mniejszym stopniu muszą posiłkować się środkami np. z emisji własnych obligacji. Obecnie głównym źródłem zewnętrznym umożliwiającym współfinansowanie działań związanych z mobilnością są środki pomocowe z Unii Europejskiej możliwe do pozyskania w ramach:

- programów krajowych, w tym przede wszystkim z takich jak: Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS),
- programu regionalnego na lata 2021–2027 Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021–2027,
- programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej (Interreg),
- pozostałych programów wsparcia (PPW).

Podobnie jak w latach 2014–2020 trwająca już perspektywa finansowa na lata 2021–2027 przynosi ustalony dla województwa mazowieckiego maksymalny poziom dofinansowania na poziomie 85% wydatków kwalifikowalnych. Mobilność miejska dalej pozostaje jednym z priorytetów polityki spójności, a utrzymanie wysokiego poziomu wsparcia umożliwi realizację projektów kluczowych dla jakości środowiska i życia mieszkańców. Równolegle, odblokowanie Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO) udostępniło samorządom dodatkowe środki z Unijnego Funduszu Odbudowy, stanowiące istotne wsparcie dla zielonej i cyfrowej transformacji regionu.

Poza środkami unijnymi możliwe jest również pozyskanie dofinansowania w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego, finansowanych przez trzy państwa należące do Europejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu – Norwegia, Islandia oraz Liechtenstein.

Źródłem finansowania zewnętrznego są także środki z budżetu państwa, dostępne w ramach programów i konkursów ogłaszanych przez instytucje krajowe, w tym m.in. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, urzędy wojewódzkie oraz poszczególne ministerstwa, np. w ramach Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg, Funduszu Rozwoju Przewozów Autobusowych czy naborów w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Mazowieckiego.

W rzeczywistości postpandemicznej istotnym wsparciem dla gmin są nowe mechanizmy finansowania inwestycji lokalnych, wprowadzone w ramach reformy systemu dochodów jednostek samorządu terytorialnego, które mają na celu zwiększenie ich potencjału inwestycyjnego oraz wsparcie zrównoważonego rozwoju. Źródłem finansowania, które może mieć coraz większe znaczenie w realizacji działań związanych z mobilnością, są również środki prywatne (ŚP), możliwe do pozyskania w ramach projektów Partnerstwa Publiczno-Prywatnego (PPP) lub samodzielnych inicjatyw podmiotów prywatnych, takich jak np. udostępnienie hulajnóg elektrycznych w modelu współdzielonym. Szczegółowy podział odpowiedzialności za realizację poszczególnych zadań zostanie określony w ramach odrębnego dokumentu.

12.MONITORING I EWALUACJA

12.1. ZAŁOŻENIA MONITORINGU

System monitorowania stanowi ważne narzędzie zarządzania rozwojem gmin i powiatu, pozwalając na systematyczną ocenę realizacji Strategii oraz podejmowanie działań korygujących w przypadku rozbieżności między założeniami a rzeczywistymi wynikami.

Monitoring obejmie analizę wskaźników rezultatu przypisanych do poszczególnych działań, ocenę postępów wdrażania Strategii, identyfikację napotkanych trudności oraz przygotowanie rekomendacji usprawnień. Systematyczne prowadzenie monitoringu wspiera realizację celów strategicznych, umożliwia szybkie reagowanie na zmiany otoczenia społeczno-gospodarczego oraz zapewnia przejrzystość i efektywność prowadzonych działań. Monitoring realizacji Strategii prowadzony będzie w sposób ciągły, przy czym raport podsumowujący postępy wdrażania Strategii sporządzany będzie nie rzadziej niż raz na 4 lata.

W strukturach jednostek samorządu terytorialnego tj., samorządów gmin i powiatu funkcjonują wydziały, komórki organizacyjne, samodzielne stanowiska pracy oraz jednostki organizacyjne, w których kompetencjach leży także nadzór i prowadzenie różnych działań związanych z organizacją oraz realizacją działań zaplanowanych w Strategii. Z ich funkcjonowaniem związana jest także współpraca z innymi jednostkami zewnętrznymi, m.in. w zakresie uzgodnień czy realizacji projektów.

Koordynatorem głównym procesu monitoringu jest Urząd Miejski w Wyszkowie, działający przy wsparciu Komitetu Sterującego Partnerstwa, w skład którego wchodzą przedstawiciele wszystkich jednostek samorządu terytorialnego tworzących obszar funkcjonalny. Za realizację poszczególnych działań i projektów odpowiedzialni są partnerzy Obszaru Funkcjonalnego Miasta Wyszkowa, zgodnie z zakresem przypisanych im zadań, kompetencji oraz rolą określoną w Strategii. Zadania te realizowane są za pośrednictwem właściwych komórek organizacyjnych, samodzielnych stanowisk pracy oraz jednostek organizacyjnych poszczególnych partnerów.

Każda z jednostek wchodzących w skład OF miasta Wyszkowa zobligowana jest do przekazywania informacji i danych dotyczących realizacji działań do Urzędu Miejskiego w Wyszkowie, które prezentować je będzie cyklicznie w formie monitoringu realizacji Strategii.

12.2. WSKAŹNIKI

Poniżej przedstawiono wskaźniki przypisane do działań realizowanych w ramach poszczególnych celów operacyjnych, które umożliwiają prowadzenie monitoringu poprzez ilościowe określenie osiąganych postępów (**tabela 9**). Tabela zawiera także informacje dotyczące oczekiwanych kierunków zmian, źródeł danych oraz jednostek odpowiedzialnych za ich pozyskanie. Wskaźniki te będą mierzone na potrzeby opracowania raportu podsumowującego postępy wdrażania Strategii, nie rzadziej niż raz na 4 lata w okresie od 2026 do 2050 roku.

Tabela 9. Wskaźniki rezultatów zaplanowanych działań

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Wskaźnik rezultatu	Kierunek zmiany do roku 2050	Źródło danych	Jednostka odpowiedzialna za pozyskanie danych
CS1. Wysoka jakość życia mieszkańców oraz silna, zintegrowana wspólnota lokalna obszaru funkcjonalnego	1.1 Wzmacnianie zintegrowanego systemu usług społecznych i zdrowotnych w skali obszaru funkcjonalnego	Liczba mieszkańców objętych usługami opiekuńczymi	↗	Raporty OPS	Ośrodki Pomocy Społecznej
		Liczba osób korzystających z usług teleopieki	↗	Raporty OPS	Ośrodki Pomocy Społecznej
		Liczba zrealizowanych programów polityki zdrowotnej	↗	Sprawozdania z realizacji programów zdrowotnych	Ośrodki Zdrowia, Urzędy Gmin, Starostwo Powiatowe
	1.2 Wspieranie rozwoju demograficznego oraz przyjaznego środowiska życia dla rodzin	Liczba miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych	↗	Rejestr żłobków i klubów dziecięcych, BDL GUS	Urzędy Gmin
		Liczba programów wspierających rodziny realizowanych przez samorządy	↗	Sprawozdania z realizacji programów społecznych	Urzędy Gmin, Ośrodki Pomocy Społecznej, PCPR
		Saldo migracji mieszkańców w wieku produkcyjnym	↗	BDL GUS	Urząd Miejski w Wyszkowie przy wsparciu Komitetu Sterującego Partnerstwa
	1.3 Rozwój kapitału społecznego oraz nowoczesnych form współzarządzania w obszarze funkcjonalnym	Liczba organizacji pozarządowych działających na terenie obszaru	↗	KRS, BDL GUS, ewidencja starosty	Urzędy Gmin, Starostwo Powiatowe
		Liczba zrealizowanych konsultacji społecznych	↗	Raport z konsultacji społecznych	Urzędy Gmin, Starostwo Powiatowe
		Liczba dostępnych e-usług	↗	Portale usług publicznych jednostek	Urzędy Gmin, Starostwo Powiatowe
CS2. Budowanie odporności klimatycznej oraz zrównoważonego gospodarowania zasobami środowiska w	2.1 Wzmacnianie adaptacji obszaru funkcjonalnego do zmian klimatu	Powierzchnia błękitno-zielonej infrastruktury	↗	Dokumentacja inwestycyjna jednostek	Urzędy Gmin
		Liczba zrealizowanych projektów z zakresu adaptacji do zmian klimatu	↗	Dokumentacja inwestycyjna jednostek	Urzędy Gmin, Starostwo Powiatowe
		Powierzchnia zbiorników retencyjnych	↗	Dokumentacja inwestycyjna jednostek, PGW Wody Polskie	Urzędy Gmin

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Wskaźnik rezultatu	Kierunek zmiany do roku 2050	Źródło danych	Jednostka odpowiedzialna za pozyskanie danych
obszarze funkcjonalnym	2.2 Ochrona i wzmacnianie zasobów środowiska oraz bioróżnorodności	Średnioroczne stężenie pyłów PM10 lub PM2.5		Generalny Inspektorat Ochrony Środowiska	Urząd Miejski w Wyszkowie przy wsparciu Komitetu Sterującego Partnerstwa
		Ilość odpadów zebranych selektywnie		BDL GUS	Urząd Miejski w Wyszkowie przy wsparciu Komitetu Sterującego Partnerstwa
		Liczba zrealizowanych działań edukacyjnych dotyczących środowiska		Sprawozdania jednostek organizacyjnych JST, szkoły	Urzędy gmin, Starostwo Powiatowe
	2.3 Wspieranie transformacji energetycznej oraz rozwoju gospodarki niskoemisyjnej	Liczba budynków poddanych termomodernizacji		Dane jednostek, sprawozdania z realizacji programów	Urzędy gmin, Starostwo Powiatowe
		Liczba instalacji odnawialnych źródeł energii		Dane jednostek, Urząd Regulacji Energetyki	Urzędy gmin, Starostwo Powiatowe
		Udział energii odnawialnej w zużyciu energii jednostek samorządowych		Dane jednostek	Urzędy gmin, Starostwo Powiatowe
CS3. Wzmacnianie konkurencyjności gospodarki oraz rozwój działalności gospodarczej wykorzystującej potencjał obszaru funkcjonalnego	3.1 Wzmacnianie przedsiębiorczości oraz gospodarki opartej na potencjale obszaru funkcjonalnego	Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych		CEIDG, REGON, BDL GUS	Urząd Miejski w Wyszkowie przy wsparciu Komitetu Sterującego Partnerstwa
		Liczba podmiotów działających w sektorze turystyki		CEIDG, REGON, BDL GUS	Urząd Miejski w Wyszkowie przy wsparciu Komitetu Sterującego Partnerstwa
		Liczba nowych przedsiębiorstw wprowadzonych do rejestru		CEIDG, REGON	Urząd Miejski w Wyszkowie przy wsparciu Komitetu Sterującego Partnerstwa
	3.2 Rozwój infrastruktury cyfrowej oraz wspieranie	Liczba punktów adresowych stanowiących białe plamy dostępności do internetu		Urząd Komunikacji Elektronicznej	Urząd Miejski w Wyszkowie przy wsparciu Komitetu Sterującego Partnerstwa

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Wskaźnik rezultatu	Kierunek zmiany do roku 2050	Źródło danych	Jednostka odpowiedzialna za pozyskanie danych
	cyfrowej transformacji gospodarki	Liczba zrealizowanych szkoleń z zakresu wykorzystania nowych technologii		Dane jednostek	Urzędy gmin, Starostwo Powiatowe
		Liczba dostępnych e-usług dla przedsiębiorców		Portale usług elektronicznych jednostek	Urzędy gmin
	3.3 Rozwijanie kompetencji mieszkańców oraz dostosowanie zasobów pracy do potrzeb gospodarki	Liczba osób uczestniczących w szkoleniach zawodowych		Sprawozdania urzędu pracy	Powiatowy Urząd Pracy
		Liczba realizowanych programów współpracy szkół z przedsiębiorcami		Sprawozdania jednostek organizacyjnych JST, szkoły	Starostwo Powiatowe
CS4. Rozwijanie atrakcyjności obszaru funkcjonalnego jako miejsca wypoczynku, aktywności i poznawania dziedzictwa kulturowego	4.1 Rozwój oferty turystycznej i rekreacyjnej wykorzystującej walory przyrodnicze obszaru funkcjonalnego	Długość wybudowanych lub zmodernizowanych tras rowerowych		Dokumentacja inwestycyjna jednostek	Urzędy Gmin, Starostwo Powiatowe
		Liczba turystów odwiedzających obszar funkcjonalny		BDL GUS	Urząd Miejski w Wyszkowie przy wsparciu Komitetu Sterującego Partnerstwa
		Liczba turystów zagranicznych odwiedzających obszar		BDL GUS	Urząd Miejski w Wyszkowie przy wsparciu Komitetu Sterującego Partnerstwa
	4.2 Wzmacnianie tożsamości lokalnej oraz ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego obszaru funkcjonalnego	Liczba odrestaurowanych obiektów zabytkowych		Dane jednostek, rejestr zabytków	Urzędy gmin, Starostwo Powiatowe
		Liczba zorganizowanych wydarzeń promujących dziedzictwo kulturowe regionu		Sprawozdania z działalności instytucji kultury	Urzędy gmin, instytucje kultury, Starostwo Powiatowe
	4.3 Rozwój aktywnego stylu życia oraz sportu wśród mieszkańców obszaru funkcjonalnego	Liczba obiektów sportowych dostępnych dla mieszkańców		Ewidencja obiektów sportowych jednostek	Urzędy gmin, Starostwo Powiatowe
		Liczba zorganizowanych wydarzeń sportowych lub rekreacyjnych		Dane jednostek	Urzędy gmin, Starostwo Powiatowe

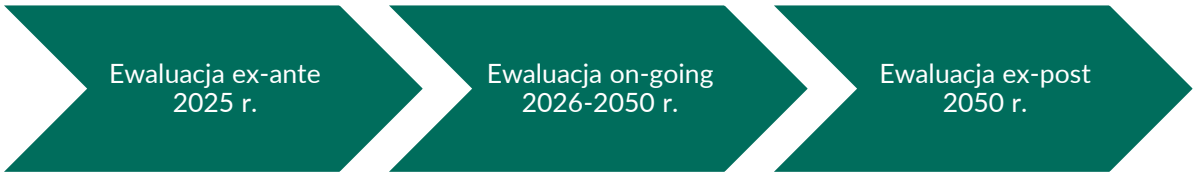
Cel strategiczny	Cel operacyjny	Wskaźnik rezultatu	Kierunek zmiany do roku 2050	Źródło danych	Jednostka odpowiedzialna za pozyskanie danych
		Liczba zarejestrowanych organizacji promujących aktywność fizyczną		KRS, ewidencja Starosty	Starostwo Powiatowe
CS5. Wzmacnianie spójności przestrzennej obszaru funkcjonalnego oraz poprawa jakości zagospodarowania przestrzeni	5.1 Wzmacnianie ładu przestrzennego oraz koordynacji planowania przestrzennego w obszarze funkcjonalnym	Powierzchnia terenów objętych Miejscowymi Planami Zagospodarowania Przestrzennego		Systemy Informacji Przestrzennej	Urzędy gmin
	5.2 Rozwój infrastruktury technicznej wspierającej funkcjonowanie obszaru funkcjonalnego	Długość wybudowanej lub zmodernizowanej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej		Dokumentacja inwestycyjna jednostek, BDL GUS	Urzędy gmin
		Liczba zrealizowanych ponadlokalnych projektów infrastrukturalnych (min. 2 jednostki samorządu terytorialnego)		Dokumentacja projektowa jednostek	Urzędy Gmin, Starostwo Powiatowe w Wyszkowie
	5.3 Podnoszenie jakości zagospodarowania przestrzeni oraz estetyki miejscowości obszaru funkcjonalnego	Liczba zrealizowanych projektów rewitalizacyjnych		Sprawozdania z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji	Urzędy Gmin
		Powierzchnia zmodernizowanych przestrzeni publicznych		Dokumentacja inwestycyjna jednostek	Urzędy Gmin, Starostwo Powiatowe w Wyszkowie
CS6. Zwiększenie dostępności i spójności systemu transportowego Obszaru Funkcjonalnego Wyszkowa		Liczba zintegrowanych węzłów przesiadkowych		Dokumentacja inwestycyjna jednostek	Urzędy Gmin, Starostwo Powiatowe
		Liczba parkingów B+R i P+R		Dokumentacja inwestycyjna jednostek	Urzędy Gmin, Starostwo Powiatowe
		Drogi rowerowe w przeliczeniu na 100 km2 w gminach obszaru funkcjonalnego miasta Wyszków		BDL GUS	Urząd Miejski w Wyszkowie przy wsparciu Komitetu Sterującego Partnerstwa
CS7. Rozwój mobilności bezpiecznej i niskoemisyjnej		Liczba stref uspokojonego ruchu na terenie OF Wyszków		Dane jednostek	Urzędy Gmin

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Wskaźnik rezultatu	Kierunek zmiany do roku 2050	Źródło danych	Jednostka odpowiedzialna za pozyskanie danych
		Liczba autobusów zero- i niskoemisyjnych we flotach operatorów łącznie wykorzystywanych do świadczenia usług transportu		Dane jednostki	Starostwo Powiatowe
CS8. Wzmocnienie zarzadzania mobilnością i integracji planowania przestrzennego i transportu		Liczba przyjętych wspólnych dla obszaru funkcjonalnego działań dot. komunikacji miejskiej, gminnej i powiatowej		Dane jednostek	Urzędy Gmin, Starostwo Powiatowe

Źródło: opracowanie własne

12.1. SYSTEM EWALUACJI

Monitoring stanowi kluczowe narzędzie oceny realizacji Strategii Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego miasta Wyszkowa, umożliwiając weryfikację poprawności jej wdrażania, zasadności podejmowanych działań oraz osiąganych rezultatów. Ewaluacja Strategii prowadzona będzie w trzech etapach: przed rozpoczęciem realizacji działań (ewaluacja ex-ante), w trakcie ich wdrażania (ewaluacja on-going) oraz po zakończeniu okresu obowiązywania Strategii (ewaluacja ex-post)

Ewaluacja ex-ante, przeprowadzana przed uchwaleniem dokumentu, pozwoli ocenić, czy zaproponowane cele i kierunki działań odpowiadają rzeczywistym potrzebom rozwojowym obszaru funkcjonalnego. Ewaluacja on-going obejmuje bieżące monitorowanie postępów wdrażania Strategii, analizę osiąganych rezultatów oraz identyfikację potrzeb aktualizacji dokumentu w odpowiedzi na zmieniające się warunki. Wyniki tej ewaluacji będą dokumentowane w sprawozdaniach przygotowywanych w cyklu czteroletnim we współpracy z jednostkami odpowiedzialnymi za realizację poszczególnych celów, a ewentualne modyfikacje Strategii zostaną poddane konsultacjom społecznym.

Natomiast ewaluacja ex-post, przeprowadzana po zakończeniu okresu obowiązywania Strategii, pozwoli ocenić stopień realizacji założeń, trwałość osiągniętych efektów oraz efektywność wykorzystania dostępnych środków finansowych. Dzięki takiemu systemowi monitoringu możliwe jest zarówno bieżące sterowanie procesem wdrażania Strategii, jak i wnioskowanie w zakresie przyszłych działań rozwojowych.

13.SPIS ELEMENTÓW GRAFICZNYCH

TABELE

Tabela 1. Zgodność celów Strategii z dokumentami wyższego szczebla 8

Tabela 2. Cele operacyjne i kierunki działań w ramach celu strategicznego „Wysoka jakość życia mieszkańców oraz silna, zintegrowana wspólnota lokalna obszaru funkcjonalnego” 24

Tabela 3. Cele operacyjne i kierunki działań w ramach celu strategicznego „Budowanie odporności klimatycznej oraz zrównoważonego gospodarowania zasobami środowiska w obszarze funkcjonalnym” 26

Tabela 4. Cele operacyjne i kierunki działań w ramach celu strategicznego „Wzmacnianie konkurencyjności gospodarki oraz rozwój działalności gospodarczej wykorzystującej potencjał obszaru funkcjonalnego” 27

Tabela 5. Cele operacyjne i kierunki działań w ramach celu strategicznego „Rozwijanie atrakcyjności obszaru funkcjonalnego jako miejsca wypoczynku, aktywności i poznawania dziedzictwa kulturowego” 28

Tabela 6. Cele operacyjne i kierunki działań w ramach celu strategicznego „Wzmacnianie spójności przestrzennej obszaru funkcjonalnego oraz poprawa jakości zagospodarowania przestrzeni” 29

Tabela 7. Kierunki działań w zakresie mobilności 32

Tabela 8. Wykaz projektów kluczowych 60

Tabela 9. Wskaźniki rezultatów zaplanowanych działań 74

Tabela 10. Kluczowe czynniki w ramach analizy SWOT 82

Tabela 11. Macierz S/O – czy mocna strona pozwoli wykorzystać szansę? 83

Tabela 12. Macierz S/T – czy mocna strona pozwoli na przezwyciężenie zagrożenia? 84

Tabela 13. Macierz W/O – czy słaba strona wstrzyma wykorzystanie szansy? 85

Tabela 14. Macierz W/T – czy słaba strona wzmocni negatywny skutek zagrożenia? 85

Tabela 15. Macierz odwrócona O/S - czy szansa wzmocni mocną stronę? 86

Tabela 16. Macierz odwrócona S/T – czy zagrożenie osłabi mocną stronę? 87

Tabela 17. Macierz odwrócona O/W – czy szansa pozwoli przezwyciężyć słabość? 88

Tabela 18. Macierz odwrócona T/W – Czy zagrożenie spotęguje słabość? 88

Tabela 19. Projekty uzupełniające w ramach obszaru „Solidarna wspólnota” 90

Tabela 20. Projekty uzupełniające w ramach obszaru "Odporność klimatyczna" 103

Tabela 21. Projekty uzupełniające w ramach obszaru "Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka" 108

Tabela 22. Projekty uzupełniające w ramach obszaru "Turystyka i aktywny styl życia oparty na dziedzictwie i walorach przyrodniczych” 111

Tabela 23. Projekty uzupełniające w ramach obszaru "Spójna i funkcjonalna przestrzeń" 113

Tabela 24. Projekty uzupełniające w ramach obszaru "Mobilność" 119

MAPY

Mapa 1. Struktura osadnicza Obszaru Funkcjonalnego miasta Wyszkowa 37

Mapa 2. Powiązania przyrodnicze Obszaru Funkcjonalnego miasta Wyszkowa 39

Mapa 3. Struktura transportowa Obszaru Funkcjonalnego miasta Wyszkowa 40

Mapa 4. Infrastruktura społeczna Obszaru Funkcjonalnego miasta Wyszkowa 41

Mapa 5. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Obszaru Funkcjonalnego miasta Wyszkowa 42

Mapa 6. Obszary strategicznej interwencji wyznaczone w Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030 44
Mapa 7. Obszary zagrożone trwałą marginalizacją i miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze 45
Mapa 8. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji w gminie Wyszków 46

SCHEMATY

Schemat 1. Kluczowe obszary współpracy w ramach Obszaru Funkcjonalnego miasta Wyszkowa 24
Schemat 2. Cele strategiczne rozwoju mobilności 32
Schemat 3. Główne zasady wdrażania Strategii 70

14.ZAŁĄCZNIKI

14.1. ANALIZA SWOT/TOWS

Pierwszym krokiem opracowania analizy był dobór kluczowych czynników w ramach analizy SWOT na podstawie przeprowadzonej Diagnozy społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej Obszaru Funkcjonalnego miasta Wyszkowa.

W poniższej **tabeli 10** przedstawiono kluczowe czynniki w podziale na: S – mocne strony, W – słabe strony, O – szanse, T – zagrożenia.

Tabela 10. Kluczowe czynniki w ramach analizy SWOT

S – mocne strony	W – słabe strony
S.1 Wysokie walory przyrodnicze doliny Bugu i terenów leśnych S.2 Bogate dziedzictwo kulturowe i tradycje lokalne (m.in. zabytki, Kurpie Białe, tradycje flisackie) S.3 Rosnąca aktywność społeczna mieszkańców i organizacji pozarządowych S.4 Relatywnie niskie bezrobocie na tle regionu S.5 Potencjał rolnictwa oraz lokalnych producentów żywności S.6 Dostępność terenów inwestycyjnych i przestrzeni rozwojowej S.7 Bliskość Warszawy i powiązania funkcjonalne z metropolią S.8 Istniejąca infrastruktura transportowa o znaczeniu regionalnym S.9 Dobre warunki do rozwoju turystyki przyrodniczej i aktywnej S.10 Rosnąca świadomość ekologiczna mieszkańców	W.1 Starzenie się społeczeństwa W.2 Odpływ młodych mieszkańców W.3 Niedostosowanie edukacji do rynku pracy W.4 Ograniczona dostępność części usług społecznych i zdrowotnych W.5 Nierówny dostęp do szybkiego internetu W.6 Deficyt infrastruktury turystycznej W.7 Ograniczona współpraca ponadlokalna samorządów W.8 Niedobór wysokiej jakości przestrzeni publicznych W.9 Tereny zagrożone powodzią W.10 Mała liczba miejsc pracy w nowoczesnych sektorach
O – szanse	**T - zagrożenia**
O.1 Fundusze UE na transformację klimatyczną O.2 Wzrost turystyki przyrodniczej O.3 Rozwój lokalnej żywności O.4 Cyfryzacja usług publicznych O.5 Rozwój kompetencji cyfrowych O.6 Wzrost znaczenia jakości życia poza metropoliami O.7 Rozwój OZE O.8 Współpraca samorządów w OF O.9 Edukacja ekologiczna O.10 Rosnące zainteresowanie sportem	T.1 Pogłębiające się trendy demograficzne T.2 Odpływ młodych do dużych miast T.3 Zmiany klimatu T.4 Zagrożenia powodziowe w dolinie Bugu T.5 Różnice rozwojowe regionów T.6 Wzrost kosztów energii T.7 Brak ładu przestrzennego T.8 Konkurencja o inwestorów T.9 Pogorszenie stanu środowiska T.10 Marginalizacja obszarów wiejskich

Źródło: opracowanie własne

Następnie dokonano analizy krzyżowej kluczowych czynników (**tabele 11-18**), polegającej na ocenie wzajemnych oddziaływań pomiędzy czynnikami wewnętrznymi (mocne i słabe strony) oraz czynnikami zewnętrznymi (szanse i zagrożenia). W macierzy TOWS dokonano oceny siły

oddziaływania poszczególnych czynników w skali od 0 do 2, gdzie 0 oznacza brak oddziaływania, 1 – oddziaływanie umiarkowane, a 2 – oddziaływanie silne.

MACIERZ S/O (STRENGHTS/OPPORTUNITIES)

Macierz S/O (**tabela 11**) wskazuje, że największy potencjał rozwojowy obszaru funkcjonalnego wynika z jego korzystnego położenia w pobliżu Warszawy oraz z zasobów środowiskowych i turystycznych regionu. Bliskość stolicy stwarza możliwości przyciągania nowych mieszkańców, inwestorów oraz rozwoju funkcji usługowych, mieszkaniowych i rekreacyjnych.

Położenie w strefie oddziaływania metropolii warszawskiej sprzyja także rozwojowi turystyki weekendowej i krótkookresowej, opartej na walorach przyrodniczych doliny Bugu oraz terenów rekreacyjnych. Wzrost zainteresowania wypoczynkiem poza dużymi miastami stwarza szanse na rozwój infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej oraz agroturystyki.

Zestawienie mocnych stron z szansami wskazuje, że rozwój oferty turystycznej i rekreacyjnej, powiązany z dobrą dostępnością komunikacyjną względem Warszawy, może stać się jednym z kluczowych kierunków rozwoju całego obszaru funkcjonalnego.

Wniosek strategiczny: kluczowym kierunkiem rozwoju jest wykorzystanie położenia w pobliżu Warszawy oraz walorów przyrodniczych do rozwoju funkcji mieszkaniowych, turystycznych i rekreacyjnych oraz wzmacniania powiązań społeczno-gospodarczych z obszarem metropolitalnym.

Tabela 11. Macierz S/O – czy mocna strona pozwoli wykorzystać szansę?

	O1	O2	O3	O4	O5	O6	O7	O8	O9	O10
S1	0	**2**	1	0	0	**2**	0	0	1	1
S2	0	**2**	0	0	0	1	0	0	1	**2**
S3	0	1	0	0	0	1	0	0	1	1
S4	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0
S5	0	0	**2**	0	0	1	0	0	1	0
S6	0	0	0	1	1	1	0	0	1	0
S7	0	1	0	0	1	**2**	0	0	1	1
S8	1	0	1	0	0	1	0	1	0	0
S9	1	**2**	0	0	0	1	0	1	1	**2**
S10	0	1	**2**	0	0	1	0	1	**2**	1

Źródło: opracowanie własne

MACIERZ S/T (STRENGTHS/THREATS)

Macierz S/T (**tabela 12**) wskazuje, że lokalne zasoby środowiskowe, kulturowe oraz potencjał turystyczny mogą stanowić ważne narzędzie przeciwdziałania zagrożeniom rozwojowym. Wśród nich szczególne znaczenie mają presja urbanizacyjna, degradacja środowiska czy marginalizacja części obszarów peryferyjnych.

Wykorzystanie walorów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego może sprzyjać dywersyfikacji lokalnej gospodarki oraz zwiększaniu atrakcyjności obszaru funkcjonalnego dla mieszkańców, turystów i inwestorów. Jednocześnie rozwój turystyki oraz działań związanych z ochroną środowiska może przyczyniać się do zachowania wysokiej jakości przestrzeni i krajobrazu.

Istotne jest również wzmacnianie aktywności społecznej i współpracy między gminami, co może zwiększać odporność obszaru na zmiany gospodarcze i społeczne.

Wniosek strategiczny: kluczowe znaczenie ma ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiskowych i kulturowych jako podstawy przeciwdziałania zagrożeniom rozwojowym.

Tabela 12. Macierz S/T – czy mocna strona pozwoli na przezwyciężenie zagrożenia?

	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10
S1	1	1	1	0	0	0	0	1	0	0
S2	1	1	0	0	1	0	0	1	0	1
S3	0	1	1	0	0	0	0	1	0	1
S4	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0
S5	0	0	1	0	0	0	0	1	1	1
S6	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0
S7	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0
S8	0	0	1	0	0	0	1	1	0	0
S9	1	1	1	1	0	0	0	0	1	0
S10	0	0	**2**	1	0	0	0	0	**2**	1

Źródło: opracowanie własne

MACIERZ W/O (WEAKNESSES/OPPORTUNITIES)

Macierz W/O (**tabela 13**) wskazuje, że część słabości obszaru funkcjonalnego ma charakter infrastrukturalny i organizacyjny, jednak mogą one zostać ograniczone poprzez wykorzystanie pojawiających się szans rozwojowych. Dotyczy to w szczególności możliwości finansowania inwestycji ze środków zewnętrznych oraz rosnącego zainteresowania rozwojem turystyki i rekreacji.

Jednym z kluczowych wyzwań jest poprawa infrastruktury cyfrowej oraz rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej. Rozwój tych elementów może zwiększyć atrakcyjność obszaru zarówno dla mieszkańców, jak i odwiedzających.

Istotne znaczenie ma również dostosowanie systemu edukacji i oferty szkoleniowej do potrzeb lokalnego rynku pracy, co może przyczynić się do wzrostu aktywności gospodarczej oraz poprawy sytuacji społeczno-ekonomicznej mieszkańców.

Wniosek strategiczny: wykorzystanie dostępnych szans rozwojowych powinno koncentrować się na modernizacji infrastruktury, w szczególności cyfrowej i turystycznej, oraz wzmacnianiu potencjału kapitału ludzkiego.

Tabela 13. Macierz W/O – czy słaba strona wstrzyma wykorzystanie szansy?

	O1	O2	O3	O4	O5	O6	O7	O8	O9	O10
W1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
W2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
W3	0	0	0	0	**2**	0	0	0	0	0
W4	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
W5	0	0	0	**2**	**2**	0	0	0	0	0
W6	0	**2**	0	0	0	0	0	0	0	**2**
W7	0	0	0	0	0	0	0	**2**	0	0
W8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
W9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
W10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne

MACIERZ W/T (WEAKNESSES/THREATS)

Macierz W/T (**tabela 14**) wskazuje na obszary szczególnego ryzyka rozwojowego wynikające z jednoczesnego występowania słabości wewnętrznych oraz niekorzystnych czynników zewnętrznych. Największe znaczenie mają w tym przypadku procesy demograficzne, takie jak odpływ młodych mieszkańców oraz postępujące starzenie się społeczeństwa.

Połączenie tych czynników z niedostatecznym poziomem infrastruktury lub ograniczoną ofertą rynku pracy może prowadzić do pogłębiania się problemów społecznych oraz osłabienia potencjału rozwojowego obszaru funkcjonalnego.

Dlatego istotne jest podejmowanie działań zmierzających do zwiększenia atrakcyjności osiedleńczej i gospodarczej regionu, w szczególności poprzez rozwój usług publicznych, infrastruktury oraz tworzenie nowych miejsc pracy.

Wniosek strategiczny: konieczne jest ograniczanie negatywnych trendów demograficznych poprzez wzmacnianie atrakcyjności życia i pracy na terenie obszaru funkcjonalnego.

Tabela 14. Macierz W/T – czy słaba strona wzmocni negatywny skutek zagrożenia?

	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10
W1	**2**	0	0	0	0	0	0	0	0	0
W2	2	**2**	0	0	0	0	0	0	0	1
W3	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0

W4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
W5	0	0	0	0	**2**	0	0	0	0	0
W6	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
W7	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
W8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
W9	0	0	0	**2**	0	0	0	0	0	0
W10	0	**2**	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne

MACIERZ ODWRÓCONA O/S (OPPORTUNITIES/STRENGHTS)

Macierz O/S (**tabela 15**) wskazuje, że pojawiające się szanse rozwojowe mogą w istotny sposób wzmacniać najważniejsze atuty obszaru funkcjonalnego. Dotyczy to w szczególności możliwości wykorzystania położenia w pobliżu Warszawy oraz walorów środowiskowych regionu.

Rosnące zainteresowanie wypoczynkiem poza dużymi miastami oraz rozwój turystyki weekendowej sprzyjają wzmacnianiu funkcji rekreacyjnych i turystycznych. Jednocześnie rozwój infrastruktury transportowej i usługowej może zwiększać dostępność obszaru i jego atrakcyjność dla mieszkańców aglomeracji warszawskiej.

Wniosek strategiczny: kluczowym kierunkiem jest wzmacnianie istniejących atutów poprzez wykorzystanie szans związanych z rozwojem turystyki i bliskością metropolii warszawskiej.

Tabela 15. Macierz odwrócona O/S - czy szansa wzmocni mocną stronę?

	O1	O2	O3	O4	O5	O6	O7	O8	O9	O10
S1	0	**2**	0	0	0	0	0	0	1	1
S2	0	**2**	0	0	0	0	0	0	0	0
S3	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
S4	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0
S5	0	0	**2**	0	0	0	0	0	0	0
S6	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0
S7	0	1	0	0	0	**2**	0	0	0	0
S8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
S9	0	**2**	0	0	0	0	0	0	0	**2**
S10	0	0	0	0	0	0	0	0	**2**	0

Źródło: opracowanie własne

MACIERZ ODWRÓCONA T/S (THREATS/STRENGHTS)

Macierz T/S (**tabela 16**) wskazuje, że niektóre z najważniejszych atutów obszaru funkcjonalnego mogą być podatne na oddziaływanie czynników zewnętrznych. Dotyczy to przede wszystkim walorów środowiskowych i krajobrazowych, które stanowią podstawę rozwoju turystyki i rekreacji. Niekorzystne procesy, takie jak presja inwestycyjna czy zagrożenia środowiskowe, mogą w dłuższej perspektywie osłabiać potencjał przyrodniczy regionu. Dlatego szczególnego znaczenia nabiera prowadzenie zrównoważonej polityki przestrzennej oraz ochrona najcenniejszych zasobów środowiskowych.

Wniosek strategiczny: rozwój turystyki i rekreacji powinien być prowadzony w sposób zrównoważony, z uwzględnieniem konieczności ochrony zasobów przyrodniczych.

Tabela 16. Macierz odwrócona S/T – czy zagrożenie osłabi mocną stronę?

	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10
S1	0	0	**2**	**2**	0	0	**2**	0	**2**	0
S2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
S3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
S4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
S5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
S6	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
S7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
S8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
S9	0	0	**2**	0	0	0	**2**	**0**	**2**	0
S10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne

MACIERZ ODWRÓCONA O/W (OPPORTUNITIES/WEAKNESSES)

Macierz O/W (**tabela 17**) wskazuje, że część zidentyfikowanych słabości może zostać ograniczona dzięki wykorzystaniu pojawiających się szans rozwojowych. Dotyczy to przede wszystkim możliwości rozwoju infrastruktury, zwiększania dostępności usług publicznych oraz wzmacniania współpracy między gminami obszaru funkcjonalnego. Wykorzystanie środków zewnętrznych oraz rozwój wspólnych inicjatyw ponadlokalnych może przyczynić się do poprawy jakości infrastruktury turystycznej, komunikacyjnej i społecznej.

Wniosek strategiczny: wykorzystanie dostępnych szans powinno koncentrować się na systematycznym ograniczaniu barier infrastrukturalnych i organizacyjnych, które hamują rozwój obszaru funkcjonalnego.

Tabela 17. Macierz odwrócona O/W – czy szansa pozwoli przezwyciężyć słabość?

	O1	O2	O3	O4	O5	O6	O7	O8	O9	O10
W1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
W2	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0
W3	1	0	0	0	**2**	0	0	0	0	0
W4	**2**	0	0	0	0	1	0	1	0	0
W5	0	0	0	**2**	1	0	0	0	0	0
W6	1	**2**	0	0	0	0	0	0	0	**2**
W7	1	0	0	0	0	0	0	**2**	0	0
W8	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
W9	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0
W10	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne

MACIERZ ODWRÓCONA T/W (THREATS/WEAKNESSES)

Macierz T/W (**tabela 18**) wskazuje, że niektóre zagrożenia zewnętrzne mogą pogłębiać istniejące słabości obszaru funkcjonalnego. Dotyczy to przede wszystkim procesów demograficznych, takich jak starzenie się społeczeństwa czy migracja młodych mieszkańców do większych ośrodków miejskich.

Zjawiska te mogą prowadzić do zmniejszenia aktywności gospodarczej oraz ograniczenia potencjału rozwojowego regionu. W dłuższej perspektywie mogą również wpływać na zmniejszenie popytu na usługi publiczne i osłabienie lokalnego rynku pracy.

Wniosek strategiczny: konieczne jest podejmowanie działań przeciwdziałających odpływowi młodych mieszkańców oraz wspierających rozwój lokalnej gospodarki.

Tabela 18. Macierz odwrócona T/W – Czy zagrożenie spotęguje słabość?

	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10
W1	**2**	**2**	0	0	0	0	0	0	0	0
W2	1	**2**	0	0	0	0	0	0	0	0
W3	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
W4	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
W5	0	0	0	0	**2**	0	0	0	0	0
W6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

W7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
W8	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
W9	0	0	**2**	**2**	0	0	0	0	0	0
W10	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne

14.2. PROJEKTY UZUPEŁNIAJĄCE

Poniżej w **tabelach 19-24** przedstawiono projekty uzupełniające Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Obszaru Funkcjonalnego miasta Wyszkowa ze szczególnym uwzględnieniem mobilności na lata 2026-2050.

Tabela 19. Projekty uzupełniające w ramach obszaru „Solidarna wspólnota”

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu	Podmiot realizujący	Szacunkowa kwota [PLN]	Źródło finansowania	Okres realizacji
1.	Modernizacja i budowa infrastruktury sportowej z uwzględnieniem efektywności energetycznej	Zadanie obejmuje budowę nowych obiektów sportowych oraz modernizację istniejącej infrastruktury, w tym boisk i sal gimnastycznych, wraz z ich termomodernizacją i poprawą efektywności energetycznej, w celu zwiększenia dostępności, funkcjonalności oraz jakości zaplecza sportowo-rekreacyjnego dla mieszkańców.	Gmina Brańszczyk Gmina Długosiodło Gmina Wyszków	25 000 000,00	Ministerstwo Sportu i Turystyki Urząd Marszałkowski WM Środki UE Budżet własny	2026-2050
2.	Budowa i modernizacja obiektów oświatowych i sportowych	Projekt obejmuje budowę, rozbudowę i modernizację infrastruktury oświatowej i sportowej, w tym rozwój bazy dydaktycznej oraz obiektów sportowych, w celu poprawy warunków nauki, aktywności fizycznej oraz jakości świadczonych usług edukacyjnych.	Gmina Brańszczyk Gmina Długosiodło Gmina Rząśnik Gmina Zabrodzie Gmina Somianka Gmina Wyszków Powiat Wyszkowski	70 000 000,00	Środki krajowe, Środki JST (powiat, gminy), Środki pochodzące z funduszy celowych, Środki UE	2026-2050
3.	Przebudowa i zmiana sposobu użytkowania pomieszczeń szkoły podstawowej na potrzeby kuchni i stołówki w Zespole Placówek Oświatowych w Brańszczyku	Remont i przebudowa kuchni i zaplecza, powiększenie kuchni z wydzieleniem poszczególnych stanowisk pracy oraz wydzielenie zaplecza kuchni	Gmina Brańszczyk	1 000 000,00	Środki UE, Ministerstwo Edukacji Narodowej, Budżet własny	2026-2029
4.	Wzmocnienie potencjału operacyjnego jednostek OSP poprzez rozwój infrastruktury i doposażenie	Zadanie obejmuje kompleksową modernizację i rozwój infrastruktury Ochotniczych Straży Pożarnych, w tym termomodernizację budynków,	Gmina Brańszczyk Gmina Długosiodło Gmina Rząśnik Gmina Wyszków Gmina Zabrodzie	25 000 000,00	Środki UE Urząd Marszałkowski WM Budżet własny	2027-2050

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu	Podmiot realizujący	Szacunkowa kwota [PLN]	Źródło finansowania	Okres realizacji
		remonty i rozbudowę remiz, budowę garaży oraz zakup nowoczesnych pojazdów ratowniczo-gaśniczych, w celu poprawy efektywności energetycznej obiektów oraz zwiększenia gotowości operacyjnej i poziomu bezpieczeństwa mieszkańców.	Gmina Somianka			
5.	Modernizacja i rozbudowa świetlic wiejskich jako lokalnych centrów aktywności	Zadanie obejmuje budowę, przebudowę oraz remont świetlic wiejskich wraz z ich dostosowaniem do współczesnych standardów technicznych, funkcjonalnych i energetycznych, w celu wzmocnienia integracji społecznej, rozwoju kapitału społecznego oraz zwiększenia dostępności infrastruktury publicznej na obszarach wiejskich	Gmina Długosiodło Gmina Rząśnik Gmina Somianka	20 000 000,00	Środki UE Urząd Marszałkowski WM Budżet własny	2026-2050
6.	Przebudowa, modernizacja oraz poprawa dostępności obiektów użyteczności publicznej	Projekt obejmuje przebudowę i modernizację obiektów użyteczności publicznej Powiatu Wyszkowskiego, w tym poprawę stanu technicznego budynków, modernizację elementów konstrukcyjnych oraz działania zwiększające ich dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami. Celem jest podniesienie standardu infrastruktury publicznej, poprawa efektywności jej funkcjonowania oraz	Gmina Brańszczyk Gmina Długosiodło Gmina Rząśnik Gmina Zabrodzie Gmina Somianka Gmina Wyszków Powiat Wyszkowski	100 000 000,00	Środki krajowe, Środki JST (powiat, gminy), Środki pochodzące z funduszy celowych, Środki UE	2026-2050

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu	Podmiot realizujący	Szacunkowa kwota [PLN]	Źródło finansowania	Okres realizacji
		zapewnienie dostępności usług dla wszystkich użytkowników				
7.	Remont i odnowienie kościoła w Brańszczyku oraz zabytkowej plebanii i muru wokół cmentarza	Remont dachu, malowanie ścian wewnętrznych i odnowienie elewacji. Osuszanie piwnic i murów zabytkowej plebanii. Naprawa muru wokół cmentarza.	Gmina Brańszczyk	5 000 000,00	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	2026-2050
8.	Budowa nowej biblioteki i domu kultury im. M. Żwirskiej w Brańszczyku	budowa nowego budynku biblioteki i domu kultury z pełnym zapleczem,	Gmina Brańszczyk	11 500 000,00	Środki UE, Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa, Środki JST (powiat, gminy)	2026-2050
9.	Modernizacja basenu w miejscowości Długosiodło	Modernizacja infrastruktury basenu	Gmina Długosiodło	2 000 000,00	Ministerstwo Sportu i Turystyki, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego, Budżet własny	2027-2030
10.	Poprawa bezpieczeństwa w placówkach oświatowych	Zwiększanie kompetencji pracowników szkół i jednostek organizacyjnych Powiatu Wyszkowskiego oraz poprawa warunków ich pracy i bezpieczeństwa. Prowadzenie działań edukacyjnych i profilaktycznych, koncentrujących się na zagrożeniach takich jak cyberbezpieczeństwo, uzależnienia i ataki terrorystyczne. Budowa i modernizacja sieci monitoringu i elektronicznych systemów dostępu do placówek. Stworzenie stref relaksu i wyciszeń w jednostkach oświatowych.	Gmina Wyszków Gmina Brańszczyk Gmina Długosiodło Gmina Zabrodzie Gmina Rząśnik Gmina Somianka Powiat Wyszkowski	10 000000,00	Środki krajowe, Środki JST (powiat, gminy), Środki pochodzące z funduszy celowych, środki UE	2026-2050

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu	Podmiot realizujący	Szacunkowa kwota [PLN]	Źródło finansowania	Okres realizacji
		Wyposażenie placówek i szkół w defibrylatory.				
11.	Cyberbezpieczeństwo i cyfryzacja usług publicznych	Projekt obejmuje wdrożenie rozwiązań z zakresu cyberbezpieczeństwa oraz cyfryzację usług publicznych, w tym rozwój e-usług, modernizację systemów informatycznych, wdrożenie zabezpieczeń teleinformatycznych oraz podniesienie kompetencji cyfrowych pracowników. Celem przedsięwzięcia jest zwiększenie dostępności i jakości usług publicznych, poprawa bezpieczeństwa przetwarzania danych oraz usprawnienie funkcjonowania administracji	Gmina Wyszków Gmina Brańszczyk Gmina Długosiodło Gmina Zabrodzie Gmina Rząśnik Gmina Somianka Powiat Wyszkowski	20 000 000,00	Środki krajowe, Środki JST (powiat, gminy), Środki pochodzące z funduszy celowych, Środki UE	2026-2050
12.	Profilaktyka zdrowia mieszkańców powiatu	Kształtowanie prozdrowotnych nawyków i postaw mieszkańców. Organizacja wydarzeń, ukierunkowanych na eliminację zagrożeń zdrowia psychicznego i propagujących zdrowy styl życia mieszkańców. Realizacja świadczeń w zakresie opieki zdrowotnej, w tym stomatologicznej, dla uczniów szkół Powiatu Wyszkowskiego	Powiat Wyszkowski	Na tym etapie kwota trudna do oszacowania	Środki krajowe, Środki JST (powiat, gminy), Środki pochodzące z funduszy celowych, Środki UE	2026-2050
13.	Rozwój form wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami, zaburzeniami psychicznymi i zagrożonych wykluczeniem społecznym.	Budowa Centrum Wsparcia Psychicznego, Środowiskowych Domów Wsparcia, Zakładów Aktywności Zawodowej, Specjalistycznego Centrum Wsparcia Edukacji Włączającej.	Gmina Wyszków Gmina Brańszczyk Gmina Długosiodło Gmina Zabrodzie Gmina Rząśnik Gmina Somianka	20 000 000,00	Środki krajowe, Środki JST (powiat, gminy), Środki pochodzące z funduszy celowych, Środki UE	2026-2050

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu	Podmiot realizujący	Szacunkowa kwota [PLN]	Źródło finansowania	Okres realizacji
		Wdrażanie Programów prewencji wykluczenia społecznego skierowanych do dzieci z placówek edukacyjnych. Poszerzenie oferty edukacyjnej szkół i placówek z terenu powiatu wyszkowskiego.	Powiat Wyszkowski			
14.	Zwiększenie atrakcyjności i jakości kształcenia, w tym zawodowego	Podnoszenie jakości kształcenia poprzez współpracę z rynkiem pracy, rozwój edukacji zawodowej i cyfrowej, doposażenie szkół, zajęcia dodatkowe, wsparcie uczniów oraz organizację staży i rozwój centrów kształcenia zawodowego. Wzmacniania działań ukierunkowanych na rozwój kompetencji kluczowych uczniów, w szczególności w zakresie umiejętności matematycznych, językowych i cyfrowych oraz przedmiotów ścisłych.	Powiat Wyszkowski, organy prowadzące szkoły ponadpodstawowe na terenie powiatu wyszkowskiego	Na tym etapie kwota trudna do oszacowania	Środki krajowe, Środki JST (powiat, gminy), Środki pochodzące z funduszy celowych, Środki UE	2026-2050
15.	Wspieranie rozwoju szkolnictwa specjalnego i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	Dostosowanie placówek edukacyjnych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, usuwanie barier architektonicznych. Wdrażanie programów prewencji wykluczenia społecznego, skierowanych do rodzin z trudnościami. Modernizacja budynku SOSW pod kątem uruchomienia oddziałów przedszkolnych dla dzieci z	Powiat Wyszkowski	Na tym etapie kwota trudna do oszacowania	Środki krajowe, Środki JST (powiat, gminy), Środki pochodzące z funduszy celowych, Środki UE	2026-2050

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu	Podmiot realizujący	Szacunkowa kwota [PLN]	Źródło finansowania	Okres realizacji
		autyzmem oraz realizacji zadań w ramach WWR.				
16.	Zagospodarowanie przestrzeni wokół budynków jednostek i placówek oświatowych	Zagospodarowanie terenu wokół szkół, w tym budowa ogrodzeń, parkingów oraz przestrzeni rekreacyjnych (ogrody sensoryczne, patio).	Gmina Wyszków Gmina Brańszczyk Gmina Długosiodło Gmina Zabrodzie Gmina Rząśnik Gmina Somianka Powiat Wyszkowski	21 000 000,00	Środki krajowe, Środki JST (powiat, gminy), Środki pochodzące z funduszy celowych, Środki UE	2026-2050
17.	Zagospodarowanie przestrzeni/terenu przy Domy Pomocy Społecznej i zbiorniku wodnym w Brańszczyku	Zagospodarowanie terenu przy DPS i zbiorniku wodnym w Brańszczyku poprzez budowę infrastruktury rekreacyjnej, sportowej i wypoczynkowej, małej architektury, ścieżek, miejsc postojowych oraz urządzenie zieleni.	Powiat Wyszkowski/ Dom Pomocy Społecznej w Brańszczyku	Na tym etapie kwota trudna do oszacowania	Środki krajowe, Środki JST (powiat, gminy), Środki pochodzące z funduszy celowych, Środki UE	2026-2050
18.	Rozbudowa i przebudowa DPS w Brańszczyku	Rozbudowa i modernizacja DPS w Brańszczyku, w tym przebudowa części budynku głównego i hostelu oraz dostosowanie do wymogów prawnych (podział na miejsca dla osób somatycznie chorych i dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną), w celu zwiększenia liczby miejsc i poprawy standardu usług	Powiat Wyszkowski/ Dom Pomocy Społecznej w Brańszczyku	Na tym etapie kwota trudna do oszacowania	Środki krajowe, Środki JST (powiat, gminy), Środki pochodzące z funduszy celowych, Środki UE	2026-2050
19.	Rozbudowa Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Wyszkowie	Rozbudowa i wyposażenie budynku na potrzeby SOSW w Wyszkowie, Starostwa Powiatowego w Wyszkowie i Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Wyszkowie	Powiat Wyszkowski/ SOSW w Wyszkowie	50 000 000,00	Środki krajowe, Środki JST (powiat, gminy), Środki pochodzące z funduszy celowych, Środki UE	2026-2035

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu	Podmiot realizujący	Szacunkowa kwota [PLN]	Źródło finansowania	Okres realizacji
20.	Rewitalizacja społeczno-demograficzna oraz wzmacnianie spójności i aktywności mieszkańców	Zadanie obejmuje działania ukierunkowane na rewitalizację demograficzną i zwiększenie atrakcyjności osiedleńczej obszaru, wzmacnianie spójności społecznej i integracji międzypokoleniowej, rozwój aktywności obywatelskiej i kulturalnej oraz działania na rzecz równości szans i inkluzji społecznej, w celu poprawy jakości życia mieszkańców oraz budowania zintegrowanej i aktywnej wspólnoty lokalnej m.in. poprzez: • Programy dla młodych rodzin: wsparcie w zakupie działek, ulgi podatkowe, budowa mieszkań komunalnych • Promocja zalet regionu, np. infrastruktury zdrowotnej i edukacyjnej, łatwego dostępu do Warszawy, walorów przyrodniczych • Centra aktywności senioralnej i rodzinnej • Programy łączące młodzież i seniorów • Wydarzenia społeczno-kulturalne ponadlokalne • Ponadlokalne budżety obywatelskie	Gmina Wyszków Gmina Brańszczyk Gmina Długosiodło Gmina Zabrodzie Gmina Rząśnik Gmina Somianka Powiat Wyszkowski	10 000 000,00	Środki krajowe, Środki JST (powiat, gminy), Środki pochodzące z funduszy celowych, Środki UE	2027-2050

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu	Podmiot realizujący	Szacunkowa kwota [PLN]	Źródło finansowania	Okres realizacji
		• Platformy konsultacji społecznych • Wspieranie wolontariatu • Wydarzenia kulturalne regionalne • Polityka mieszkaniowa dla różnych grup • Programy równości płci • Przeciwdziałanie ubóstwu • Dostępność przestrzeni i usług osób z niepełnosprawnościami				
21.	Wzmocnienie usług zdrowotnych i opiekuńczych	• Modernizacja i doposażenie SPZZOZ — rozwinięcie poradni specjalistycznych, telemedycyna. • Programy zdrowia psychicznego w szkołach i dla seniorów; mobilne poradnie i centra wsparcia. • Ochrona zdrowia (defibrylator w szkole) • Program przeciwdziałania problemom cywilizacyjnym związanych z uzależnieniami, otyłością, narkotykami, nadużywaniem alkoholu, depresją	Powiat Wyszkowski	Na tym etapie kwota trudna do oszacowania	Środki JST (powiat, gminy), Środki krajowe, Budżet własny	2026-2050
22.	Rozwój lokalnych ośrodków usługowych i edukacyjnych	• Zespół centrów usług lokalnych (edukacja, zdrowie, kultura) przy szkołach, Ośrodkach Pomocy Społecznej, gminnych ośrodkach kultury.	Powiat Wyszkowski	Na tym etapie kwota trudna do oszacowania	Środki krajowe, Środki JST (powiat, gminy), Środki pochodzące z funduszy celowych, Środki UE	2026-2050

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu	Podmiot realizujący	Szacunkowa kwota [PLN]	Źródło finansowania	Okres realizacji
		• Współpraca ze szkołami zawodowymi: dopasowanie kształcenia do lokalnych potrzeb (zdrowie, IT, rolnictwo ekologiczne, turystyka).				
23.	Rozwój nowoczesnej, inkluzyjnej i kompetencyjnej edukacji lokalnej	Zadanie obejmuje działania w zakresie rozwoju edukacji przyszłości ukierunkowanej na potrzeby lokalnego rynku pracy, wdrażanie edukacji inkluzyjnej i społecznej, wzmacnianie edukacji ekologicznej i obywatelskiej oraz rozwój kompetencji cyfrowych, w tym wyrównywanie szans edukacyjnych, w celu podniesienia jakości kształcenia oraz zwiększenia szans rozwojowych dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców.	Powiat Wyszkowski	Na tym etapie kwota trudna do oszacowania	Środki krajowe, Środki JST (powiat, gminy), Środki pochodzące z funduszy celowych, Środki UE, Budżet własny	2026-2050
24.	Budowa basenu krytego przy szkole podstawowej w Rząśniku	Budowa Basenu krytego przy szkole podstawowej w Rząśniku	Gmina Rząśnik	30 000 000,00	Ministerstwo Sportu i Turystyki	2029-2032
25.	Realizacja Projektu Aktywny Maluch 2022-2029	Budowa sali dziennego pobytu dla dzieci do lat 3 (wraz z pomieszczeniem pomocniczym, łazienką dla dzieci, szatnią oraz kotłownią. Oprócz budowy Sali planowana jest adaptacja istniejącego pomieszczenia. Pomieszczenie znajduje się w Szkole Podstawowej w Rząśniku. W zaadaptowanym pomieszczeniu znajdzie się pomieszczenie dla dyrektora, pomieszczenie gospodarcze,	Gmina Rząśnik	1 698 226,56	Program rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 Aktywny Maluch 2022 – 2029, Środki finansowe z KPO w formie wsparcia bezzwrotnego z planu rozwojowego	2026-2029

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu	Podmiot realizujący	Szacunkowa kwota [PLN]	Źródło finansowania	Okres realizacji
		pomieszczenie socjalne, toaleta dla osób niepełnosprawnych i personelu, pomieszczenie do rozdzielania posiłków, komunikacja oraz wiatrołap. W zakres projektu wchodzi również wyposażenie mebli, stolików, krzesełek, łóżek dla dzieci, krzesełek do karmienia oraz zabawek, a także wyposażenia sanitarnego oraz kuchennego.				
26.	Rozszerzenie usług w Gminnym punkcie rehabilitacji	Zakup wyposażenia do przeprowadzania nowoczesnych form rehabilitacji	Gmina Rząśnik	150 000,00	Ministerstwo zdrowia	2028
27.	Budowa przedszkoli na terenie gminy Somianka	Budowa nowych przedszkoli na terenie gminy Somianka	Gmina Somianka	12 000 000,00	Środki krajowe Środki UE Budżet własny	2027-2030
28.	Budowa, modernizacja i rozbudowa obiektów kulturalnych wraz ze zwiększeniem dostępności obiektów	Działania mające na celu podniesienie standardu infrastruktury kulturalnej oraz ułatwienie dostępu do niej dla wszystkich mieszkańców gminy. Zadanie ma na celu wzmocnienie roli obiektów kultury jako miejsc edukacji, integracji społecznej, rekreacji oraz promocji lokalnego dziedzictwa i twórczości artystycznej.	Gmina Wyszków Gmina Rząśnik Gmina Somianka	21 000 000,00	Budżet własny Środki JST (powiat, gminy), Środki krajowe, Środki UE	2026-2035
29.	Rozwój i modernizacja infrastruktury edukacyjnej z zapewnieniem dostępności dla dzieci ze szczególnymi potrzebami	Kompleksowe działania mające na celu unowocześnienie placówek oświatowych oraz dostosowanie ich do potrzeb wszystkich uczniów, w tym dzieci z niepełnosprawnościami i szczególnymi potrzebami	Gmina Wyszków Gmina Somianka	20 000 000,00	Budżet własny Środki JST (powiat, gminy), Środki krajowe Środki UE	2026-2035

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu	Podmiot realizujący	Szacunkowa kwota [PLN]	Źródło finansowania	Okres realizacji
		edukacyjnymi. Celem zadania jest stworzenie bezpiecznego, nowoczesnego i dostępnego środowiska edukacyjnego, sprzyjającego nauce, integracji społecznej i rozwojowi umiejętności dzieci.				
30.	Dostosowanie infrastruktury publicznej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	Kompleksowe działania mające na celu zapewnienie pełnej dostępności budynków użyteczności publicznej dla osób z ograniczoną mobilnością, w tym osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, osób starszych oraz z innymi niepełnosprawnościami. Zadanie ma na celu stworzenie bezpiecznej, komfortowej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej, sprzyjającej integracji społecznej oraz umożliwiającej równy dostęp do usług publicznych.	Gmina Wyszków Gmina Brańszczyk Gmina Zabrodzie	16 000 000,00	Budżet własny Środki JST (powiat, gminy), Środki krajowe Środki UE	2026-2035
31.	Adaptacja budynków użyteczności publicznej do pełnienia nowych funkcji	Obejmuje działania mające na celu przekształcenie istniejących obiektów publicznych w przestrzeń odpowiadającą aktualnym potrzebom społeczności lokalnej, przy jednoczesnym zachowaniu wartości architektonicznych i funkcjonalnych budynków. Celem zadania jest nadanie obiektom nowych funkcji społecznych, edukacyjnych, kulturalnych lub	Gmina Wyszków	13 000 000,00	Budżet własny Środki JST (powiat, gminy), Środki krajowe, Środki UE	2026-2035

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu	Podmiot realizujący	Szacunkowa kwota [PLN]	Źródło finansowania	Okres realizacji
		usługowych, zwiększenie ich dostępności oraz wzmocnienie roli w życiu mieszkańców.				
32.	Zabezpieczenie infrastruktury krytycznej w Gminie Wyszków	Obejmuje działania mające na celu ochronę kluczowych obiektów i systemów niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania gminy, w tym w zakresie bezpieczeństwa, komunikacji, energii, wody, gazu oraz informacji. Celem zadania jest zwiększenie odporności infrastruktury krytycznej na zagrożenia naturalne, technologiczne i społeczne, zapewnienie ciągłości świadczenia usług publicznych oraz ochrony mieszkańców i mienia gminy.	Gmina Wyszków	7 000 000,00	Budżet własny Środki JST (powiat, gminy), Środki krajowe, Środki UE	2026-2035
33.	Tworzenie miejsc integracji społecznej z uwzględnieniem potrzeb seniorów	Działania mające na celu rozwój przyjaznych i dostępnych przestrzeni, w których mieszkańcy różnych grup wiekowych, a w szczególności seniorzy, mogą spędzać czas, integrować się, uczestniczyć w aktywnościach społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych. Celem zadania jest zwiększenie jakości życia mieszkańców, wzmocnienie więzi społecznych oraz aktywizacja osób starszych poprzez stworzenie funkcjonalnych i bezpiecznych miejsc spotkań. W ramach	Gmina Wyszków Gmina Rząśnik	8 000 000,00	Budżet własny Środki JST (powiat, gminy), Środki krajowe, Środki UE	2026-2035

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu	Podmiot realizujący	Szacunkowa kwota [PLN]	Źródło finansowania	Okres realizacji
		zadania przewiduje się także możliwości budowy Dziennych Domów Seniora.				
34.	Wyposażenie terenów w infrastrukturę strategiczną	Działania mające na celu przygotowanie wybranych obszarów gminy Wyszków poprzez zapewnienie niezbędnej infrastruktury technicznej i funkcjonalnej, wspierającej rozwój inwestycji, bezpieczeństwo mieszkańców oraz sprawne funkcjonowanie gminy w sytuacjach normalnych i kryzysowych. Celem zadania jest stworzenie terenów w pełni uzbrojonych i gotowych do wykorzystania pod inwestycje gospodarcze, społeczne oraz strategiczne funkcje publiczne.	Gmina Wyszków	55 000 000,00	Budżet własny Środki JST (powiat, gminy), Środki krajowe, Środki UE	2026-2035
35.	Wzmocnienie potencjału i rozwój organizacji pozarządowych	Zadanie obejmuje działania wspierające rozwój organizacji pozarządowych, w tym wzmocnienie ich potencjału instytucjonalnego, poprawę warunków funkcjonowania oraz zwiększenie ich udziału w realizacji zadań publicznych i działań społecznych, w celu budowania aktywnego społeczeństwa obywatelskiego i wzmacniania lokalnych inicjatyw	Gmina Wyszków Gmina Zabrodzie	5 500 000,00	Środki krajowe Środki UE	2026-2050

Źródło: opracowanie własne

Tabela 20. Projekty uzupełniające w ramach obszaru "Odporność klimatyczna"

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu	Podmiot realizujący	Szacunkowa kwota [PLN]	Źródło finansowania	Okres realizacji
1.	Budowa zbiornika wodnego na terenie gminy Długosiodło	Budowa zbiornika wodnego	Gmina Długosiodło	10 000 000,00	Środki UE, Budżet własny	2027-2050
2.	Modernizacja PSZOK w ZGK w Brańszczyku	Zakup kontenerów i pojemników do selektywnej zbiórki odpadów, wykonanie miejsc do magazynowania elektroodpadów i chemikaliów, wykonanie utwardzonego placu manewrowego oraz ogrodzenia i monitoringu, oświetlenia i oznakowania, budowa wiaty, magazynów i zadaszenia, budowa pomieszczenia socjalnego dla obsługi, zakup wagi najazdowej.	Gmina Brańszczyk	3 000 000,00	Środki UE, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego, Budżet własny	2026-2050
3.	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury kanalizacji sanitarnej	Zadanie obejmuje budowę, rozbudowę oraz modernizację sieci kanalizacji sanitarnej w celu zwiększenia dostępności infrastruktury, poprawy warunków życia mieszkańców oraz ograniczenia negatywnego wpływu na środowisko.	Gmina Brańszczyk Gmina Długosiodło Gmina Rząśnik Gmina Zabrodzie Gmina Somianka Gmina Wyszków	100 000 000,00	Środki UE, Fundusze Wojewódzkie, Fundusze Rządowe, Budżet własny	2025-2040
4.	Kompleksowy rozwój infrastruktury wodno - kanalizacyjnej i uzdatniania wody	Zadanie obejmuje rozbudowę i modernizację stacji uzdatniania wody, infrastruktury magazynowania wody uzdatnionej oraz sieci wodociągowej w celu zapewnienia ciągłości dostaw, poprawy jakości wody oraz zwiększenia bezpieczeństwa zaopatrzenia mieszkańców.	Gmina Brańszczyk Gmina Długosiodło Gmina Somianka Gmina Wyszków Gmina Rząśnik Gmina Zabrodzie	50 000 000,00	Środki UE, Fundusze Wojewódzkie, Fundusze Rządowe, Budżet własny	2025-2040
5.	Kompleksowa modernizacja i rozwój infrastruktury oczyszczania ścieków z wykorzystaniem OZE	Zadanie obejmuje rozbudowę i modernizację oczyszczalni ścieków oraz wdrożenie instalacji fotowoltaicznych w celu zwiększenia efektywności procesu oczyszczania, ograniczenia kosztów eksploatacji oraz	Gmina Brańszczyk Gmina Długosiodło Gmina Somianka Gmina Wyszków Gmina Zabrodzie	25 000 000,00	Środki UE, Fundusze Narodowe, Fundusze Wojewódzkie, Budżet własny	2025-2035

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu	Podmiot realizujący	Szacunkowa kwota [PLN]	Źródło finansowania	Okres realizacji
		zmniejszenia oddziaływania na środowisko. Zadanie dotyczy także budowy i modernizacji przydomowych oczyszczalni ścieków.				
6.	Montaż odnawialnych źródeł energii na obiektach publicznych	Montaż instalacji fotowoltaicznych i magazynów energii w budynkach użyteczności publicznej w celu poprawy efektywności energetycznej, obniżenia kosztów energii oraz zwiększenia udziału OZE.	Powiat Wyszkowski, jednostki organizacyjne Powiatu	50 000 000,00	Środki krajowe, Środki JST (powiat, gminy), Środki pochodzące z funduszy celowych, Środki UE	2026-2050
7.	Budowa biogazowni przy oczyszczalni ścieków w miejscowości Kornaciska	Budowa biogazowni	Gmina Długosiodło	10 000 000,00	środki UE, Budżet własny	2027-2035
8.	Termomodernizacja obiektów szkolnych	Termomodernizacja infrastruktury szkolnej (wymiana dachów, docieplenia ścian i podłóg, wymiana sieci grzewczej, w tym OZE).	Powiat Wyszkowski	Na tym etapie kwota trudna do oszacowania	Środki krajowe , Środki JST (powiat, gminy), Środki pochodzące z funduszy celowych, środki UE	
9.	Termomodernizacja Budynku Rehabilitacji	Wykonanie ocieplenia i tynku zewnętrznego budynku	Gmina Rząśnik	100 000,00	Budżet własny, Środki zewnętrzne	2028
10.	Rewaloryzacji części zabytkowej parku na terenie Domu Pomocy Społecznej w Brańszczyku	Wykonanie zgodnie z zaleceniami Konserwatora zabytków rewaloryzacji części zabytkowej parku na terenie Domu Pomocy Społecznej w Brańszczyku.	Powiat Wyszkowski/Dom Pomocy Społecznej w Brańszczyku	Na tym etapie kwota trudna do oszacowania	Środki krajowe, Środki JST (powiat, gminy), Środki pochodzące z funduszy celowych, Środki UE	2026-2050
11.	Budowa systemu retencji wody i przeciwdziałania ekstremalnym zjawiskom pogodowym	Budowa systemów retencji wody i zagospodarowania wód opadowych w celu ograniczenia skutków suszy i podtopień oraz zwiększenia odporności na ekstremalne zjawiska pogodowe.	Powiat Wyszkowski	Na tym etapie kwota trudna do oszacowania	Środki krajowe, Środki JST (powiat, gminy), Środki pochodzące z funduszy celowych, Środki UE	2026-2050

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu	Podmiot realizujący	Szacunkowa kwota [PLN]	Źródło finansowania	Okres realizacji
12.	Zielony rozwój i ochrona środowiska	Projekt obejmuje działania na rzecz zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska, w tym poprawę efektywności energetycznej poprzez wymianę oświetlenia na energooszczędne, rozwój odnawialnych źródeł energii oraz ograniczenie niskiej emisji. Zakłada również realizację przedsięwzięć związanych z zagospodarowaniem przestrzeni publicznej oraz rozwojem turystyki aktywnej i edukacji przyrodniczej. Celem projektu jest poprawa jakości środowiska, zwiększenie atrakcyjności przestrzeni oraz podniesienie jakości życia mieszkańców.	Powiat Wyszkowski	Na tym etapie kwota trudna do oszacowania	Środki krajowe, Środki JST (powiat, gminy), Środki pochodzące z funduszy celowych, Środki UE	2026-2050
13.	Budowa alternatywnych ujęć wody	Projekt obejmuje budowę alternatywnych ujęć wody w celu zapewnienia ciągłości dostaw wody pitnej oraz zwiększenia bezpieczeństwa wodnego. Zakres przedsięwzięcia obejmuje wykonanie nowych ujęć, modernizację istniejącej infrastruktury wodociągowej oraz budowę niezbędnych urządzeń towarzyszących. Realizacja projektu przyczyni się do ograniczenia ryzyka niedoborów wody oraz zwiększenia odporności systemu na sytuacje kryzysowe i skutki zmian klimatu.	Powiat Wyszkowski	Na tym etapie kwota trudna do oszacowania	Środki krajowe, Środki JST (powiat, gminy), Środki pochodzące z funduszy celowych, Środki UE	2026-2050
14.	Gazyfikacja Gminy	Wybudowanie instalacji dostarczania gazu na terenie gminy Rząśnik	Gmina Rząśnik	1 000 000,00	Budżet własny, Środki krajowe Środki UE	2029
15.	Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych	Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych	Gmina Somianka	3 000 000,00	Środki krajowe Środki UE Budżet własny	2027-2050
16.	Modernizacja źródeł ciepła w budynkach gminnych	Modernizacja źródeł ciepła w budynkach gminnych poprzez ich wymianę na nowe i bardziej ekologiczne	Gmina Somianka	8 000 000,00	Środki krajowe Środki UE Budżet własny	2027-2050

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu	Podmiot realizujący	Szacunkowa kwota [PLN]	Źródło finansowania	Okres realizacji
17.	Budowa magazynów energii na terenie gminy Somianka	Budowa magazynów energii na terenie gminy Somianka	Gmina Somianka	4 000 000,00	Środki krajowe Środki UE Budżet własny	2027-2050
18.	Podejmowanie działań dotyczących OZE	Podejmowanie działań dotyczących OZE na terenie gminy Somianka	Gmina Somianka	10 000 000,00	Środki krajowe Środki UE Budżet własny	2027-2025
19.	Poprawa jakości funkcjonowania systemu gospodarowania wodami opadowymi	Działania mające na celu zwiększenie efektywności odprowadzania i retencjonowania wód opadowych na terenie gminy, ograniczenie zagrożeń powodziowych, minimalizację skutków podtopień oraz ochronę środowiska i jakości wód powierzchniowych. Celem zadania jest stworzenie nowoczesnego, bezpiecznego i zrównoważonego systemu gospodarowania wodami opadowymi, który wspiera ochronę terenów miejskich i wiejskich oraz poprawia komfort życia mieszkańców.	Gmina Wyszków	9 000 000,00	Budżet własny Środki JST (powiat, gminy), Środki krajowe Środki UE	2026-2035
20.	Adaptacja gminy do zmian klimatu	Kompleksowe działania mające na celu zwiększenie odporności gminy Wyszków na skutki zmian klimatu, zarówno poprzez inwestycje infrastrukturalne, jak i działania edukacyjne i informacyjne skierowane do mieszkańców. Celem zadania jest minimalizacja ryzyka powodzi, podtopień, suszy i innych zagrożeń klimatycznych, poprawa jakości życia mieszkańców oraz wzrost świadomości ekologicznej i klimatycznej społeczności lokalnej.	Gmina Wyszków	19 000 000,00	Budżet własny Środki JST (powiat, gminy), Środki krajowe, Środki UE	2026-2035
21.	Tworzenie i rozwój terenów zielonych	Działania mające na celu zwiększenie powierzchni i jakości przestrzeni zielonych w gminie Wyszków, poprawę estetyki otoczenia, funkcji rekreacyjnych oraz ekologicznych, a także wzmocnienie bioróżnorodności i komfortu życia	Gmina Wyszków	3 500 000,00	Budżet własny Środki JST (powiat, gminy), Środki krajowe, Środki UE	2026-2035

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu	Podmiot realizujący	Szacunkowa kwota [PLN]	Źródło finansowania	Okres realizacji
		mieszkańców. Celem zadania jest stworzenie dostępnych i przyjaznych miejsc wypoczynku, rekreacji, edukacji ekologicznej oraz integracji społecznej dla wszystkich grup wiekowych.				
22.	Poprawa efektywności energetycznej gminnych budynków komunalnych - wielorodzinnych	Zadanie polega na kompleksowej poprawie efektywności energetycznej gminnych budynków komunalnych o charakterze wielorodzinnym, w celu zmniejszenia zużycia energii, ograniczenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery oraz poprawy komfortu życia mieszkańców.	Gmina Wyszków	4 000 000,00	Budżet własny, Środki JST (powiat, gminy), Środki krajowe, Środki UE	2026-2035
23.	Rozwój lokalnych inicjatyw energetycznych i odnawialnych źródeł energii	Zadanie obejmuje wsparcie tworzenia i funkcjonowania spółdzielni energetycznych oraz rozwój inicjatyw związanych z odnawialnymi źródłami energii, w celu zwiększenia samowystarczalności energetycznej, obniżenia kosztów energii oraz ograniczenia emisji zanieczyszczeń.	Gmina Zabrodzie Gmina Długosiodło	4 000 000,00	Środki krajowe, Środki UE, Mieszkańcy gminy	2026-2050
24.	Usprawnienie gospodarki odpadami - segregacja, uprzątanie dzikich wysypisk, uszczelnianie systemu pobierania opłat	W tym m.in. segregacja, uprzątanie dzikich wysypisk, uszczelnianie systemu pobierania opłat	Gmina Zabrodzie	2 000 000,00	Środki krajowe, Środki UE	2026-2050
25.	Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej	termomodernizacja budynków, zmiana źródeł ciepła, modernizacja instalacji centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej	Gmina Wyszków Gmina Brańszczyk Gmina Długosiodło Gmina Zabrodzie Gmina Rząśnik Gmina Somianka Powiat Wyszkowski	80 000 000,00	Środki UE, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego, Budżet własny	2026-2050

Źródło: opracowanie własne

Tabela 21. Projekty uzupełniające w ramach obszaru "Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka"

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu	Podmiot realizujący	Szacunkowa kwota [PLN]	Źródło finansowania	Okres realizacji
1.	Rozwój rynku pracy poprzez współpracę lokalną	Projekt obejmuje rozwój współpracy z przedsiębiorcami, pracodawcami, organizacjami pozarządowymi oraz jednostkami samorządu terytorialnego w celu wspierania rynku pracy. Zakłada podejmowanie wspólnych inicjatyw na rzecz tworzenia miejsc pracy, podnoszenia kompetencji pracowników oraz dostosowania kwalifikacji do potrzeb lokalnej gospodarki.	Powiatowy Urząd Pracy	Na tym etapie kwota trudna do oszacowania	Środki JST (powiat, gminy), Budżet własny	2026-2050
2.	Aktywizacja osób bezrobotnych oraz osób nieaktywnych zawodowo	Projekt obejmuje działania na rzecz aktywizacji osób bezrobotnych oraz nieaktywnych zawodowo poprzez wsparcie w powrocie na rynek pracy. Zakłada realizację programów szkoleniowych, doradczych i aktywizacyjnych, w tym rozwój kompetencji zawodowych i cyfrowych. Celem jest zwiększenie zatrudnienia oraz poprawa sytuacji osób pozostających poza rynkiem pracy.	Powiatowy Urząd Pracy	Na tym etapie kwota trudna do oszacowania	Środki krajowe, Środki JST (powiat, gminy), Środki pochodzące z funduszy celowych, Środki UE, Budżet własny	2026-2050
3.	Zwiększenie konkurencyjności gospodarki poprzez wsparcie samozatrudnienia	Wsparcie samozatrudnienia poprzez doradztwo, szkolenia i pomoc finansową w celu tworzenia nowych miejsc pracy i zwiększenia konkurencyjności gospodarki.	Powiatowy Urząd Pracy	Na tym etapie kwota trudna do oszacowania	Środki JST (powiat, gminy), Środki pochodzące z funduszy celowych, Budżet własny	2026-2050
4.	Program "Zatrudnienia cudzoziemców"	Wsparcie zatrudniania cudzoziemców poprzez doradztwo, działania informacyjne i szkoleniowe oraz integrację na rynku pracy.	Powiatowy Urząd Pracy	Na tym etapie kwota trudna do oszacowania	Środki krajowe, Środki UE	2026-2050

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu	Podmiot realizujący	Szacunkowa kwota [PLN]	Źródło finansowania	Okres realizacji
5.	Promocja aktywizacji zawodowej seniorów na rynku pracy	Aktywizacja zawodowa seniorów poprzez szkolenia, doradztwo i rozwój kompetencji w celu zwiększenia ich udziału w rynku pracy.	Powiatowy Urząd Pracy	Na tym etapie kwota trudna do oszacowania	Budżet własny, Środki JST (powiat, gminy),	2026-2050
6.	Dostosowanie szkolnictwa na poziomie średnim i branżowym do potrzeb gospodarki	Projekt obejmuje dostosowanie oferty kształcenia na poziomie średnim i branżowym do potrzeb rynku pracy poprzez wprowadzanie nowych kierunków oraz modernizację programów nauczania. Zakłada rozwój kształcenia w zawodach deficytowych, w szczególności w obszarach usług opiekuńczych, medycznych i rehabilitacyjnych, edukacji, odnawialnych źródeł energii, logistyki i turystyki. Celem projektu jest lepsze dopasowanie kompetencji absolwentów do potrzeb gospodarki.	Powiat Wyszkowski, jednostki i placówki oświatowe	Na tym etapie kwota trudna do oszacowania	Budżet własny, Środki JST (powiat, gminy), Środki krajowe Środki UE	2026-2050
7.	Cyfryzacja i rozwój technologii w JST	Wdrażanie nowoczesnych technologii (m.in. AI, blockchain, ERP, chmura obliczeniowa) oraz cyfryzacja procesów w jednostkach samorządowych w celu poprawy efektywności i jakości usług publicznych	Powiat Wyszkowski, jednostki organizacyjne	Na tym etapie kwota trudna do oszacowania	Budżet własny, Środki JST (powiat, gminy), Środki krajowe Środki UE	2026-2050
8.	Rozwój infrastruktury cyfrowej	Projekt obejmuje rozwój infrastruktury cyfrowej, w tym zapewnienie dostępu do szybkiego Internetu, w szczególności na obszarach wiejskich. Celem jest zwiększenie dostępności usług cyfrowych, wsparcie rozwoju edukacji, pracy zdalnej oraz podniesienie konkurencyjności i jakości życia mieszkańców	Gmina Brańszczyk Gmina Długosiodło Gmina Rząśnik Gmina Zabrodzie Gmina Somianka Gmina Wyszków Powiat Wyszkowski	500 000 000,00	Budżet własny, Środki JST (powiat, gminy), Środki krajowe Środki UE	2026-2050
9.	Rozwój i uzbrojenie terenów inwestycyjnych	Działania mające na celu przygotowanie terenów pod nowe inwestycje	Gmina Wyszków	14 000 000,00	Budżet własny, Środki JST (powiat,	2026-2035

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu	Podmiot realizujący	Szacunkowa kwota [PLN]	Źródło finansowania	Okres realizacji
		gospodarcze, przemysłowe i usługowe, zwiększenie atrakcyjności lokalizacji dla przedsiębiorców oraz wsparcie rozwoju gospodarczego gminy. Celem zadania jest stworzenie w pełni uzbrojonych i funkcjonalnych obszarów inwestycyjnych, które umożliwią lokalnym i zewnętrznym inwestorom szybkie i efektywne rozpoczęcie działalności, a jednocześnie będą zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju i planowania przestrzennego.			gminy), Środki krajowe Środki UE	
10.	Wspieranie innowacji i nowoczesnych technologii w gminie	Działania mające na celu rozwój nowoczesnych technologii i innowacyjnych rozwiązań w różnych obszarach funkcjonowania gminy. Celem zadania jest zwiększenie konkurencyjności lokalnej gospodarki, podniesienie jakości usług publicznych, wzmocnienie efektywności administracji oraz wsparcie edukacji i kompetencji cyfrowych mieszkańców.	Gmina Wyszków	5 000 000,00	Budżet własny, Środki JST (powiat, gminy), Środki krajowe Środki UE	2026-2035
11.	Promocja terenów inwestycyjnych przy S8		Gmina Zabrodzie	1 000 000,00	Z udziałem środków zewnętrznych, dofinansowań z UE oraz programów krajowych	2026-2050
12.	Poprawa infrastruktury terenów inwestycyjnych przy S8	Wprowadzenie zmian w zakresie układu komunikacyjnego, budowa stacji uzdatniania wody, wodociągu, oczyszczalni ścieków, kanalizacji, zaopatrzenie w energię elektryczną oraz dostęp do szerokopasmowego internetu)	Gmina Zabrodzie	15 000 000,00	Środki krajowe, Środki JST (powiat, gminy), Środki pochodzące z funduszy celowych, Środki UE	2026-2050

Źródło: opracowanie własne

Tabela 22. Projekty uzupełniające w ramach obszaru "Turystyka i aktywny styl życia oparty na dziedzictwie i walorach przyrodniczych"

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu	Podmiot realizujący	Szacunkowa kwota [PLN]	Źródło finansowania	Okres realizacji
1.	Budowa promenady nad Bugiem w Brańszczyku	ukształtowanie ciągów pieszych, ścieżek rowerowych i rekreacyjnych, elementy zagospodarowania przestrzeni (place zabaw, strefy odpoczynku, miejsca parkingowe dla rowerów), elementy małej architektury (ławki, tablice informacyjne, pojemniki na odpadki), budowa odwodnienia terenu, budowa oświetlenia terenu oraz iluminacji, kształtowanie oraz urządzenie zieleni	Gmina Brańszczyk	1 500 000,00	Środki UE, Budżet własny	2025-2050
2.	Przebudowa zbiornika wodnego i rozbudowa Skansenu im. Marii Żywirskiej w Brańszczyku	Powiększenie zbiornika uporządkowanie przestrzeni wokół zbiornika z przeznaczeniem na rekreację, wykonanie nowej kładki do wyspy na zbiorniku ścieżek spacerowych z obiektami towarzyszącymi (oświetlenie parkowe i ławki)	Gmina Brańszczyk	3 000 000,00	Środki UE, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego, Budżet własny	2026-2050
3.	Otwarcie wystawy stałej w Muzeum Cypriana Norwida	Projekt obejmuje przygotowanie i otwarcie wystawy stałej w Muzeum Cypriana Norwida w Dębinkach, prezentującej życie i twórczość poety oraz kontekst historyczno-kulturowy epoki. Zakres przedsięwzięcia obejmuje opracowanie koncepcji ekspozycji, aranżację przestrzeni wystawienniczej, zakup i przygotowanie eksponatów oraz wdrożenie nowoczesnych form prezentacji. Celem projektu jest popularyzacja dziedzictwa kulturowego oraz zwiększenie atrakcyjności i dostępności oferty muzealnej.	Muzeum Cypriana Norwida	3 000 000,00	Środki krajowe, Środki JST (powiat, gminy), Środki pochodzące z funduszy celowych, Środki UE	2028
4.	Rozwój turystyki lokalnej	Rozwój turystyki lokalnej opartej na walorach rzeki Bug i Narew poprzez tworzenie ścieżek rowerowych i szlaków edukacyjno-rekreacyjnych	Powiat Wyszkowski, Gminy	10 000 000,00	Środki krajowe, Środki JST (powiat, gminy), Środki pochodzące z	2026-2036

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu	Podmiot realizujący	Szacunkowa kwota [PLN]	Źródło finansowania	Okres realizacji
					funduszy celowych, Środki UE	
5.	Rozwój turystyki przyrodniczej na terenie Kurpii Białych	Zwiększenie bazy noclegowej (agroturystyka; wizyty studyjne w innych miejscach dla zainteresowanych z regionu) i gastronomicznej. Wyznaczanie szlaków do obserwowania przyrody, w tym punktów, szczególnie wieży widokowej. Tworzenie ścieżek edukacyjnych.	Gmina Rząśnik Gmina Długosiodło	10 000 000,00	Budżet własny, Środki krajowe	2026-2036
6.	Promocja gminy pod kątem turystycznym Budowa ścieżek edukacyjnych, punktów informacyjno-turystycznych	Oparcie promocji gminy o aspekt przyrodniczo-turystyczny, z wykorzystaniem elementów przyrody, architektury tradycyjnej (budynki mieszkalne i sakralne), miejsc związanych z historią. Budowa ścieżek edukacyjnych	Gmina Rząśnik Gmina Długosiodło	2 000 000,00	Budżet własny Środki krajowe	2026-2050
7.	Rozwój bazy turystycznej na terenie gminy Somianka	Rozwój bazy turystycznej na terenie gminy Somianka	Gmina Somianka	5 000 000,00	Środki krajowe Środki UE Budżet własny	2027-2050
8.	Rewitalizacja zabytkowego budynku przy stacji kolejowej w Mostówce wraz z zagospodarowaniem terenu		Gmina Zabrodzie	3 000 000,00	Środki krajowe Środki UE	2026-2050
9.	Budowa przystani kajakowej przy OSP w Słopsku		Gmina Zabrodzie	1 000 000,00	Środki krajowe Środki UE	2026-2050

Źródło: opracowanie własne

Tabela 23. Projekty uzupełniające w ramach obszaru "Spójna i funkcjonalna przestrzeń"

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu	Podmiot realizujący	Szacunkowa kwota [PLN]	Źródło finansowania	Okres realizacji
1.	Budowa hali sportowej przy ZS Nr 1 w Wyszkowie wraz z ukryciem w kondygnacji podziemnej	Budowa nowoczesnej hali sportowej przy Zespole Szkół Nr 1 im. Marii Skłodowskiej-Curie w Wyszkowie, o konstrukcji prefabrykowanej kopułowej, dostosowanej do różnych dyscyplin sportowych. Obiekt obejmie pełnowymiarową arenę z możliwością podziału, zapleczem oraz częścią podziemną o funkcji budowli ochronnej.	Powiat Wyszkowski	50 000 000,00	Środki krajowe, Środki JST (powiat, gminy), Środki pochodzące z funduszy celowych, Środki UE	2026-2032
2.	Rozbudowa infrastruktury pieszej	Zadanie obejmuje budowę i modernizację chodników w celu poprawy bezpieczeństwa pieszych, zwiększenia dostępności komunikacyjnej oraz podniesienia komfortu poruszania się.	Gmina Brańszczyk Gmina Rząśnik Gmina Długosiodło	2 000 000,00	Środki UE, Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Budżet własny	2026-2030
3.	Doposażenie i modernizacja placów zabaw	Zadanie obejmuje zakup i montaż nowych urządzeń zabawowych oraz modernizację istniejącej infrastruktury w celu poprawy bezpieczeństwa, atrakcyjności i dostępności przestrzeni rekreacyjnych dla dzieci.	Gmina Rząśnik Gmina Somianka Gmina Wyszków Gmina Długosiodło Gmina Zabrodzie	4 000 000,00	Środki UE, Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Budżet własny	2026-2050
4.	Budowa trasy Singletrack Bagno Pulwy - etap II	Budowa pętli typu singletrack z przeszkodami o szerokości od 1,2 do 2 m i długości 14.5km	Gmina Rząśnik	2 026 968,70	Zrównoważony rozwój Mazowsza/ Ministerstwo sportu i turystyki,	2026-2029

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu	Podmiot realizujący	Szacunkowa kwota [PLN]	Źródło finansowania	Okres realizacji
5.	Budowa wieży widokowej	Budowa wieży widokowej na terenie Bagna Pulwy	Gmina Rząśnik	400 000,00	Ministerstwo Klimatu	2027
6.	Plan Ogólny Gminy Rząśnik	Określenie stref planistycznych oraz gminnych standardów urbanistycznych a także obszarów uzupełnienia zabudowy	Gmina Rząśnik	150 000,00	Dofinansowanie z Ministerstwa na wdrożenie reformy planowania i zagospodarowania przestrzennego, Wsparcie dla gmin	2026
7.	Rewitalizacja miejsca ze zbiornikami wodnymi w Rząśniku	Utworzenie terenu rekreacyjno-edukacyjnego, otwartego, dla mieszkańców z zagospodarowaniem stawów (rewitalizacja, retencja itp.).	Gmina Rząśnik	1 000 000,00	Budżet własny, WFOŚiGW, Samorząd województwa, Praktyki studenckie (np. SGGW - projekt parku), Część zadań, np. nasadzenia, można zrealizować czynem społecznym	2026-30
8.	Budowa kortu tenisowego na terenie gminy Somianka	Budowa kortu tenisowego	Gmina Somianka	1 000 000,00	Środki krajowe Środki własne Gminy	2027-2050
9.	Opracowanie planu ogólnego gminy Somianka	Opracowanie planu ogólnego gminy Somianka	Gmina Somianka	158 000,00	Środki UE Środki własne Gminy	2026
10.	Rewitalizacja zabytków i obiektów historycznych na terenie gminy Somianka	Rewitalizacja zabytków i obiektów historycznych na terenie gminy Somianka	Gmina Somianka	20 000 000,00	Środki krajowe Środki UE Środki własne Gminy	2027-2050
11.	Modernizacja zabytkowej stajni w Wyszkowie poprzez nadanie jej nowych funkcji społeczno-gospodarczych	Planowany zakres zadania obejmuje modernizację i adaptację zabytkowego budynku dawnej stajni na potrzeby nowych funkcji społecznych, kulturalnych lub usługowych, z zachowaniem jego historycznego charakteru i wartości architektonicznych. Celem przedsięwzięcia jest ochrona lokalnego dziedzictwa kulturowego oraz nadanie	Gmina Wyszków	18 000 000,00	Budżet własny Środki JST (powiat, gminy) Środki krajowe, Środki UE	2026-2035

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu	Podmiot realizujący	Szacunkowa kwota [PLN]	Źródło finansowania	Okres realizacji
		obiektowi nowych funkcji służących mieszkańcom i rozwojowi życia społeczno-kulturalnego.				
12.	Kompleksowa rewitalizacja zabytkowego parku jako przestrzeni rekreacji i dziedzictwa kulturowego	Działania mające na celu ochronę wartości przyrodniczych i kulturowych parku, jego udostępnienie mieszkańcom i turystom oraz rozwój funkcji rekreacyjnych, edukacyjnych i kulturalnych. Zadanie ma na celu przywrócenie historycznego charakteru parku, jednocześnie adaptując go do współczesnych potrzeb społeczności lokalnej.	Gmina Wyszków	5 000 000,00	Budżet własny Środki JST (powiat, gminy) Środki krajowe, Środki UE	2026-2035
13.	Zagospodarowanie terenu sportowo-rekreacyjnego przy Szkole Podstawowej nr 5 w Wyszkowie	Kompleksowe działania mające na celu utworzenie bezpiecznej i nowoczesnej przestrzeni do aktywności fizycznej, rekreacji i integracji społecznej dla uczniów oraz mieszkańców okolicy. Zadanie ma na celu poprawę infrastruktury sportowej, wspieranie aktywnego trybu życia oraz zwiększenie atrakcyjności i funkcjonalności terenu szkolnego.	Gmina Wyszków	15 000 000,00	Budżet własny Środki JST (powiat, gminy) Środki krajowe, Środki UE	2026-2035
14.	Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej Stadionu Miejskiego	Działania mające na celu modernizację i rozbudowę obiektu w taki sposób, aby stał się nowoczesnym centrum sportu, rekreacji i integracji społecznej dla mieszkańców	Gmina Wyszków	60 000 000,00	Budżet własny Środki JST (powiat, gminy) Środki krajowe, Środki UE	2026-2035

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu	Podmiot realizujący	Szacunkowa kwota [PLN]	Źródło finansowania	Okres realizacji
		miasta i okolic. Zadanie ma na celu poprawę dostępności infrastruktury sportowej, podniesienie standardów bezpieczeństwa i komfortu korzystania oraz stworzenie warunków do organizacji wydarzeń sportowych, rekreacyjnych i kulturalnych.				
15.	Kompleksowy rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej gminy wraz ze zwiększeniem dostępności obiektów	Działania mające na celu modernizację, rozbudowę i usprawnienie obiektów sportowych oraz terenów rekreacyjnych w całej gminie. Celem przedsięwzięcia jest stworzenie nowoczesnej, bezpiecznej i dostępnej dla wszystkich mieszkańców infrastruktury sportowej, która sprzyja aktywności fizycznej, integracji społecznej i promocji zdrowego stylu życia.	Gmina Wyszków Gmina Rząśnik Gmina Somianka Gmina Zabrodzie	60 000 000,00	Budżet własny Środki JST (powiat, gminy) Środki krajowe, Środki UE	2026-2035
16.	Rewitalizacja przestrzeni reprezentatywnych miasta z nadaniem nowych funkcji	Kompleksowe działania mające na celu przywrócenie atrakcyjności, funkcjonalności i estetyki kluczowych przestrzeni miejskich, przy jednoczesnym wprowadzeniu nowych funkcji społecznych, kulturalnych, rekreacyjnych i turystycznych. Celem przedsięwzięcia jest stworzenie miejsc przyjaznych mieszkańcom i turystom, które sprzyjają integracji społecznej,	Gmina Wyszków	17 000 000,00	Budżet własny Środki JST (powiat, gminy) Środki krajowe, Środki UE	2026-2035

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu	Podmiot realizujący	Szacunkowa kwota [PLN]	Źródło finansowania	Okres realizacji
		aktywności obywatelskiej i rozwojowi lokalnej gospodarki, z uwzględnieniem kwestii związanych z adaptacją do zmian klimatu.				
17.	Zagospodarowanie parku kolejowego w Wyszkowie	Kompleksowe działania mające na celu stworzenie atrakcyjnej przestrzeni rekreacyjno-edukacyjnej dla mieszkańców i turystów, w oparciu o historyczne i przyrodnicze walory terenu. Celem zadania jest przywrócenie funkcjonalności i estetyki Parku Kolejowego, nadanie mu nowych funkcji rekreacyjnych, edukacyjnych i społecznych oraz wzmocnienie jego roli jako miejsca integracji lokalnej społeczności.	Gmina Wyszków	9 000 000,00	Budżet własny Środki JST (powiat, gminy) Środki krajowe, Środki UE	2026-2035
18.	Rewitalizacja zabytków i obiektów historycznych	Kompleksowe działania mające na celu ochronę, przywrócenie i wykorzystanie dziedzictwa kulturowego gminy. Celem zadania jest zachowanie wartości historycznych i architektonicznych zabytków, zwiększenie ich atrakcyjności oraz nadanie im funkcji edukacyjnych, kulturalnych i społecznych, dostępnych zarówno dla mieszkańców, jak i turystów.	Gmina Wyszków	4 500 000,00	Budżet własny Środki JST (powiat, gminy) Środki krajowe, Środki UE	2026-2035
19.	Rewitalizacja i zagospodarowanie nabrzeża rzeki	Kompleksowe działania mające na celu przekształcenie	Gmina Wyszków	8 000 000,00	Budżet własny Środki JST (powiat, gminy)	2026-2050

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu	Podmiot realizujący	Szacunkowa kwota [PLN]	Źródło finansowania	Okres realizacji
		nadbrzeża w atrakcyjną przestrzeń społeczną, rekreacyjną i turystyczną, przy jednoczesnym wzmocnieniu potencjału gospodarczego gminy. Celem przedsięwzięcia jest zwiększenie atrakcyjności nabrzeża dla mieszkańców i turystów, wsparcie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości oraz promocja walorów przyrodniczych i kulturowych regionu.			Środki krajowe, Środki UE	
20.	Pozyskanie i zagospodarowanie terenu przy Zespole Szkolno - Przedszkolnym w Zabrodziu		Gmina Zabrodzie	5 000 000,00	Środki JST (powiat, gminy), Środki krajowe, Środki UE	2035
21.	Zagospodarowanie terenów publicznych		Gmina Zabrodzie	30 000 000,00	Środki JST (powiat, gminy), Środki krajowe, Środki UE	2026-2050
22.	Rozbudowa bazy i uzupełnienie wyposażenia w zakresie realizacji zadań komunalnych		Gmina Zabrodzie	5 000 000,00	Środki JST (powiat, gminy), Środki krajowe, Środki UE	2026-2050

Źródło: opracowanie własne

Tabela 24. Projekty uzupełniające w ramach obszaru "Mobilność"

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu	Podmiot realizujący	Szacunkowa kwota [PLN]	Źródło finansowania	Okres realizacji
1.	Modernizacja i rozbudowa sieci dróg powiatowych	Projekt obejmuje budowę, rozbudowę i przebudowę dróg powiatowych na terenie powiatu w celu poprawy parametrów technicznych, dostępności komunikacyjnej oraz bezpieczeństwa ruchu drogowego: • podniesienie nośności drogi do co najmniej 11,5 t/oś, • poprawa parametrów technicznych drogi, • poprawa funkcjonalności i bezpieczeństwa poprzez wykonanie elementów dróg przeznaczonych dla pieszych i rowerzystów, • poprawa bezpieczeństwa ruchu poprzez wykonanie elementów BRD, • przebudowa zniszczonych istniejących elementów drogi i kolizji.	Powiat Wyszkowski, Gminy	750 000 000,00	Środki JST (powiat, gminy), Środki krajowe, Środki UE	2026-2050
2.	Rozwój infrastruktury pieszo-rowerowej	Projekt obejmuje rozwój infrastruktury dla pieszych i rowerzystów, w tym budowę i rozbudowę chodników, ciągów pieszo-rowerowych oraz innych elementów poprawiających bezpieczeństwo i komfort użytkowników.	Gmina Brańszczyk Gmina Długosiodło Gmina Rząśnik Gmina Zabrodzie Gmina Somianka Gmina Wyszków Powiat Wyszkowski	500 000 000,00	Środki JST (powiat, gminy), Środki krajowe, Środki UE	2026-2050
3.	Modernizacja infrastruktury mostowej na drogach powiatowych	Projekt obejmuje modernizację, przebudowę i budowę 5 obiektów mostowych w celu poprawy ich stanu technicznego, nośności oraz bezpieczeństwa użytkowania: • podniesienie nośności,	Powiat Wyszkowski	10 000 000,00	Środki JST (powiat, gminy), Środki krajowe, Środki UE	2026-2050

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu	Podmiot realizujący	Szacunkowa kwota [PLN]	Źródło finansowania	Okres realizacji
		• poprawa parametrów technicznych, • poprawa funkcjonalności i bezpieczeństwa poprzez wykonanie elementów dróg przeznaczonych dla pieszych i rowerzystów, • przebudowa zniszczonych istniejących elementów mostów i kolizji.				
4.	Organizacja transportu zbiorowego w partnerstwie JST	Projekt obejmuje rozwój i integrację systemu transportu zbiorowego we współpracy jednostek samorządu terytorialnego, w celu poprawy dostępności komunikacyjnej oraz zwiększenia spójności i efektywności usług transportowych.	Powiat Wyszkowski	Na tym etapie trudna kwota do oszacowania	Budżet własny, Środki JST (powiat, gminy), Środki krajowe, Środki UE	2026-2050
5.	Rozwój nowoczesnego i proekologicznego transportu zbiorowego	Projekt obejmuje rozwój i modernizację transportu zbiorowego w kierunku zwiększenia jego dostępności, atrakcyjności i efektywności, w tym rozszerzenie siatki połączeń, zwiększenie częstotliwości kursów oraz rozwój infrastruktury przystankowej i systemów informacji pasażerskiej. Celem jest stworzenie konkurencyjnej alternatywy dla transportu indywidualnego oraz ograniczenie negatywnego wpływu transportu na środowisko.	Powiat Wyszkowski	Na tym etapie trudna kwota do oszacowania	Fundusz Rozwoju Połączeń Autobusowych, Środki JST (powiat, gminy), Środki pochodzące z funduszy celowych, Środki krajowe, Środki UE	2026-2050
6.	Rozwój infrastruktury parkingowej	Projekt obejmuje rozwój infrastruktury parkingowej, w tym systemów Parkuj i Jedź (szczególnie w kierunku dróg wyjazdowych do Warszawy), w celu poprawy dostępności komunikacyjnej, integracji różnych form transportu oraz ograniczenia ruchu samochodowego w obszarach o największym natężeniu	Gmina Brańszczyk Gmina Długosiodło Gmina Rząśnik Gmina Zabrodzie Gmina Somianka Gmina Wyszków Powiat Wyszkowski	500 000 000,00	Środki JST (powiat, gminy), Środki pochodzące z funduszy celowych, Środki krajowe, Środki UE	2026-2050

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu	Podmiot realizujący	Szacunkowa kwota [PLN]	Źródło finansowania	Okres realizacji
7.	Odtworzenie żeglowności i wodnych szlaków transportowych na obszarze powiatu	Projekt obejmuje działania na rzecz przywrócenia żeglowności rzek oraz rozwoju wodnych szlaków transportowych i turystycznych, w celu zwiększenia dostępności komunikacyjnej, rozwoju turystyki oraz wykorzystania potencjału transportu wodnego	Powiat Wyszkowski	Na tym etapie trudna kwota do oszacowania	Budżet własny, Środki krajowe, Środki UE	2026-2050
8.	Modernizacja oświetlenia ulicznego	Modernizacja oświetlenia ulicznego poprzez budowę nowych punktów świetlnych i wymianę istniejącego oświetlenia na bardziej energooszczędne	Gmina Somianka Gmina Wyszków Gmina Rząśnik Gmina Zabrodzie	9 000 000,00	Budżet własny Środki JST (powiat, gminy), Środki krajowe, Środki UE	2026-2050
9.	Rozwój infrastruktury parkingowej typu Park & Ride i Bike & Ride	Działania mające na celu stworzenie nowoczesnych punktów przesiadkowych umożliwiających łączenie transportu indywidualnego z transportem publicznym oraz mobilnością rowerową. Celem zadania jest poprawa dostępności komunikacyjnej, ograniczenie ruchu samochodowego w centrum miasta oraz promowanie bardziej zrównoważonych form transportu.	Gmina Wyszków	21 000 000,00	Budżet własny, Środki JST (powiat, gminy), Środki krajowe, Środki UE	2026-2035
10.	Budowa i modernizacja połączeń drogowych Wyszkowa z gminami ościennymi	Kompleksowe działania mające na celu poprawę komunikacji drogowej w gminie Wyszków oraz jej powiązań z okolicznymi gminami i regionem. Celem zadania jest zwiększenie dostępności transportowej, bezpieczeństwa ruchu, wsparcie rozwoju gospodarczego oraz poprawa komfortu podróżowania mieszkańców i użytkowników dróg.	Gmina Wyszków	17 000 000,00	Budżet własny, Środki JST (powiat, gminy), Środki krajowe, Środki UE	2026-2035
11.	Poprawa dostępności terenów inwestycyjnych na terenie gminy Wyszków	Planowany zakres zadania obejmuje budowę drogi wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną oraz elementami poprawiającymi bezpieczeństwo i komfort	Gmina Wyszków	30 000 000,00	Budżet własny, Środki JST (powiat, gminy), Środki krajowe, Środki UE	2026-2035

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu	Podmiot realizujący	Szacunkowa kwota [PLN]	Źródło finansowania	Okres realizacji
		użytkowników. Inwestycja przewiduje wykonanie robót przygotowawczych, budowlanych oraz wykończeniowych, które umożliwią prawidłowe funkcjonowanie drogi i jej powiązanie z istniejącą siecią komunikacyjną.				
12.	Budowa, przebudowa i rozbudowa dróg	Zadanie obejmuje budowę, przebudowę i rozbudowę dróg w celu poprawy dostępności komunikacyjnej, zwiększenia bezpieczeństwa ruchu oraz usprawnienia połączeń transportowych na terenie gminy	Gmina Brańszczyk Gmina Długosiodło Gmina Rząśnik Gmina Zabrodzie Gmina Somianka Gmina Wyszków	500 000 000,00	Środki krajowe, Środki UE	2026-2050
13.	Budowa parkingów „Parkuj i jedź” przy przystankach kolejowych i autobusowych na terenie gminy Zabrodzie		Gmina Zabrodzie	3 000 000,00	Środki krajowe, Środki UE	2026-2050
14.	Organizacja komunikacji autobusowej		Gmina Zabrodzie	10 000 000,00	Środki krajowe, Środki UE	2026-2050

Źródło: opracowanie własne s